ВІСТІ КОМБАТАНТА

4

ТОРОНТО - НЬЮ-ЙОРК 1996

ВІСТІ КОМБАТАНТА
Рік 1996 Торонто – Нью-Йорк – Ч. 4 (201)

ЗМІСТ

(Закінчення на 128 сторінці)

4

1996

ВІСТІ КОМБАТАНТА

РЕДАКТОР: Д-р Мирослав Малецький

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців, Об'єднання кол. вояків УПА, Броди-Лев, Інк. Українська Стрілецька Громада в Канаді

VETERANS' NEWS, bimonthly, published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soldiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody-Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada.

VETERANS' NEWS
P. O. Box 279, Stn. "D", Toronto, ON
Canada M6P 3J9

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам Редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 30.00 дол. В США і інших країнах 30.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

Англія:

AUFC -- H.Q.
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London, W2 4HG
ENGLAND

Mr. S. Wasylko
4 The Hollows
Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND

Австралія:

Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Коментарі

Мирослав Малецький

"УКРАЇНА Є, УКРАЇНА БУДЕ".

"Від нині і назавжди". Цими словами з нагоди 5-річчя відновлення держави повітав українців президент Л. Кучма. "П'ять років, що відділяють від цього вікопомного дня — це ціла епоха, яка навіки вкарбована у величному літописі нашого народу. Утверджено державу. Україна здолала перехрестя епох, твердо стала на стовпову дорогу цивілізованого розвитку, закономірно і неухильно переходить до нових форм суспільного життя", продовжував свою промову Президент. Ці слова, які нераз вже чула і нарешті повинна зрозуміти ця частина народу, котра все ще живе привидами безповоротного минулого, і включитися разом з іншими в розбудову і закріплення своєї держави. П'ять років проминуло — це досить часу, щоб навіть необізнаному стало ясно, якою дорогою та до якої мети прямує народ. Порівнюючи сьогоднішній стан в державі із станом з-перед 3-4 років, кожна людина доброї волі запримітить значну зміну накраще з переконуючими перспективами безупинної поправи. Вправді неприхильне око ще запримітить тут і там недоліки, недотягнення, а навіть занедбання, хоч мусить признати, що держава все таки функціонує. Мабуть, найбільше відвідувачів з Заходу скаржиться на тамошню бюрократію, загально беручи, її неучтивість та впертість деяких у вживанні чужої мови. Здається, що і в тій ділянці льоди переламані та що при нагоді наступних ювілеїв ситуація покращає. Промова Президента повинна помогти всім тим, що дурять себе поворотом до минулих часів, тим, що ще непевні або замало свідомі. Вона, промова, хіба не переконає тих, яких мізки мальовані червоною фарбою, яка ніяк не дається стерти.

Свобода в країні існує, контроверсійні думки кружляють і треба сподіватися, що новосхвалена Конституція припинить злісні розговори і чини тих, які спрямовані на шкоду держави, бо за це закони каратимуть.

Здається, що словам Президента України повинні пильно прислуховуватися і "добрі" сусіди і "лояльні" меншини. Ці вжиті два прикметники взяті в знаки наведення тому, бо, мимо доброї волі

України, далеко не всі вони добрі і лояльні.

Найбільша наша меншина та важливі сусіди — це росіяни. В цілості російсько-українських відносин протягом минулих 5-х років дуже тяжко доглянути щось позитивного. При владі в РФР залишилися попередні бюрократи та попираючі їх вельможі, які уважають, що Україна їх власність, а теперішній розподіл між обома державами уважають за тимчасовий, ограничуюючи цей поділ спершу до одного року, згодом до 2, 3 років. Тепер, здається, термін "продовжено". Власне від цього сусіда Україні приходилося переживати різного роду провокації. ФРР проголосила себе спадкоємцем СССР і, очевидно, загарбала все його майно, і про якусь ревізію цього не хоче навіть чути. Засоби масової інформації, з дуже рідкими і нечисленними виїмками, майже цілковито ставились до України негативно, часто подаючи неправдиві, але шкідливі для України інформації. Дуже важливим засобом тиску на Україну виявилася економічна ділянка в сполуці з вимогою стати членом СНД (зразок СССР), та з шантажами з постачанням енерґоносіїв. До цього слід ще додати пересування терміну на підписання взаємного договору, який регулював би міжнародні відносини між обома державами, брак згоди відносно Чорно-морської фльоти та з тим вимога відступлення порту Севастополя, та навіть вимога подвійного громадянства.

Кинувши оком в минуле, ми радше бажали б, щоб Російська Федеративна Республіка перестала менше журитися Україною і її долею, а головну увагу звернула на вдержання своїх теперішніх границь. Знавці думають, що вони не зовсім безпечні, в деяких автономних республіках кишить. Чи знайдеться в Росії ще стільки імперіялістів, які схотіли б боротися за втрачену справу? Упавші імперії не повертаються.

Є опінія, що в Україні поселилося понад 10 мільйонів росіян і що вони найбільша небезпека для держави. Деякі більш вдумливі і обізнані з проблемою нараховують їх на наших теперішних (не історичних) землях не на більше, як 5,5 до 6 мільйонів. В їх опінії, це число репрезентує росіян вже давно тут осілих і від них найменше можна сподіватися прикростей. Їх, вже давно замешкалих, можна б порівняти до такого типу громадян, як німців, ірляндців або ще інших народів, які тепер лояльно заселюють північну Америку. Інші росіяни — це елемент колоніяльний, насаджений більшовиками і в більшості "єдинонеділимці"? Існує ще третій рід т. зв. "російськоязичних". Це переважно зрусифіковані земляки України, багатьом

з яких до українських прізвищ додали закінчення "ов" або "ая". Для прикладу, Ворошило став Ворошилов, а Підлісна — Підлісная. Можна сподіватися, що до них колись також поверне національна свідомість.

Недавно преса принесла вістку, що уряд РФР стане більше активним в обороні своїх земляків, які живуть поза її межами. Хотілося б довідатися, де і як їх переслідують та які на це мають докази, очевидно, не вживаючи звичної в них і випробуваної провокації.

А що в такому разі з українцями, які живуть в РФР? Мабуть, живе їх там також около 6 мільйонів. Довгі роки ми нічого не чули, скільки в них шкіл з українською мовою, які мають свої організації та інституції. Деякі твердять, що останніми роками десь-недесь признають українцям незначні свободи. Все це в порівнянні із свободою і привілеями росіян в Україні — малий нуль.

Сказане вище відноситься частково також до інших сусідів. Другим нашим великим сусідом стали поляки. Пригадуємо, що в діяспорі довгі роки щоякийсь час знаходились серед українців і серед поляків люди, які хотіли активного і організованого польсько-українського порозуміння. Це було в Лондоні, Англія, ще перед тим в Німеччині, зараз по закінченні війни. По якімсь часі їх діяльність завмерла, щоб пізніше починати її наново.

Велике признання в стараннях примирення поляків з українцями належить ред. Є. Ґедройцові, який разом із згуртуваними біля нього, а радше довкруги його журналу "Культура" — публіцистами, літераторами, мистцями, істориками — вдержував і вдержує цю ідею до сьогоднішнього дня. До цієї групи людей належить українець проф. Богдан Осадчук, який стало і енергійно піддержує політику "Літературного Інституту" (так цей осередок офіційно називається). Все таки, мимо великої праці і труду, добрі відносини між поляками і українцями наявно не проявилися. Вправді їх акція освідомила і уточнила проблему, не захопила одначе загалу обох народів. Цей факт не зменшує праці Паризького Інституту, бо вони сьогодні залишили надію, що сусідське добро-зичливе співжиття обох народів — це конечність, без якої тяжко буде обійтися.

Очевидно, як майже завжди буває, політики, які при владі, мають відмінні погляди. І ці погляди, звичайно, історично короткотривалі, затемнюють їм кращу візію майбутнього. Так було за Ягеллонської доби, коли Польща тоді вирішила сама перебрати функції правлячої еліти, так було при кінці XVI і в першій половині

XVII століть, коли польська шляхта вирішила раз на завжди розправитись з українським козацтвом — очевидно неуспішно, так було впродовж 20 років нашого століття між двома світовими війнами. Зламавши всі договори з Лігою Народів, а зокрема про автономію для Галичини, про український університет у Львові, порішила полонізувати сім мільйонів українців — і це держава, якої частину населення творили меншини (німці, жиди, білоруси й інші).

З розвалом Совєтського Союзу виглядало, що настали часи, коли ми поляків, а поляки нас потребуватимуть у постсовєтському політичному співтоваристві нинішнього світа. Польські політики, зрештою, перші привітали і поздоровили Україну з відзисканням незалежности. На жаль, в дальшому взаємовідносини на такому ж рівні не вдавалися та попросту задрімали. У дію увійшли політики, які розумували: вправді Совєтський Союз розвалився, але — Росія, принайменше назверх, залишається ще сильною державою. Піддержувана нею пропаґанда розповсюджувала вісті про дуже вороже (в їх опінії) існування незалежної України, і з цього висновок — чи варто з нею в'язатися? У Польщі знову на різних щаблях творились групи, які пропаґували, сподіваючися на бажаний і недалекий упадок України, тіснішу співпрацю з Росією.

Почали творитися польські "товариства" любителів "кресуф", Львова, Вільна і т.п., розроблялось питання польсько-українських воєнних дій на Волині при кінці 2-ої світової війни, очевидно з горендально перебільшеним числом забитих поляків і т.п.

При цій нагоді варто згадати також "славну" вже копулу катедри в Перемишлі. Ця справа виглядає на велику провокацію, бо навіть польський клер, який в Польщі стоїть на досить твердих позиціях, ані навіть святіший отець Папа Іван Павло II не змогли цій акції протистоятися. Перемишль і його околиці замешкували від непам'ятних часів предки українців і поляків, зчасом тут поселилися також жиди і інші менші народи.

До часу смерти австрійської цісареви Марії-Тереси українці зібрали 80 тисяч золотих ринських на будову в Перемишлі своєї греко-католицької катедри. Її син Йосиф II почав реформувати життя монахів і монастирів. В тракті цих реформ цісар продав українцям за зібрані гроші костел Кармелітів. В XIX ст. на ньому вірні добудували копулу, яка в минулих роках стала об'єктом завзятих польсько-українських спорів, часом навіть з поважними консеквенціями. Нам не зрозуміло, чому польська влада дозволила

на цей чин, ніби даруючи в заміну українцям інший костел. Питання теоретичне: чи позволить консерватор пам'ятників минулого поставити копули на подарованому костьолі?

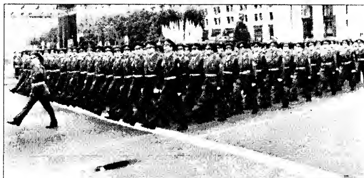
Розв'язка копули могла б бути інша: або "босим" кармелітам подарувати інший костьол, або, забезпечивши їх добрим взуттям, післати на місце обопільних злочинів, щоб там просити пробачення у Всевишнього за душі невинно погиблих. То би ліпше пасувало, як боронити "стан посідання".

При цій нагоді хочеться пригадати полякам, що й інші народи мають любителів своїх "кресів" і місць, які тепер належать до Польщі. Тому великою помилкою було би в таких випадках бачити тільки свої інтереси — правдиві чи придумані.

Президент України Л. Д. Кучма в численних своїх промовах, публічних виступах та на конференціях повторяє, що він за мир, за злагоду, за мирне полагодження спорів та він твердо стоїть за стабілізацію відносин.

Як подає Укрінформ з 8 вересня 1996 року, Палата представників Конґресу США звернулася до Президента США із закликом надалі рішуче підтримувати Україну у її поступі по шляху реформ, надавати їй підтримку в галузі безпеки, а також всіляко підтримувати нашу державу в її опорі політичним або військовим організаціям, потенційно здатним здійснити реінтеґрацію колишніх республік Радянського Союзу".

Торонто, 11 вересня 1996

Парада в День незалежности в Києві.

Олена Губіна

СЛІДОМ ЗА КОНСТИТУЦІЄЮ УКРАЇНИ

Грошова реформа минула в Україні на прочуд спокійно й цивілізовано. Це ніби продовження процесу прийняття нової Конституції. Уміння діяти цивілізовано в критичні моменти засвідчує головне: Україна була і залишається европейською державою. Україна — це Східна Европа, а не Західна Азія.

Національна грошова одиниця — це той атрибут державности, якого Україна до останнього часу ще не мала. Грошову реформу очікували так довго, що навіть пересічні громадяни перестали її боятися. Інфляція попередніх років настільки підточила ерзац-валюту — українські карбованці, що ціни і зарплати давно обраховувалися у величинах з багатьма нулями. Можливо й не випадково українські школярі-п'ятикласники за програмою вивчали обчислення у трильйонах та квадрильйонах.

Населення призвичаїлося до українських карбованців, чи, як їх називали, "купонів". Вони виконували більшість функцій справжніх грошей, та не могли осягнути однієї з головних: функції накопичення. Люди мало зберігали гроші — карбованці в комерційних банках і вже зовсім обминали державний Ощадний банк. Таким чином держава була позбавлена величезних внутрішніх інвестицій, котрі вкрай потрібні українській економіці. За урядовою інформацією, майже половина всіх грошей в державі оберталася в позабанківському обігу.

Це питання набувало не лише економічного, але й політичного характеру. Україна пов'язана зобов'язаннями з міжнародними фінансовими організаціями. Відповідно до них стабільною повинна залишатися величина дефіциту державного бюджету, яку узгоджено попередньо. Однак, через погану наповненість бюджету, його прихований дефіцит складає 1,2 — 1,5 квадрильйона карбованців. І ця ситуація — вибуховонебезпечна. Особливо, якщо врахувати, що для України сьогодні вже дуже гострим стає питання обслуговування зовнішнього боргу. Цього року така сума складає 1,3 мільярда долярів. А на початку наступного року упливає термін відкладання сплати реструктуризованого боргу Росії за енерґоносії, придбані Україною 1992 року. А це вимагатиме сплати ще 1,2 мільярда долярів. Для покриття боргів Україні потрібні нові кредити.

За припущенням українських журналістів, саме Міжнародний Валютний Фонд остаточно вплинув на рішучість українського уряду

та Національного банку провести грошову реформу. У серпні до Києва приїжджала місія МФВ. Національний банк вів з нею переговори про виділення Україні 1,5 мільярда доларів для стабілізаційного фонду під запровадження гривні. У ті дні голова правління Національного банку Віктор Ющенко сказав: "Я переконаний, українська гривня з'явиться ще до нового року".

Думається, був ще один момент, котрий підштовхнув грошову реформу. Через складні погодні умови цього літа врожай зернових в Україні було зібрано досить скромний. Із очікуваних 28 мільйонів тонн зібрали 22 мільйони тонн. І це на 8 мільйонів тонн менше, ніж торік.

Сезонна закупівля сільськогосподарської продукції як правило народжує восени чималий сплеск інфляції в державі. Бо часто під покриття цих закупівель випускалися значні суми "порожніх" грошей. Цього року грошову емісію отримували усіма засобами. Але чи можна було б її стримати в умовах неврожаю?

Тим паче, що недовіра сільськогосподарських виробників до українського уряду стала стабільною. Уряд не розрахувався за закупівлю зерна за попередній рік. Тому на початок вересня до елеваторів потрапило лише 5 мільйонів тонн зерна, а решта залишається в колгоспах. Вільна торгівля господарств зерном утруднюється на підставі захисту державних інтересів. І сільськогосподарські біржі залихоманило. Очікується, що агропромислової продукції буде продано на суму у 4 мільярди доларів. Тоді як потенціял лише у продажі зерна складає 7 мільярдів доларів.

Запровадження нової грошової одиниці, яку держава обіцяє утримувати стабільною, має посилити й довіру до самої держави. І це має позначитися й на настроях аграрів, певною мірою прискорити продаж зерна державі.

На тлі багатьох об'єктивних факторів не можна не згадати і про фактор суб'єктивний. Влітку в Україні з'явився новий уряд, очолюваний молодим амбітним Прем'єром Павлом Лазаренком. Оскільки зміна урядів приблизно раз на рік стала в державі практично традицією, новим керівникам все важче вдається створювати власний імідж. Можливо, найяскравіший приклад тут склав попередник Лазаренка Євген Марчук, котрий не реклямував ні однієї діяльности, ні особистих якостей і чия постать так і не прислужилася об'єктом для глибоких досліджень журналістів чи політологів. Але Павло Лазаренко не покладається на "тіньову" роботу в Кабінеті міністрів і на визнання далеких нащадків. Українська преса одразу зарясніла статтями, у котрих змальовувався й аналізувався кожен

крок нового Прем'єра. Журналісти поміж себе навіть почали все частіше говорити про так звані "замовлювані статті" — на славу одних осіб і до нищення інших.

Отож уже самий початок прем'єрства Павла Лазаренка був позначений гучними справами. Лазаренко взявся наводити порядок у вугільній галузі, імпорті алкогольних та тютюнових виробів, виготовленні горілчаних напоїв всередині України. Наступний крок — грошова реформа, бо саме нею опікувався Прем'єр. Однак у цьому питанні якраз вийшла промашка — проведеня грошової реформи в Україні громадська думка уперто пов'язує лише з двома прізвищами: голови правління Національного банку Віктора Ющенка та виконуючого обов'язки віце-прем'єра Віктора Пинзеника. Пинзеник, напевне, лише через грошову реформу не звільнений зі згаданої посади. І залишається такою собі "невтральною зоною", котра пролягла між двома урядами — попереднім і нинішнім. Поки нові міністри набираються досвіду, Вікторові Пинзеникові належить відповідати за негаразди, пов'язані з "минулим". Але сьогодні тільки найзатятіші оптимісти можуть вважати, що Пинзеника таки затвердять на посаді віце-прем'єра. Павло Лазаренко старається не відповідати на це питання, але його "мовчанка" надто багатозначна.

Українські політологи переконані, що Прем'єр не підтримає кандидатури Віктора Пинзеника хоча б уже тому, що той залишається "людиною Кучми". Леонід Кучма починав з ним працювати ще 1992 року, коли був Прем'єром, а вдруге призначив до уряду, вже будучи Президентом. Зовні "людиною Кучми" ніби-то є і сам Павло Лазаренко, який переїхав до Києва із Дніпропетровська, його кандидатура безальтернативно була висунута Президентом. Але внутрішній конфлікт закладений — ролю відіграли тут і ті повноваження, котрі згідно з новою Конституцією України розділені між Президентом і Прем'єром, і особиста вдача двох керівників. Частка колишніх президентських повноважень "переділена" таки на користь Прем'єра, а сам Павло Лазаренко активно взявся перебрати до себе и різні важелі влади. Оскільки сильні характери мають і один, і другий, конфлікт фактично запрограмований.

Попередник Лазаренка Євген Марчук, котрого преса поспіхом представляла як "майбутнього Президента України", мав здебільшого особисті непорозуміння з Кучмою. Не ухвалюючи серйозних рішень, Марчук обговорював взаємини з Кучмою на сторінках окремих газет. Впливу на український парлямент у часи свого прем'єрства він не мав. Тому, можливо, не випадково, коли він став просто депутатом,

і преса, і громадська думка швидко викреслили його із "зони своєї цікавости". Політичні інтереси Марчука також залишаються розпливчастими. Він вступає до парляметської фракції "Соціяльно-ринковий вибір", котра фактично знаходиться під патронатом Ліберальної партії України. Зате спільно із соціял-демократами їде у вересні до Америки на конґрес Соцінтерну.

Павло Лазаренко між тим не нехтує впливом на депутатів Верховної Ради. У кулуарних розмовах розповідають, що "під ним" фактично перебуває Дніпропетровська депутація, фракція "Єдність" та деякі інші.

Ряд депутатських фракцій, як і раніше, висловлюються за прихильність Президентові. До них належала "Державність", "Реформи", частина "Центру". І таким чином керівники держави і виконавчої влади влаштувалися у правому політичному крилі. Фактично впливаючи на його нестійкість і фактичний розкол. Це виглядає доволі тривожним на тлі того, що ліве крило не розтринькує своєї організованости.

Після прийняття нової Конституції українські журналісти й політики прогнозували розкол лівого табору. Бо хоча більшість депутатів-комуністів за Конституцію не голосували, були й такі, хто підтримав її. Підтримало Конституцію також багато соціялістів. Олександер Мороз у своєму впливові на парлямент переграв лідера комуністів Петра Симоненка з його жорсткою партійною дисципліною.

Комуністи після голосування пообіцяли виключити з партії тих, хто голосував за Конституцію. Але час минув і це питання більше не піднімається. Бо в парляменті розгортається інша позиційна боротьба. Ліві пропонують позбавити депутатських повноважень тих депутатів, котрі не перейшли на професійну роботу до Верховної Ради. Нині таких залишилося ще 59 особи. Здебільшого вони належать до правого політичного крила і їхній вихід з парляменту міг би значно посилити позиції лівих. Але фракція Народного Руху, "Державність" пропонували "зустрічну" ідею: позбавити депутатських повноважень тих депутатів, котрі не склали присяги на вірність Конституції. Тобто — лівих. Навряд чи найбличжим часом парлямент знайде необхідну кількість голосів для підтримки обох пропозицій. Але вже нині стало ясно: парляментська більшість, яка виникла під час прийняття Конституції, мала лише ситуаційний характер. На стійку більшість, попри заяви правих, вона не перетворилася.

Про "оговтання" депутатів після "Конституційної ночі" свідчать

і вибори нового віце-спікера парляменту на місце Олега Дьоміна, котрий став губербатором Харківщини. За попередніми прогнозами цю посаду мав обійняти "батько" української Конституції Михаило Сирота, котрий очолював депутатську комісію з опрацювання проєкту Основного Закону і представляв иого впродовж усієї роботи над ним. Депутати не захотіли підтримати популярність цього колеги і за результатами рейтингового голосування він посів лише четверте місце. Дехто пояснював це просто "ревнощами". Але навряд чи справа тільки в цьому. Олег Дьомін свого часу тяжів до президентської команди. Тепер за рейтинговим голосуванням на перше місце вийшов колишній мер Одеси, колишній радник Леоніда Кравчука Валентин Симоненко, чию особу багато пов'язували з приналежністю до різних політичних та промислово-фінансових угруповань. Єдине, що про нього ясно тепер, це те, що його важко назвати "людиною Кучми".

Між тим Кабінет міністрів представив на розгляд парляменту близько 100 законопроєктів. Ще цього місяця до Верховної Ради має бути внесена й нова урядова програма та проєкт Державного бюджету на 1997 рік. Сам Прем'єр Лазаренко обіцяє також, що у новий рік Україна має увійти з новою податковою системою. Отож простір для парляментських "баталій" тепер чималий.

1 жовтня відбудеться ще одна етапна подія: в Україні завершується термін видачі приватизаційних сертифікатів. 31 грудня завершується термін їх вкладання у приватизацію об'єктів. За чотири роки в Україні було приватизовано 43,6 тисячі підприємств і з них 15,5 тисячі — цього року. З наступного року "паперова приватизація" вже не відбуватиметься, а лише приватизація за гроші та під інвестиційні проєкти. Тому уряд вже підготував список із 208 найбільш привабливих підприємств, які приватизовуватимуться у наступні роки.

Цілком закономірно, щоб цей процес відбувався вже на базі власної грошової одиниці. Двотижнева грошова реформа минула в Україні напрочуд спокійно й цивілізовано. І це ніби продовження процесу прийняття нової Конституції, котрий, на відміну від Росії, пройшов так само цивілізовано — без танків, арештів і збройного протистояння між законодавцями та виконавчими структурами. Уміння діяти цивілізовано в критичні моменти засвідчує головне: Україна була і залишається европейською державою. Навіть якщо не всі ще зуміли це осягнути. Україна — це Східна Европа, а не Західна Азія.

Київ, 18 вересня 1996

Дмитро Павличко

ЕВРОПЕЙСЬКА БЕЗПЕКА ТА ІНТЕҐРАЦІЯ

Без'ядерна і позаблькова політика України

Недавно читав у словацькій пресі міркування про те, що Европа наприкінці 80-х років втратила шанс об'єднатися, тобто, розширення НАТО і ЕС на Схід можна було здійснити раніше. Мовляв, через антикомуністичну настроєність урядів Заходу і через нагальність антитоталітарних рухів у країнах колишнього Варшавського договору втрачено можливість дійти згоди з Радянським Союзом часів Горбачова щодо створення в Европі балянсу, за яким, з одного боку, була б Західна Европа плюс колишні сателіти СРСР, з другого – СРСР.

Політики з таким "пророкуванням минулого", очевидно, не вважають Україну та інші колишні республіки европейської частини колишнього СРСР частинами Европи. Вони наївно думають, що СРСР десять років тому чувся в силі і не чинив би такого опору розширенню НАТО, як це робить тепер Російська Федерація.

> **Україна реально започаткувала процес ядерного роззброєння і дала надію всім народам на те, що в XXI ст. світ буде звільнений від загрози атомної глобальної катастрофи.**

Є, отже, серед політиків люди, нездатні збагнути, що комуністична імперія мала від народження невиліковну внутрішню хворобу. Її господарська система утримувалась примусовою, майже рабською працею, а політична – тиранією вождів партії, які в намаганні з багатьох націй створити один народ перевершили найкривавіших російських монархів.

У часи Горбачова імперія була вже прогнилою зсередини, врятувати її не могли жодні для неї вигідні акції з боку їй підпорядкованих країн чи навіть усього Заходу. Економічно вона могла ще деякий час проіснувати, але приборкувати національно-визвольні рухи вже не мала сили. Певна річ, її ослабили "оксамитні революції" у контрольованих нею країнах, а також відриви од неї

Прибалтійських та Закавказьких Республік, але смертельного удару їй завдала Україна. Імперія розвалилась негайно після 1 грудня 1991 року, коли 53-мільйонний народ України проголосував за створення самостійної держави.

Та все ж міркування про якісь там утрачені шанси даються взнаки. Складається враження, що деякі політики на Заході хотіли б ще й ще раз пережити проголошення самостійної Української держави — не віриться за одним разом. Отже, зустрічаємося з відгомоном анахронічного, але сьогодні деякими російськими політиками яскраво презентованого погляду на Україну як на російську провінцію, котра нібито не має підстав на свою державність. Тут не береться до уваги, що Україна має свою самобутню культуру і мову, тисячолітню історію, в якій найголовнішими подіями є визвольні повстання і війни за незалежність, навіть те не береться до уваги, що в складі імперії вона мала прикмети квазідержави — була однією із засновників ООН.

Характерним щодо погляду на Україну із Заходу був епізод з панею М. Тетчер у Верховній Раді України весною 1991 р. Я запитав її, що вона думає про відкриття Посольства України в Лондоні і Посольства Великобританії в Києві. "Ми не маємо дипломатичних відносин із Каліфорнією!" — відповіла п. Тетчер, даючи зрозуміти, що вона ставить знак рівности між Україною та американським штатом. Україна вже тоді різко демонстувала своє бажання стати самостійною державою, але цього не хотіла чи не могла бачити назагал далекозора й мудра "залізна леді". І навіть за місяць до проголошення самостійної України президент США Д. Буш агітував Україну залишитися в статусі Каліфорнії.

Сьогодні все змінилося. Нема потреби цитувати слів провідних західних політиків про Україну як про державу, від долі якої великою мірою залежить доля Европи. Устами свого Президента Л. Кучми Україна проголосила, що її стратегічною метою є приєднання до европейських структур. Сьогодні наша зовнішня політика зосереджена на здобутті — у перспективі — асоційованого членства в ЕС і на спеціяльній, ширшій за програму Партнерства заради миру співдіяльності з НАТО.

У світі високо оцінюється безпрецедентне рішення України позбутися ядерного озброєння, розташованого на її територіях. Україна володіла третім у світі за могутністю ядерним військовим потенціялом і тактичну його частину могла зберігати дуже довго, а

стратегічну, — принаймні ще десять років. Одначе в нас перемогла філософія, що виходила з трагічного чорнобильського досвіду і взагалі з тієї жахливої "сахаровської" очевидности, що ядерна зброя на нашій землі може тільки нас погубити. Україна реально започаткувала процес ядерного роззброєння і дала надію всім народам на те, що в XXI ст. світ буде звільнений від загрози атомної глобальної катастрофи.

Якщо европейська безпека та інтеґрація ставлять собі за мету створити на континенті такий порядок, який назавжди виключав би війну із міждержавних відносин, то, власне, Україна показала шлях до осягнення такої цілі.

"Я не виключаю розміщення ядерної зброї НАТО на польській території", — сказав міністер закордонних справ Польщі Д. Росаті 22 травня цього року в інтерв'ю гельсінкській шведськомовній газеті "Гувустадеблат". Він додав: "Я вважаю такий сценарій розвитку подій не зовсім вірогідним у мирні часи, проте Польща не може висувати додаткові умови напередодні переговорів з НАТО". Додайте відому заяву президента Лукашенка про те, що на випадок приєднання Польщі до НАТО атомна зброя з'явиться на терені Білорусі. Обидві заяви треба розглядати як надзвичайно тривожні. Бог прадавніх слов'ян, який мав четверо облич і дивився водночас на всі чотири сторони світу, на жаль, забутий у тих країнах, де найбільше потрібний його всебічний дипломатичний погляд.

Україна стоїть за те, що політику інтеґрації країн Центральної і Східної Европи із західноевропейськими структурами, в тому числі і з НАТО, повинні зважувати, вирішувати, пристосовувати до своїх потреб обидві сторони — вступаюча і приймаюча.

Україна не виступає проти входження до Північноатлянтичного альянсу своїх західних сусідів. Ми беремо до уваги не лише те, що вступ до НАТО є незаперечним правом будь-якої держави, але й те, що альянс об'єднує країни демократичного устрою і не має імперських амбіцій. Але Україна постійно застерігає від нового мілітарного поділу Европи, від будування через ввесь континент нової берлінської стіни, від повернення до часів "холодної війни". Україна бачить себе в Европі і добре розуміє, що будь-яка лінія ворогуючого розподілу Европи може проходити її західними або навіть східними кордонами. В обох випадках — це небезпека. Тому особливо неприйнятою для України є можливість розміщення на теренах потенційних членів НАТО. Будучи без'ядерною, Україна

наполегливо порушує питання про те, що розширення НАТО на Схід не може бути розширенням ядерної зони, навпаки, Президент України Л. Кучма пропонує створити без'ядерну зону в Центральній і Східній Европі, що передбачає реформування НАТО і дотримання принципу неподільности безпеки.

Україна може опинитись в тисках між двома ядерними військово-політичними бльоками. Але, пропонуючи створення без'ядерної зони від Чорного моря до Балтійського, ми дбаємо не тільки про себе, але й про саму перспективу колективної і загальноевропейської безпеки. Держави Центральної і Східної Европи однаково, невтральні чи бльокові, потенційні члени НАТО, повинні чути відповідальність за те, що може скоїтися на їхніх нашпигованих ядерною зброєю землях.

Звідси виходить закономірна вимога України зробити процес розширення НАТО еволюційним, зачленивши до нього інтереси тих країн, які формально залишаються невтральними, а насправді є чи не найважливішими у витворюванні нового збалянсування сил у Европі. У цьому контексті на засіданні "Міжнародних конференцій Женеви":

"Як найбільша з позабльокових країн Европи, Україна усвідомлює, що за нинішніх умов своїм гіпотетичним приєднанням до існуючих військово-політичних угруповань вона здатна зруй-нувати систему міжнародної безпеки".

Отже, українська політика позабльоковости продиктована не якоюсь нерішучістю чи розгубленістю, а продуманою конструктивністю, пов'язаною з інтересами багатьох держав. Вона адекватна на даний час не тільки геополітичному становищу України, не тільки загальному економічному та політичному розвиткові сусідів нашої держави на Заході і на Сході, але і вказівникові терезів безпеки, який рухається то в одну, то в другу сторону, але все ж постійно фіксує різнозначність двох зважуваних сил. Ми віримо в те, що неприналежність України до жодного з військових бльоків у Европі здатна витворювати атмосферу довір'я і пошуки нових порозумінь між східним і західним мілітарним ядром. Ми високо цінуємо співробітництво військовиків Росії і НАТО в справі реалізації Дейтонських угод на терені Боснії і Герцеґовини. ❑

Дмитро Павличко, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Словаччині.

Генрі Кіссінджер

ДЛЯ ПЕКІНА – ЗАМАЛО, ДЛЯ ЄЛЬЦИНА ЗАБАГАТО

Тільки-но президент Клінтон залишив Москву, як Борис Єльцин вирушив до Китаю, де через кілька днів підписав договір про ненапад та кордони з китайським президентом. Іншими партнерами договору та учасниками церемонії були президенти центрально-азійських республік, які до 1991 року входили до СРСР. Було б цікаво довідатися, наскільки Єльцин утаємничив Клінтона у цей проєкт протягом тих московських днів демонстративного панібратства. Шанхайський договір означає, що Пекін і Москва випали із стратегічного трикутника, який два десятиріччя тому накреслив Ніксон. Головною передумовою цього трикутника було те, що відносини США з Пекіном та Москвою повинні бути кращими, ніж Пекіна та Москви між собою. Другий Шанхайський договір символізує кінець цієї передумови. Водночас це виглядає на спроби Китаю та Росії зменшити вплив США в Азії.

Звичайно, ані Китай, ані Росія не допустять, щоб їхні відносини із США погіршилися. Нове їхнє зближення зовсім не означає розриву із США, а радше – спробу стратегічного перегрупування сил.

Ця переорієнтація співвідношення сил приписується значною мірою урядові Клінтона. Постійні борсання між палкою агітацією за Росію і набриданням Китаю – основна риса цієї зовнішньої політики, яка відкидає структурну концепцію рівноваги та в зміні внутрішньополітичної практики інших ключових держав вбачає міжнародну стабільність.

Зосередження Америки на російській та китайській політиці означає зневагу до тектонічних змін, які відбулися після закінчення "холодної війни": розпад радянської системи, розквіт Японії та Індії, статус Китаю як наддержави, об'єднання Европи та демократизація Латинської Америки.

Сполучені Штати могли б вести стратегію Заходу у вигляді "холодної війни", бо вони розвивали програми, які враховували потреби й турботи партнерів. Цього не вдалося добитися в Новому Світі після закінчення "холодної війни". Політична свідомість провідних фігур уряду Клінтона формувалася наприкінці 60-их років на тлі протесту проти американської зовнішньої політики, якій ми остаточно завдячуємо перемогу у "холодній війні". Для цих політиків та дипломатів кожна неоковирна концепція лише віддаляє

встановлення принципу рівноваги. До цього кола, безперечно, належить Росія як символ закінчення "холодної війни". Уряд Клінтона стоїть ближче до так званих "м'яких тем": нерозповсюдження атомної зброї, світ та права людини. Звичайно, ці теми заслуговують на увагу. Суспільні теми слід узгоджувати в політичному контексті питань безпеки. Коли названа вище політична чи стратегічна мета відсутні, тоді особливий наголос робиться на громадських темах як на найважливішій меті американської зовнішньої політики.

Уряд Клінтона пояснює це тим, що для обмеження впливу Китаю з ним необхідно дискутувати. Ці "дискусії" відносяться до метод для зміни китайських інституцій. Тому міністер оборони Вільям Перрі обґрунтовує співпрацю з китайськими збройними силами: "Завдяки безпосередньому спілкуванню китайські установи національної безпеки із своїми стратегічними намірами, практикою надходження сировини та ведення господарства стануть більш зрозумілі". Військова співпраця здійснюється не на засадах спільних інтересів безпеки, а лише як вид американської допомоги для зміни китайських установ. Але суспільство, яким вони хочуть опікуватися, налічує свою історію понад 5000 років. Ця тенденція підтримується загрозою санкцій, які уряд Клінтона пов'язує з різними їхніми пропозиціями. (У зв'язку з цим слід також додати, що деякі з цих санкцій заініціовані Конґресом). Враховуючи вплив цієї позиції на інші сфери інтересів американської політики, це, за іронією долі, ставить уряд Клінтона у найпринизливішу позицію прохати у Пекіна робити хоча б незначні концесії, аби Вашинґтон мав алібі для того, щоб не грозити Китаєві санкціями. Так втрачається ефективність американської зовнішньої політики як у США, так і за її кордонами. Те, що підписано багато угод між Клінтоном і Росією, кардинально на стан відносин стратегічного трикутника не вплине.

Тут бракує серйозного стратегічного та політичного діялогу. Світовий порядок базується не лише на політиці рівноваги сил, хоч без врахування цього аспекту він неможливий. Китай та США мусять докладати чимало зусиль для спільної оцінки майбутнього Азії на тлі самовпевненої в собі Японії, швидко прогресуючої Індії, евентуально об'єднаної Кореї та нестабільної Росії.

Слід зазначити, що держсекретар США Крістофер відвідав Пекін лише один раз, а президент Клінтон зустрічався з китайським керівництвом набагато менше, ніж з Борисом Єльциним. Багато високих американських урядовців докладають багато зусиль для того, щоб, наприклад, зустріч на вищому рівні з Єльциним була апотеозом того, що вся політика спрямована на те, щоб допомогти йому утриматися при владі. Водночас світовий політичний погляд не відзначається далекоглядністю.

Стабільність світу залежить від того, щоб Росія визнала кордони, які їи замалі вже 400 років. Якщо цього не вдасться зробити, Росія знову почне свої експансивні стремління, які й без того вже призвели до чималого напруження. Утримання Росії в теперішніх кордонах не може бути досягнуто сильним втручанням до російської внутрішньої політики. Адже сили, які характеризуються в Росії як демократичні, часто заступають експансивні зовнішні цілі.

Для більшости росіян розпад СРСР означає принизливий кінець імперії, розбудова якої тривала 400 років і коштувала багато жертв. Для багатьох повернення колишніх радянських республік до російської матері й відновлення старих стратегічних кордонів — це популярна, й тому демократична політична мета. Кожний російський державний діяч намагатиметься використовувати це почуття.

Фактично зовнішня політика Єльцина спрямована на те, щоб досягти того ж, що написано на прапорах його противників. Як і в Німеччині 30-х років, цілком ймовірно, що демократично обраний державний діяч вестиме дуже небезпечну зовнішню політику.

Американська зовнішня політика підштовхнула російський ревізіонізм до цього. Для уряду Клінтона має значення Україна, яка з населенням у 53 мільйонів перебуває під постійним тиском Москви й до сьогодні повністю не пізнана.

Американський уряд іґнорує тиск Росії на центральноазійські республіки, які з їхніми потужними енерґоресурсами стають усе важливішими, а потреби світу в енерґії, враховуючи індустріялізацію Китаю, Індії та Південно-Східної Азії, постійно зростають.

Безкритична підтримка Єльцина Америкою, може мати небажані наслідки: для російського уряду було б побажано, щоб ми не розуміли його геополітичного наступу або розуміли протилежно, а він міг би свою незалежність від США демонструвати рішучими політичними ходами.

Американська зовнішня політика не може лишатися пасивною, доки не закінчиться розвиток внутрішніх російських структур. Метою нашої політитки повинно бути те, щоб тримати на повідку приховану російську експансивність і водночас сприяти виникненню почуттів, що Росія — важливий учасник нової світової системи. Як у випадку з Китаєм, діялог з Росією повинен перейти з суспільної в стратегічну площину.

За іронією долі, російська політика робить нас неуважними до країн, які поділяють наші цінності, і для нас на денному порядку стоїть відкрите протистояння. Візити Клінтона до Европи не такі интесивні, як до Москви. І ще: чи не логічніше було б будування фундаменту під поширену демократію, починаючи із спільної атлянтичної демократії? ❑

("Welt am Zonntag")

Василь Федорович

НАФТА – ЖИТТЄВА ПРОБЛЕМА УКРАЇНИ

Перед розвалом СРСР Україна імпортувала з Росії приблизно 90 відсотків нафти (на заході нафту називають "оливою" - oil), а решту видобувала в себе. Невідрадною була теж ситуація з газом, бо тільки 15-20% своїх потреб покривала з власних джерел, а решту діставала від Росії і Туркменістану.

Недостачу палива почала Україна відчувати вже в 1990 р., а в наступних роках справа погіршилася, бо продукція в Україні з кожним роком знижувалася, а Росія, з уваги на внутрішні труднощі, не могла чи не хотіла задовольняти потреб України. Зрештою, нафта и газ стали для Росії засобом-козирем для економічної пресії і політичних маніпуляцій. Це показалося наглядно, коли між Україною і Росією почали зростати напруження з причини ядерної зброї, Чорноморської фльоти та Криму. Економічний тиск у формі припинення чи обмеження достав та підвишки цін Росія використовувала для осягнення політичних концесій з боку України.

Тому не дивно, що Київ почав шукати виходу з того положення. Думки українських політиків були в тому відношенні поділені: деякі вважали, що Україна повинна далі кооперувати з Росією і Туркменістаном, а інші радили шукати нових джерел достави. Тоді український уряд звернув увагу на багатий на нафту Середній Схід. Майже безпосередньо після проголошення незалежности і всенародного референдуму в грудні 1991 р. Україна почала нав'язувати ближчі взаємини з країнами Середнього Сходу, а в першу чергу з Іраном. Обі держави бачили потребу взаємної співпраці. Україна, що хотіла визволитися з російської економічної і політичної залежности, вважала Іран потенціяльним постачальником нафти й газу. Іран зі свого боку надіявся, що зможе в майбутньому користати з українських газопроводів для транспортування нафти й газу до Західної Европи. Крім того, обі держави в однаковій мірі не довіряли Росії й хотіли зменшити її впливи серед держав СНД.

Український уряд був свідомий того, що взаємини з Іраном пов'язані в першу чергу з великими технічними труднощами в доставі нафти. Основне те, що Україна не мала танкерів ані відповідного терміналу для одержування великої кількости нафти. Крім того, в Україні не було рафінерії для очищування річно понад три мільйони тонн іранської нафти. Проте Київ рішився на такий крок, щоб якось вийти з енергетичної кризи. Іран теж був вичерпаний довгою війною з Іраком і знаходився в тяжкому економічному

положенні, тому шукав нових торговельних можливостей і ринків збуту, щоб поправити свою економіку. Іранська промисловість — як відомо — розбудувалася в великій мірі при допомозі і співпраці СРСР, і саме тепер Іран потребує нової машинерії і запасних частин, що їх Україна може йому постачати. Крім того, іранська армія була споряджена совєтською зброєю, а Україна, яка після розвалу СРСР успадкувала великі запаси зброї, могла доставити її Іранові разом з новими запасними частинами.

Ніде правди діти, але Іран був задоволений розвалом СРСР і постанням на його території окремих незалежних держав, бо це послаблювало Москву. Україна, з уваги на своє геополітичне положення, кількість населення та великі природні багатства могла бути реальною противагою Росії. З тих міркувань Іран визнав Україну раніше, ніж інші держави Середнього Сходу.

Контакти з Іраном.

1. Вже в грудні 1991 р. українська делеґація вилетіла до Баку в Азербайджані й тут зустрілася з іранськими та азербайджанськими урядовцями. Після вступних переговорів Україна й Іран підписали тоді протокол про кооперацію в ділянці нафтової і газової індустрій.

2. В січні 1992 р. іранська делеґація під проводом міністра закордонних справ прибула до Києва, де її прийняв през. Кравчук, який тоді заявив, що Україна хоче встановити добрі взаємини з Тегераном. В результаті тієї візити було підписання меморандуму порозуміння про економічну співпрацю між обома державами.

Тут мимоходом варто згадати, що під час тих розмов міністер закордонних справ Зленко порушив перед представниками Ірану питання про 80 українських військовополонених в Афганістані. Іранці обіцяли поміч у їх звільненні.

3. Кілька днів після того прибув до Києва іранський міністер енерґетики і договором 28 січня 1992 р. зобов'язався доставити Україні впродовж одного року 4 мільйони тонн нафти і 3 мільярди кубічних метрів газу. В заміну за те Україна мала доставити Іранові хемікалії, будівельні матеріяли, машинерію та машинове знаряддя. Тоді теж обі сторони домовилися побудувати газові проводи для експорту до Західної Европи річно 75 мільярдів кубічних метрів іранського газу. Транспорт мав переходити через територію Азербайджану й України. В тому підприємстві Україна й Іран мали мати по 45% уділів, а Азербайджан 10%. Будова газопроводу мала початися в 1992 р., а закінчення будови було передбачано на кінець 1995 або початок 1996 р. Кошти будови газопроводу оцінено на 7 мільярдів дол.

Незважаючи на серйозний підхід до справи, Україна й Іран це

врахували великих труднощів, що стояли на дорозі до реалізації їхніх плянів. В першу чергу, Росія поставилася неґативно до того договору. Вона була обурена, що її не запрошено до участи в переговорах, вона хотіла бути сиґнатором українсько-іранського договору. Ніде правди діти, але іранський газ був конкуренцією для Росії, яка своїм газом задоволняла 30% потреб Західної Европи.

Друга проблема — це величезні кошти побудови газопроводу. Договірні сторони не вирішили, хто і як буде їх покривати. На додаток, згідно з договором, Київ мав заплатити Іранові за обіцяних 4 мільйони тонн нафти по 120 дол. за тонну, отже ціну, якої український уряд не міг заплатити в твердій валюті.

4. Все таки Київ і Тегеран продовжували переговори. В лютому 1992 р. підписано меморандум про розвиток економічних взаємин і встановлено постійну комісію для справ транспорту.

5. При кінці лютого 1992 р. нова українська делеґація прибула до Тегерану для детального обговорення січневої угоди про доставу нафти. В розмові з міністром енерґетики показалося, що це не така легка справа, бо Іран вимагав твердої валюти, якої Україна тоді не мала. Щоб уможливити Україні вийти з того положення, Іран обіцяв купувати в неї впродовж 1992 р. залізну руду і запасні частини до машин совєтського виробу. Тегеран цікавився також купном українського вугілля.

Виринули теж труднощі щодо будови газопроводу: справа вимагала більше часу і докладнішого обговорення з українськими й іранськими експертами. Крім того, при майбутній доставі газу Іран вимагав, щоб ціни були устійнені наперед.

Тут одна заввага на марґінесі: щоб пошкодити Україні на міжнародному полі, московські медії подали до відома, що Київ пертрактує з Іраном про продаж зброї. Міністер закордонних справ України Зленко мусів опрокинути ті вістки як неправдиві, хоч, з другого боку, немов мимоходом сказав, що Україна продукує зброю і треба з нею щось зробити.

6. В березні 1992 р. іранський міністер транспорту відвідав Київ і тоді підписано акт порозуміння для встановлення повітряних, морських і сухопутних зв'язків між Іраном і Україною.

7. Вершком українсько-іранських взаємин була офіційна візита през. Кравчука до Ірану в квітні 1992 р. Згідно з офіційними повідомленнями, візита була успішна. Іранський през. Расфанджані в розмові з през. Кравчуком виявив жваве зацікавлення в поширенні політичної, культурної й економічної співпраці між Іраном і Україною. Тоді підписано 5 документів, включно з 15-річним договором про міждержавні стосунки між обома країнами.

В політичній площині Іран хотів підтримати позицію Києва в ривалізації з Москвою, а одночасно шукав попертя України в його ривалізації з Туреччиною. Іран хотів також, щоб Україна стояла здалека від Заходу. Проте намагання Ірану вбити клин між Україною і Туреччиною та західними державами були даремні.

8. В наступних місяцях Україна й Іран продовжували розмови над поширенням економічної співпраці. В травні 1992 р. підписано угоду про кооперацію, а в липні того ж року в Києві відбулася іранська промислова виставка. Проте, згідно з повідомленнями української преси, головним предметом дискусій був експорт іранської нафти в Україну. В заміну за те Іран мав закупити шини, металюргійну сировину та металеве шахтарське устаткування.

9. Головною подією українсько-іранських переговорах було підписання в липні 1992 р. в Баку (Азербайджан) тристоронньої угоди про будову газопроводу між Іраном, Україною і Західною Европою. Кошти будови мали виносити 12 мільядів дол. Іран і Україна зобов'язалися вплатити по 5,5 мільярдів дол. Як Київ мав зложити ту суму, в договорі не сказано. Не було теж згадки в договорі, звідки прийде решта коштів, тобто 1 мільярд дол. (Перше вступне домовлення про газопровід було в січні 1992 р. Тоді кошти будови передбачувано на 7 мільярдів дол.).

10. При кінці 1992 р. відносини між Іраном і Україною дещо охололи, не було ніякого проґресу, запляннована будова газопроводу не почалася. В грудні прибула до Києва азербайджанська делеґація і підписала з Україною договір приязні і кооперації. Щодо нафти, то сторони постановили, що підпишуть відповідний договір пізніше, а об'єм достави нафти залежатиме від спроможности України доставити Азербайджанові потрібні харчові продукти. Для України це був кризовий час і вона, крім Ірану, старалася подбати ще про інші джерела нафти.

В лютому 1993 р. іранський міністер енерґетики відвідав Київ і в розмові з головою Верховної Ради Плющем наполягав, щоб врешті починати працю над будовою газопроводів, а одночасно закликав український уряд приспішити виконання попереднього договору про кооперацію. Він пригадав теж Плющеві, що договір про доставу Україні 4 міль. тонн нафти підписано ще минулого року й умови договору незабаром вигаснуть. При тому він згадав, що на світовому ринку Іран продав нафту за тверду валюту, але щодо України готовий зробити виняток і доставити їй нафту за зброю, потрібну для модернізації своєї армії. Плюш відповів, що Україна не буде

продавати Іранові зброї, але буде респектувати договір про нафту. Все таки обі сторони підписали нову угоду про доставу Україні в 1993 р. 4 млн. тонн нафти, отже, ту саму кількість, що її обіцяно, а не доставлено в 1992 р. В заміну за нафту Іран мав дістати від України цукор і пшеницю. Якщо Київ не зможе доставити домовлених товарів, то муситиме платити за нафту готівкою.

11. В березні 1993 р. іранський міністер закордонних справ прибув до Києва з візитою, щоб приспішити виконання українсько-іранських угод. Під час розмов з Плющем він заявив, що Іран щиро зацікавлений в стабілізації економіки України і запевнив, що Київ може мати повне довір'я до Ірану як надійного партнера. Крім того, на пресовій конференції він ствердив, що економіка України й Ірану себе взаємно доповнюють: Україна має високо розвинену вугільну й металюргійну промисловість, отже, може допомогти Іранові розвинути власну індустрію; Іран може помогти Україні доставою палива, а також може міняти чай, цитрусові рослини й овочі за цукор і пшеницю. Крім того, Іран готовий признати Україні 50 млн. дол. кредиту на закуп нафти. На запит, коли іранська нафта пічне надходити до України, міністер відповів, що це залежить тільки від України, бо Іран не має ніяких застережень. Як тільки Україна буде готова, достави почнуться.

Не зважаючи на гарні слова, іранська делеґація не скривала свого роздратування з причини повільности українського уряду в виконанні заключених договорів.

12. В травні 1993 р. українська делеґація під проводом Плюща відвідала Тегеран і була прийнята през. Расфанджані. Обі сторони підтвердили попердні договори про співпрацю, зокрема про доставу нафти. Тут Іран знову нарікав, що Україна зволікає з виконуванням договорів. Плющ старався оправдати ту проволоку тим, що Україна відносно молода держава і її апарат має деякі труднощі в поладнанні таких складних справ, хоч сам був переконаний, що тут таки занедбання влади. Не зважаючи на ті напруження, обі сторони далі старалися утримувати взаємні стосунки.

13. В червні 1993 р. іранський міністер тяжкої промисловости приїхав до Києва і тут під час урядових розмов заявив, що Іран повністю готовий підтримати промислову кооперацію з Україною.

14. В липні 1993 р. іранський і український міністри транспорту підписали меморандум попрозуміння і три окремі договори про повітряний, морський і суходульний транспорт.

Проблеми

Починаючи з травня 1993 р., переговори між Іраном і Україною обмежувалися до загальної співпраці (нпр., промисловість, транспорт), не було більше мови про нафту чи газ, ті основні продукти, що спонукали Україну нав'язати ближчі взаємини з Іраном.

На те склалися окремі причини: внутрішні і зовнішні.

Головною внутрішньою причиною був, без сумніву, брак твердої валюти, якою Україна мусила платити за доставу нафти й газу. Друга причина — це справа транспорту: Україна не мала танкерів, щоб перевозити нафту морем до Одеси. Третя причина — це брак нафтового терміналу для відбору вантажу. Одеська обласна рада не дала дозволу на будову терміналу, вимовляючись тим, що це збільшить забруднення Чорного моря. Така причина відмови — це, мабуть, тільки викрут одеських комуністичних бюрократів, які напевно діяли за вказівками Москви. Видно це хочби з того, що Москва відразу схвалила те рішення Одеси, з ним погодилися всі московські "номенклятурники", а офіційне становище російського уряду щодо будови терміналу від початку було наскрізь негативне. Взагалі Росія дивилася кривим оком на українсько-іранські переговори й попередила Україну, що коли вона буде купувати іранську нафту за тверду валюту, то й за російську нафту муситиме платити твердою валютою по світовим ринковим цінам.

Отже, в основному з політичних причин Росія хотіла тримати Україну в економічній залежності й тому постійно шантажувала її підвишкою цін або припиненням достав.

Туреччина також не хотіла дозволити на перевіз більшої кількости нафти (4 міль. тонн річно) через вузьку Босфорську протоку.

Врешті й Америка поставилася негативно до українських переговорів з Іраном. Ця постава Вашінґтону викликала зрозумілу реакцію української публічної опінії. Деякі коментатори (нпр., Сергій Даниленко) явно схвалювали українсько-іранські переговори, а одночасно критикували заклики Америки й Великої Британії до політичної й економічної ізоляції Ірану, вказуючи на факт, що, нпр., Японія і Німеччина є в економічних зв'язках з Іраном. Даниленко вважав українсько-іранські взаємини успіхом української дипломатії, бо Іран мав доставляти Україні нафту, а Україна Іранові — інструменти для добування нафти, особливо турбіни й ґенератори. Також през. Кравчук обороняв становище України, підкреслюючи, що західні потуги також є поділені щодо іранської

політики й відношення до Ірану. Тому, — на думку Кравчука, — Захід повинен залишити Київ, щоб він міг діяти самостійно, згідно зі своїми інтересами.

Щоб якось вийти з того трудного становища, в березні 1994 р. през. Кравчук спільно з през. Туреччини — підписали угоду про будову українсько-турецького трубопроводу для транспортування нафти з Іраку (вже не з Ірану) на Україну і до Західної Европи в надії, що інші держави Середнього Сходу, а головне Іран, скористають з нагоди експортувати свою нафту на Захід. На жаль, в угоді сторони не вирішили справи фінансування того проєкту, бо, — сказати правду, — ані Туреччина, ані Україна не були в силі покрити тих коштів (2.750 млн. дол.). Отже проєкт був нездійснимим, а надії України на нафту з Середнього Сходу розвіялися.

Рахуючись із реальними обставинами, Україна прийшла до переконання, що нема сенсу входити в антагонізм з Америкою задля нереального пляну. Тому Київ постановив утримувати з Іраном тільки скромні торговельні взаємини, а відмовитися від інших трансакцій, які могли б пошкодити Україні в Вашінґтоні.

Так, отже, намагання України звільнитися від російської економічної залежности покищо не увінчалися успіхом. Поневолі Україна мусить ще далі до якогось часу імпортувати нафту з Росії і зносити її примхи і шикани.

Останні вісті.

Згідно з повідомленням Закордонної Радієвої Інформаційної Служби з 2 липня 1996 р., українська делеґація під проводом голови Державної Комісії для нафти і газу — Євгена Довжка — прибула 1 липня 1996 р. до Баґдаду і тут підписала з представниками Іраку "замінний договір" про доставу Україні нафти в заміну за харчові продукти і медикаменти. Нафту Ірак буде помпувати до турецького терміналу в Іскендерун, а звідси перевозити танкерами через Босфор і Дарданелі до Одеси.Однак недавні події в Іраку знову ускладнили ситуацію. ❑

Використано:

1. Regional power rivalries in the New Eurasia, ed. by A.Z. Rubinstein and O.M. Stolansky, 1995.

2. F.B.I.S. Sov. - Foreign Broadcast Information Service, Central Asia, 1992-1994.

3. F.B.I.S. NES. - Near East & South Asia, 1992-1996.

Микола Рябчук

КОМУ ЗАВАЖАЄ "ЗОРЯ УКРАЇНИ"?

Газета "Нью–Йорк таймс" містить статті, в яких маніпулюванням фактами та добором "корисної" інформації хоче показати "потворне обличчя" української свободи чи "бляклу зорю" нежиттєздатної Української держави, котра приречена згаснути...

27-го червня американська газета "Нью-Йорк таймс", відома давньою "приязню" до України, вирішила ще раз нагадати своїм читачам про "небажаного байстюка совєтської перестройки" чималою статтею на третій сторінці під характерною (як завжди в цій газеті, коли йдеться про Україну) назвою – "Попри американські сподівання й допомогу, зоря України блякне". Супроводжується стаття чималим фотознімком, на якому "українські пенсіонери під Києвом орють кіньми ділянку, щоб посадити картоплю". Семантично знімок напрочуд подібний до відповідних кадрів із сумнозвісного фільму М. Сейфера "Потворне лице свободи", подібним є і текстовий супровід: у Сейфера горопашні українські селяни самим своїм виглядом підтверджують авторську думку про те, що незалежність лише поглибила відсталість і зацофаність цієї країни, у "Нью-Йорк таймсі" біДолаші пенсіонери ілюструють те саме: "Україна, колишня житниця Совєтського Союзу, страждає від зниження рівня життя з часу проголошення незалежности в 1991 році".

Те, що незалежність поглибила українську відсталість і погіршила рівень життя, не є жодним відкриттям ані М. Сейфера, ані Джейн Перлец, авторки згаданої статті у "Нью-Йорк таймс". Про це українцям щодня розказує московське телебачення, радіо і доступні у будь-якому кіоску (куди доступніші від українських!) московські і промосковські газети. Одна з них не так давно сформулювала цю істину на першій сторінці ще радикальніше: "На царской каторґє, – написала вона великими літерами, – мяса єлі больше, чєм в самостійной Украінє". Це, вочевидь, для того, щоб зацофаний український селянин і ще зацофаніший міщанин засумував не лише за Совєтським Союзом, а й за царською каторгою. Хай буде каторга, аби лиш російська! Чи, як писав півтора століття тому український поет, хай буде дуля, аби лиш під саму пику. Аби лиш не та клята "самостійність", потворне лице якої нам не втомлюються показувати ньюйоркські, московські і, звичайно ж, київські сейфери.

Ньюйоркські, щоправда, працюють професійніше. Почасти до

цього зобов'язує статус "вільної", "об'єктивної" і геть ні від кого "незалежної" преси; почасти — необхідність адресуватись до іншої публіки, а отже й застосовувати дещо іншу риторичну стратегію. Власне, на цій стратегії й хотілось би зупинитись докладніше, оскільки стаття Джейн Перлец є по-своєму добрим зразком маніпулювання фактами, тенденційного монтажу і доволі спритного добору "корисної" та замовчування "некорисної" інформації. І все це — заради неявної (але й не надто прихованої) мети: зайвий раз показати малопривабливе обличчя української незалежности, "потворне обличчя" української свободи (у термінах Сейфера — чи в делікатніших термінах Дж. Перлец) "бляклу зорю" нежиттєздатної української держави, котра приречена згаснути, всупереч сподіванням і реанімаційним зусиллям американського уряду.

На підтвердження цієї нехитрої і, зрештою, не вельми оригінальної думки працює не лише вдало підібраний фотознімок та не менш вдалий заголовок (поставлені, між іншим, поруч — так, що самої статті можна, у принципі, вже й не читати); "безперспективність" України підтверджується й низкою арґументів, з яких найважливіші два: один — з претенсією на "життєве узагальнення" (такий собі "голос народу" у виконанні донецького шахтаря Козлова й шахтарки Козлової, котрий на початку статті розповідає, до якого собачого життя вони дійшли за роки незалежности: "Люди такі сердиті, що готові пожерти одне одного", — каже п. Козлова); другий арґумент — із претенсією на "академічність" (така собі "наукова аналіза" у виконанні гарвардського економіста Джеффі Закса, котрий при кінці статті забиває останнього цвяшка в домовину курйозної й нікому не потрібної української незалежности).

І "життєві арґументи", й "академічні" виглядають загалом переконливо. З одного боку, життя в Україні за роки незалежности справді погіршилось, хоч, правду кажучи, й до незалежности воно не було квітучим; за великим рахунком, воно погіршилося вісім десятиліть тому, з перемогою в Україні большевизму, і навіть ще раніше, після Переяслава і Полтави; в кожнім разі, воно куди більше було спричинене втратою незалежности, ніж її здобуттям. Та, власне, й сьогодні українські проблеми зумовлені передусім залежністю від Росії та проросійських, проімперських, прокомуністичних сил у самій Україні, а не незалежністю, як це посилено втовкмачують українцям і свої, і чужі доброзичливці. Порівняння справді незалежної Естонії з цілковито залежною від Росії Білоруссю якраз

добре з'ясовує причину економічного успіху однієї країни і всебічного занепаду іншої.

Шахтар Козлов і мільйони подібних до нього, задурманених комуністично-імперською пропаґандою, можуть усього цього не розуміти і навіть над цим не задумуватись у силу обмежености свого світогляду, але навряд щоб такий самий рівень інтелекту мала журналістка респектабельної західної газети. Скоріш за все Джейн Перлец свідомо говорить неправду чи, пак, напівправду, подаючи голос Козлова як "голос народу" — безальтернативно і безапеляційно. Що більше, своїми коментарами вона однозначно підтримує й зміцнює "козловські" стереотипи — і коли пише, що повільні й непослідовні російські реформи виглядають на Україні майже революційними; і коли повідомляє, що українці "з заздрістю дивляться на відносний добробут своїх російських сусідів"; і коли стверджує, зрештою, що "і на заході, і на сході українці бачать колишніх членів того самого комуністичного бльоку, котрі живуть сьогодні набагато краще".

Невже авторка справді вважає, що румуни і росіяни живуть сьогодні набагато краще від українців? Але ж, на відміну від шахтарів Козлових, вона мусить знати, що 70 долярів в Україні — це не те саме, що 70 дол. у Нью-Йорку чи навіть у Москві, і що рівень життя визначається не лише середньою зарплатнею, а й багатьма іншими чинниками. У тому числі, і рівнем злочинности (яка в Росії набагато розперезаніша), і пересічною тривалістю життя (62 роки в Україні, 58 у Росії), і становищем жінки, правами етнічних та інших меншин, демократичними свободами тощо. Власне, погано не те, що Дж. Перлец критикує панівні політичні еліти в Україні як корумповані, консервативні і перефарбовано-комуністичні. До великої міри це справді так, хоч є нюанси, які роблять загальну картину набагато складнішою, і саме цю складність мав би відчувати західний професіонал — на відміну від пересічного українського Козлова.

Справді погано, що вся ця безсумнівно заслужена критика підпорядкована більш ніж сумнівній меті: показати українську незалежність як таке собі тимчасове непорозуміння, що дратує росіян, завдає збитки американцям і, зрештою, не приносить жодної користи самим українцям. Протиставлення "хорошої", "демократичної" і "реформаторської" Росії поганій, крипто-комуністичній Україні не є, зрозуміло, оригінальним винаходом п. Перлец; цю пісеньку від 1991. року наспівують і російські, і західні, і деякі українські

засоби масової інформації. За останні два роки цей образ Росії, щоправда, добряче побляк – але не на настільки, аби Дж. Перлец вустами шахтаря Козлова й економіста Закса не протиставила й далі "поганої" (тепер уже) Росії "ще гіршій" (як завжди) Україні.

І знову ж таки, як і у випадку з шахтарем Козловим, заперечення викликає не критика на адресу уряду, висловлена Дж. Заксом, і навіть не його безпросвітно-песимістична оцінка економічної ситуації в Україні, а загальний контекст, у якому це все висловлюється і монтується у єдине ціле. Фактично, і шахтар Козлов, і економіст Закс потрібні авторці лише для того, аби підготувати читача до сприйняття ключової фрази у її тексті, свого роду "послання", заради якого, власне, й писалася ціла стаття. І виглядає це послання так: "Українська економіка настільки слабка, – підверстує вона до слів Закса слова безіменного "західного дипломата", – що (Міжнародний) валютний фонд вважає меншим ризиком позичити Росії 10,2 млрд. дол. на три роки, ніж виділити Україні 900 млн. на рік".

Інакше кажучи – позичайте Росії і не позичайте Україні. Бо Росія була, є й буде, а Україна – це історичний курйоз, у який не вірять ані західні експерти (Дж. Закс), ані її власні громадяни (подружжя Козлових). Втім, прозорим є не лише "послання" Дж. Перлец, а й його адресат. Досить згадати лише, що згадана стаття з'явилася у "Нью-Йорк таймс" буквально за день до відкриття зустрічі лідерів "Великої сімки" в Ліоні, де зокрема мало обговорюватись і питання допомоги країнам, що розвиваються.

Звідси – глузливий тон щодо українського уряду (мовляв, голі-босі, а пхаються в Европу), і не менш ущипливі слова на адресу уряду американського, котрий марнує гроші на безнадійну українську справу, наївно сподіваючись, що "майже повністю залежна від російських нафти та ґазу країна зрівноважуватиме московський вплив".

Українська зоря, однак, – мусимо розчарувати п. Перлець, – не поблякла. Підтвердженням тому – не лише стабільний розвиток молодої держави упродовж п'яти років, усупереч постійним пророкуванням розпаду і колапсу, а й недавнє прийняття нової, постсовєтської конституції українським парляментом, де зокрема чорним по білому записано право приватної власности на будь-яке майно, включно з землею, та грошова реформа — попри брехливі твердження Джейн Перлец та всупереч сподіванням її працедавців. ❑

УКРАЇНА НА ОЛІМПІЯДІ В АТЛАНТІ

Сто років тому в Атенах відбулася перша модерна Олімпіяда, завдяки наполегливим заходам французького ентузіяста спорту П'єр Кубертена. Відкриття Ігор, 6 квітня 1896 року, було присвячене православній Пасці та святкуванню визволення країни.

Сто років тому лише 13 держав взяли участь в 1-ій Олімпіяді. У XXVI Іграх 1996 року 197 держав прислали свої дружини. Між ними спортсмени й спортсменки незалежної Української держави вперше виступали на літній Олімпіяді. Своїми осягами вони здивували світ, здобуваючи 9 золотих, 2 срібні та 12 бронзових медалів. (Численні українські змагуни посіли теж "почесне" 4-те місце). Україна зайняла 10 місце у світі, а серед европейських держав 5-те — за Росією (разом з азійською частиною), Німеччиною, Францією та Італією.

Своїми осягами й поведінкою українські спортсмени й спортсменки ще раз утвердили державність України. Наприклад, російський кореспондент запитав провокативно абсолютну чемпіонку світу з гімнастики Лілі Подкопаєву: "Україна тепер не в найкращому економічному стані, вам живеться не дуже добре, бо державі не до спорту. А ви людина із світовим ім'ям у спорті, то чи не хочете поміняти цю країну на іншу, де вас, як спортсмена суперкляси, озолотять?" Відповідь була рішуча і однозначною: "Я народилась в Україні, тут живе моя родина і навіть за золоті гори Україну не залишу".

Коментарі зайві. Подаємо кінцеві висліди.

ЗОЛОТІ МЕДАЛІ:

Лілія Подкопаєва в гімнастиці - дві,
Рустам Шаріпов в гімнастиці,
Володимир Кличко в боксі,
Катерина Серебрянська в художній гімнастиці,
Інеса Кравець в трискоку,
Тімур Таймазов у підношенні тягарів,
Вячеслав Олійник, греко-римська боротьба,
Євген Браславець і Ігор Матвієнко
в змаганнях яхт.

СРІБНІ МЕДАЛІ:

Лілія Подкопаєва в гімнастиці,
Чвірка веслярок.

БРОНЗОВІ МЕДАЛІ:

Олена Садівнича в стрілянні з лука,
Олег Кірюхін в боксі,
Чоловіча збірна гімнастів,

Лілія Подкопаєва

Олена Вітриченко в художній гімнастиці,
Олександер Багач у штовканні ядром,
Олександер Крикун в метанні молота,
Інга Бабакова в стрибку у височінь,
Андрій Калашніков в греко-римській боротьбі,
Ельбрус Тадеєв в боротьбі вільним стилем,
Руслана Таран і Олена Пахольчик в яхтових змаганнях,
Денис Ґотфрід у піднošенні тягарів.

Президент Леонід Кучма вітає українських олімпійців в Києві.

ЗДОБУТІ МЕДАЛІ:

	Золоті	Срібні	Бронзові	Разом
1. США	44	32	25	101
2. Німеччина	20	18	27	65
3. Росія	26	21	16	63
4. Китай	16	22	12	50
5. Австралія	9	9	23	41
6. Франція	15	7	15	37
7. Італія	13	10	12	35
8. Півд. Корея	7	15	5	27
9. Куба	9	8	8	25
10. Україна	**9**	**2**	**12**	**23**
11. Канада	3	11	8	22
12. Мадярщина	7	4	10	21
13. Румунія	4	7	9	20
14. Голляндія	4	5	10	19
15. Польща	7	5	5	17

МІНІСТРОМ ОБОРОНИ УКРАЇНИ ПРИЗНАЧЕНО ОЛЕКСАНДРА КУЗЬМУКА

Згідно з указом президента України Леоніда Кучми від 11 липня 1996 р., міністром оборони України призначено генерал-ляйтенанта Олександра Кузьмука. До цього призначення він був командувачем Національною ґвардією України від жовтня 1995 р.

Олександер Кузьмук народився 1954 року в селі Дятлівці Славутського району Хмельницької области. Закінчив Харківське вище ґвардійське військове танкове училище, Академію бронетанкових військ. Служив у віддалених ґарнізонах на посадах командира чоти, сотні, батальйону, окремого танкового полку, начальника штабу, командира мотострілецької дивізії.

Леонід Кучма назвав "єдино правильним рішенням" звільнення з посади керівника військового відомства Валерія Шмарова. Леонід Кучма висловив занепокоєння соціяльно-політичною ситуацією в ЗС. За його словами, в армії зафіксовано значну кількість порушень чинного законодавства, розкрадання зброї та майна. Леонід Кучма підкреслив необхідність допомоги армії з боку уряду. Він віддав критиці діяльність командування Військово-Морських Сил України, посилаючись на результати останньої перевірки.

Генерал Кузьмук закликає бути патріотом своєї Батьківщини. А бути патріотом — це означає, насамперед, бути вимогливим до себе, готовим битися з ворогом до останнього подиху на вірність Державному і Бойовому прапору. Закликає вірити у майбутнє рідної держави, незважаючи на скрутну ситуацію, яка склалася, бути вірним військовій присязі, народові України, Батьківщині, яка в усіх нас — одна.

Олег Гринів

ГЕНЕЗА УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

Про книгу Богдана Якимовича "Збройні Сили України: нарис історії"

Неоднозначне ставлення до минулого України серед істориків після проголошення незалежности в 1991 році найбільше позначилось на історії українського війська. Проблеми не обмежуються лиховісними "білими плямами", які визнавались ще в часи тоталітарного режиму. Такі "плями" не тяжко усунути, бо вони вимагають заповнення білого поля, висвітлення замовчуваних подій та особистостей.

Гірше з "чорними плямами", від яких найбільше страждала історична наука в Україні за останні десятиріччя. Тоді утвердилась практика видавати за історію українського народу історію Російської імперії. Історія безпосередньо України зводилась до кількох сторінок про національну революцію під проводом Богдана Хмельницького, які подавались в офіційному московському дусі як боротьба українського народу за "возз'єднання з братнім російським народом". Якщо згадувались ще принагідно якісь події з української історії, то лише в негативному світлі або як "підтвердження" правильности ленінської національної політики на наших землях.

Не забуваймо й про "криваві плями", цебто братовбивчі війни між різними частинами українців, що тривали від часів Руїни до середини XX століття. Такі події можна зображати з різних політичних позицій навіть у різноликому патріотичному таборі, хоч такий підхід суперечить не лише об'єктивності науки, а й нинішнім процесам державотворення, що неможливі без консолідації всіх державотворчих сил.

Нерозв'язаність цих і цілого ряду інших проблем призводить до необґрунтованих самочинних дій. Чим, приміром, пояснити вибір свята Збройних Сил України, коли традиційно український народ асоціював його із Святом Покрови як покровительки нашого воїнства? Ще більше абсурдним виглядає урочисте відзначення створення Петром I російської морської фльоти в українському місті Севастополі. Кому не зрозуміло, що лише сильна фльота допомагала нашим предкам перемагати війська Візантійської імперії?

Ігнорування традиції нічого, крім шкоди, не дає. Адже в такому разі нав'язується думка, що Україна та її збройні сили народились

тільки п'ять років тому. Як би хтось не викручувався, а доведеться визнати, що тут вилізають "вуха" московської історичної концепції, бо, по-перше, великокняжий період нашої історії добровільно віддається чужинцям, по-друге, з нашої історії викидається козацький та інші періоди військового будівництва, а по-третє, історія України аж до 1991 року факттично зводиться до деяких епізодів у російській історії.

Не інакше як зневагою національної гідности слід назвати святкування різних п'ятидесятиріч, сімдесятиріч і таких інших ювілеїв військових округів та з'єднань Збройних Сил України, бо насправді віддається данина шани не українській, а окупаційній червоній армії. Торік навіть столиця "українського П'ємонту" за поданням командування округи та обласної державної адміністрації(?) з помпою відзначила піввіковий ювілей Прикарпатської військової округи, яка вмисне була створена у повоєнний період для утвердження на західноукраїнських землях сталінського терору. Про патріотичне виховання, — а без нього про боєздатність нашої армії не може бути жодної мови, — тут можна говорити лише в глумливому тоні.

У такій ситуації об'єктивне дослідження історії українських збройних сил як вже сам факт заслуговує схвалення. Історик Богдан Якимович розмулює джерела цієї історії, шукаючи їх ще в доісторичну епоху. Читач дізнається про зброю в добу палеоліту, цебто давню кам'яну добу, на території нашої батьківщини. Зацікавлюють сторінки про Трипільську культуру, відкриття якої в книзі чомусь датується початком XX століття, а не кінцем минулого, скитські і сарматські часи, про грецькі колонії в Північному Причорномор'ї, бо вони переносять зародження війська в Україні в сиву давнину.

У книзі пропонується власна періодизація історії українського війська аж до наших часів, про що говорять вже назви частин праці: "Військо княжої України", "Запорозьке військо. Збройні Сили Гетьманської України", "Українські військові формування у XIX ст.", "Відродження збройних сил України у XX ст.". Дещо випадає з цієї проблематики назва частини "Українські землі в міжвоєнний період та під час Другої світової війни". Некоректність назви стосується як змісту, так і часових рамок, адже в цій частині йдеться і про повоєнну національно-визвольну боротьбу до 1956 року. Останній період в історії нашого війська аналізується в частині "Будівництво Збройних Сил незалежної України".

Як бачимо, історія українського війська простежується як ланки

одного ланцюга в тяглості, а не як окремі незв'язані між собою епізоди.

Цінність такого підходу незаперечна. Побудована на таких методологічних засадах, праця стає підручником для вивчення історії українського війська як навчальної дисципліни у військових (і не тільки) навчальних закладах, надаючи їй логічної послідовності. Виховний потенціял такого підходу теж не викликає сумнівів. Дізнаючись про славні перемоги таких наших володарів як Аскольд і Дир, Олег Віщий, Ігор, Святослав Завойовник, читач, особливо військовий, зовсім інакше почне дивитись на себе як громадянина держави з давніми традиціями державотворення та на свій обов'язок захисника Батьківщини.

При збереженні логічного зв'язку між різними частинами рецензованої праці інколи спостерігається, що деякі військові формації автор лише згадує (Чорноморські, Азовські, Бузькі та Задунайські козацькі частини), хоч вони не знайомі широкому колу читачів. Гадаю, що принаймні кубанське козацтво заслуговує на те, аби посісти належне місце в історії, адже воно, як пише Н. Полонська-Василенко, "зберегло українські традиції, мову, пісні, звичаї і не асимілювалося з росіянами" (ЕУ. Загальна частина. – К., 1995. – с. 471). Вимагає уточнення положення про те, що названі козацькі частини як рештки Січі "втратили зв'язок з Україною і поволі занепадали" (с. 65). Про втрату якого зв'язку може йти мова, коли всі вони, за винятком Задунайської Січі, перебували на території України? Не виняток тут і Кубань, яка заселена переселенцями з Чернігівщини та Полтавщини.

Однак для пересічного читача буде новиною розділ про українські військові формування в минулому столітті, що воювали на боці Росії, Туреччини та Австрійської монархії. Б. Якимович наголошує, що "більшою чи меншою мірою ці військові формування набирали національного забарвлення" (с. 72). Невипадково, що царська влада намагалась якнайскоріше їх розформувати.

Центральною в книзі можна назвати її частину, присвячену історії відродження українського війська в першій чверті нашого століття. Характеризуючи легіон Українських Січових Стрільців, як першу військову формацію українців у XX ст., автор цілком слушно підкреслює: "Невеликий кількісно, але сильний своїми ідеалами, готовістю до самопожертви в ім'я здобуття Україною своєї державности, за чотири роки Першої світової війни легіон став першорядною боєвою одиницею. Його діяльність була найкра-

щою пропагандою ідеї опори на власні сили, збройної боротьби за Українську державу" (с. 83). Легіон мав свої відзнаки, символіку, однострій.

Без такого формування не був би можливий Листопадовий чин, який "проведено чітко й організовано, без проливу жодної краплі крови" (с. 109). Зразу почалось формування Галицької Армії (пізніше — Українська Галицька Армія).

Своє прагнення до створення власних збройних формувань продемонстрували також українці в Російській імперії, незважаючи на вороже ставлення до них усіх російських політичних угрупувань. У Шевченкові роковини на маніфестацію в Петрограді вийшло більше 20 тис. вояків столичної залоги на чолі з колоною кубанських козаків-чорноморців, які несли січовий прапор та бунчуки. Незабаром українські вояки самочинно створили 1-й Український полк імені гетьмана Б. Хмельницького під командуванням підполковника В. Капкана. Вже в 1917 р. зукраїнізовано 16 дивізій, або 64 піхотні полки з артилерією, кавалерійськими та спеціяльними частинами. "Однак, — пише Б. Якимович, — через нерішучість Центральної Ради, непопулярність у тодішніх політичних колах ідеї дисциплінованої регулярної армії ця велика мілітарна сила не була своєчасно знята з фронту, і більшовики розбили її під час спроб пробитися в Україну. Багато зукраїнізованих частин, вражених деморалізацією, діставшись в Україну, тут же розходилися додому, табо, загітовані більшовиками, переходили на їх бік" (с. 89-90). Такої ж більшовицької деморалізації зазнала і УГА, що повернулось для неї трагедією. Без армії держава не могла втриматись, тому національно-визвольні змагання зазнали поразки.

Хоч до назви шостої частини "Українські землі в міжвоєнний період та під час Другої світової війни" висловлювались застереження, треба визнати її ґрунтовність викладу. В ній охоплені найрізноманітніші українські військові формації. Деякі з них відомі, а про деякі не один читач дізнається вперше. Напочатку Б. Якимович стисло подає створення і діяльність Української Військової Організації. Якщо про неї час від часу згадується на сторінках періодики, то про українські збройні формування в складі червоної армії нинішній читач не знає нічого конкретного. Більшовики не наважувались зневажати зразу національні почуття українців. У 1920 році в трьох містах України відкрито школи червоних старшин з українською викладовою мовою, що мали готувати командирів для Червоного українського війська, хоч вже

тоді 85 відсотків червоної армії в Україні становили росіяни. Та в 1938 р. національні військові частини і такі ж військові школи перестали існувати. Все неросійське вимiталось з війська.

Через 5 років Сталін вирішив прихилити до себе українців, створивши українські військові формування. Поряд з народними комісаріятами закордонних справ утворювались народні комісаріяти оборони в УРСР та інших союзних республіках. Проте лише в Україні був призначений нарком оборони. З березня 1944 до жовтня 1945 року на цій посаді значився генерал-лейтенант Василь Герасименко. Хоч він намагався при сприянні М. Хрущова виконувати сумлінно свої наркомівські обов'язки, Москва робила все, аби не допустити жодних змін. Формальне розширення прав союзних республік у галузі оборони мало цілком прагматичну мету: домогтись для УРСР і БРСР окремих (поряд з СРСР) місць в ООН. У конституції УРСР числилось власне військове відомство аж до "брежнєвської" конституції 1977 р.

Історія Української Повстанської Армії охоплює в книзі Б. Якимовича п'ятнадцять років. Кінець УПА в Україні датується 1956 роком. Автор зазначає, що весь час "боротьба велася без жодної зовнішньої допомоги" (с. 197).

Привертає увагу короткий виклад у праці історії дивізії "Галичина". Для читача на матірних землях ці матеріяли цінні тому, що упродовж майже півстоліття офіційні історики фальсифікували цю сторінку нашої історії в роки Другої світової війни. Дослідник подає дані про структуру дивізії, її озброєння, кількісний склад, не оминає Брідського кітла. Цінне, на нашу думку, таке застереження: "В Словаччині завданням дивізії була боротьба з червоними партизанами".

За час перебування з'єднання в Словаччині між українцями і місцевим населенням не виникло жодних непорозумінь, навпаки, дивізія охороняла мешканців перед нападами і грабунками партизан. Українське військо головно вишколювалося і поповнювалося, і лише деякі частини зводили бої" (с. 209-210).

Звичайно, дивізійники можуть висловити свою думку щодо описаних подій.

Гадаю, що чотири сторінки в книзі, де йдеться про Українську Національну Армію допоможуть жителям східного і південного реґіонів переоцінити своє ставлення її до дивізії "Галичина". Б. Якимович аргументовано спростовує вигадки радянської пропаґанди про дивізію. Він пише: "І хоч проти творців та учасників дивізії списано (в колишньому СРСР — О.Г.) гори паперу, опоненти уникають відповіді на засадниче питання: дивізійники брали в руки

зброю, щоб поневолювати чи визволяти рідний край? Очевидно, що саме визволення України, реалізацію ідеї творення власного національного війська мали на меті всі, хто до неї був причетний" (с. 212).

Домагання більшовицького керівництва розправитись з дивізійниками, які опинились на Заході, зазнали ганебної поразки. "Треба зазначити, – пише Б. Якимович, – що жодна з компетентних державних комісій країн Заходу, проводячи ретельні розслідування, не знайшла якихось дій з боку вояків дивізії "Галичина", які відповідали б визначенню "військовий злочин". Це констатували ще в 1947 р. Комісія Д. Портера в Англії дійшла висновку, що дивізійники за духом були взагалі антифашистами. Комісія Дешена, створена урядом Канади у 80-х роках, встановила, що серед українців-громадян Канади немає військових злочинців, що дивізійники не брали участи в злочинах проти людства" (с. 212-213).

Навіть при неоднозначному сприйняті деяких нюансів у книзі Б. Якимовича про дивізію "Галичина" самими дивізійниками й іншими частинами українського громадянства, зокрема його думки про політичний провід, маємо підстави сказати, що історик шукає істину. "Ми, – пише він на закінчення цього розділу, – можемо по-різному оцінювати дії політичного проводу галицьких українців часів німецької окупації, ми можемо дошукуватися різних помилок і нерозуміння обставин, але не можемо не враховувати іншого – члени проводу були справжніми патріотами і думали про краще майбутнє свого народу. Натомість вояки дивізії "Галичина" до політичних прорахунків взагалі не мають ніякого відношення. Їх треба трактувати як учасників Другої світової війни, вони заслуговують на пошану. І це мусить зрозуміти і усвідомити кожен українець" (с. 213–214) (підкреслюю – О.Г.).

Закінчується книга Б. Якимовича викладом проблем будівництва українського війська після проголошення незалежности. Автор виділив три етапи такого будівництва, що сприяло підійти до самого процесу конкретно-історично. В окремих розділах цієї частини розглядається сучасна історія Національної Ґвардії України, військ цивільної оборони, прикордонних військ, відродженого козацтва.

Цінність праці незаперечна. Та, напевне, вона чимало втрачає від того, що немає додатків. Приміром, для масового читача цікаво порівняти військові ранґи в часи національно-визвольних змагань та нині. Позитивно сприйнялась би публікація текстів присяги в таких військових формаціях, як Українська Повстанська Армія та Українська Національна Армія. Такі тексти допомогли б самому читачеві дійти певного висновку або переоцінити вчорашні погляди.

Окрім того, не можна не згадати про деякі статистичні матеріяли, які відомі науковцям, але для пересічного читача ще й нині за "сімома замками".

Такі пропозиції зумовлені тим, що книга Б. Якимовича зацікавить насамперед захисників нашої Батьківщини і треба задовольнити їхні інтереси.

Викликає сумнів твердження автора, який заакцентовує на "історії української воєнної і військової слави з аналізом поразок і трагедій" (с. 319), підсилюючи свою думку поетичними рядками Ліни Костенко:

Поразки треба знать.
Поразки – це наука,
І ти в тій академії спудей...

Хоч справді "поразки треба знать" і вчитись на них, та ліпше буде для нас, коли ми вчитимемось на чужих поразках і власних перемогах. На поразках виховати героя досить трудно, бо таке виховання більше схильне зформувати комплекс національної меншевартости.

У рецензованій книзі читаємо: "8 липня 1659 р. в бою під Конотопом гетьман Іван Виговський розгромив московське військо під проводом О. Трубецького. Вперше московська армія зазнала нищівної поразки. Переполох у Москві був такий великий, що цар віддав наказ укріплювати столицю, остерігаючись походу козаків на Москву. Ходили чутки про евакуацію царського уряду на схід, за Волгу" (с. 46). Сказано лаконічно, а подія першорядна і значення її аж ніяк не обмежується українсько-російськими взаєминами. Пізніше автор пише: "...Тотальний розгром І. Виговським московського війська під Конотопом у 1659 р. свідчить про те, що військове мистецтво епохи Козаччини стояло на високому рівні і, фактично, до цього часу є невідомим військовим фахівцям і сучасної України, і світу" (с. 62). І все. Гадаю, що варто було б подати оцінку цих подій російським істориком С. Соловйовим, аби подія закарбувалася в пам'яті читача. Чи будемо вчитися тільки на власних поразках?

Ні! Як не маємо права замовчувати наших поразок, так не повинні задля лаконічности згадувати коротко про наші перемоги над ворогом, про які "забували" радянські історики.

Сподіваюсь, що перше видання рецензованої книги не буде останнім і її автор зважить думку тих, для кого вона стане цінним помічником у нелегкій військовій службі, як і читацького загалу. ❑

Олег Гринів, Інститут народознавства
Національної Академії Наук України (м. Львів)

Володимир Молодецький

ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Не треба нікому пояснювати, що армія не може існувати без старшинського корпусу, без військових фахівців, які цю армію організують, вишколюють і ведуть. Одначе, щоб мати тих військових фахівців, треба перше їх вишколити, а це не є легкою справою. В канадській армії, в п'ятидесятих роках, старшинський вишкіл в так званому C.O.T.C. (Canadian Officers Training Corps) тривав три роки й вимагалося від кадета університетського диплому (degree). По закінченні трирічного курсу, кандидат отримував ступінь хорунжого (2nd Lieutenant), а після ще двох років служби міг отримати ступінь поручника (1st Lieutenant). Тоді закінчивши однорічний промоційний курс і відслуживши в ступені поручника чотири роки, старшина кваліфікувався на ступінь сотника. Отже, щоб кваліфікуватися на сотника, треба було дев'ять літ. Казалося, одначе, що щойно після чотирнадцяти років служби й відповідних курсів старшина ставав повновартісним сотником. А що ж тоді сказати про вищі ступені? У вишкільній системі кожної модерної армії не може бути великої різниці. Про організацію військової освіти в Україні ми не маємо багато інформації, але на підставі статей на цю тему, які іноді появляються на шпальтах газет і журналів, що виходять в Україні, зокрема в "Народній Армії" і "Війську України", можемо до певної міри уявити собі проблеми, які мають провідники ЗСУ, й їх пляни на майбутнє.

По розпаді Радянського Союзу й проголошенню самостійности в Україні залишилися різні військові навчальні заклади, які колись вишколювали фахівців до Червоної Армії. На жаль, майже всі органи управління тими навчальними закладами лишилися за межами України — в Росії, і треба було організувати всю адміністрацію від початку. Як подає українська преса, на початку 1992 року в Україні було 34 різних військових шкіл і 73 катедр військової підготовки. Під катедрами військової підготовки треба розуміти курси військового знання, викладані у цивільних університетах і інших вищих школах. Тут змісця виринули дві проблеми. Перша, це те, що військові школи продовжували навчання на підставі потреб цілого колишнього Союзу, що набагато перевищувало потреби ЗСУ. Друга

проблема це те, що ті військові школи не забезпечували підготовки військових фахівців з усіх спеціяльностей потрібних для ЗСУ. Стало ясним, що реформування військової навчальної системи є необхідним. Для здійснення реформ, постала потреба створення науково-дослідних центрів, яких завданням є дослідження потреб навчання, забезпечення ЗСУ модерним озброєнням власної продукції і відпрацьовання системи переходу навчання на державну українську мову. Щоб розпочати реформування військового шкільництва, створено спеціяльну комісію, щоб розробила "Концепцію системи військової освіти в Збройних Силах України", яка визначила такі завдання: забезпечити потреби військового шкільництва високо кваліфікованими фахівцями, створити системи військової освіти для вишколу спеціялістів усіх рівнів із усіх ділянок, інтеґрування військової та цивільної освіти й науки. Вже тепер в Україні працює низка військових навчальних закладів, у яких вишколюються різні військові фахівці: "Академія Збройних Сил України" підготовляє старшин оперативно-стратегічного рівня для всіх родів зброї, "Київський військовий гуманітарний інститут" підготовляє старшин виховної роботи й журналістів і інші (Див. "Військово-навчальні заклади Міністерства оборони" — стор. 45).

Як подає журнал "Військо України", "створена система військової освіти інтеґрована з державною освітою і являє собою ступневу систему безперервного навчання фахівців для Збройних Сил України від початкової військової підготовки до високого оперативно-стретегічного рівня".

12 вересня 1995 року Президент України видав указ "Про основні напрями реформування вищої освіти". Головне управління військової освіти бере цей указ за підставу дальшого реформування військового навчання, що є дуже важливим тому, що військова освіта тісно пов'язана з безпекою держави й тому, міністер оборони розпорядив створення "Навчально-методичної ради військових навчальних закладів", яка стала постійним дорадчим колеґіяльним органом. Її головою є заступник міністра оборони. Дотепер у всіх військових школах заведено акредитаційну систему й можемо запримітити у майже всіх школах осяги високого рівня навчання. Нові запроваджені освітньо-професійні програми забезпечують високу якість підготовки старшинських кадрів. Випускники цих шкіл отримують дипломи такі самі, як і випускники цивільних державних вищих шкіл.

В молодій державі, такій як Україна, де живе багато різних національностей і де велика частина українського населення обставинами зрусифікована, треба зокрема наділити увагу військово-

патріотичному вихованню в системі військової освіти. Йдеться, вживймо непопулярного в Україні терміну, про українізацію армії. Без огляду, як на те дивляться "російськомовні" громадяни України, армія, щоб була ефективною, мусить бути національною армією, яка складається з патріотично наставленого вояцтва, а зокрема з патріотично наставленими старшинами у командуванні. В тій ділянці реформісти ставлять собі за завдання: виховати вояків сумлінними у ставленні до військової служби й присяги на вірність Українському народові; усвідомлення вояком, що військова служба — це почесна праця; впоєння в нього почуття дисципліни, цілеспрямованости й витривалости, почуття військової товариськости і дуже важливого "Esprit de corps".

У процесі одним з важливіщих завдань є перехід на українську мову. Завдання важливе, але, рівночасно в теперішних обставинах економічної кризи, дуже тяжке до виконання. Все радянське військове навчання відбувалося російською мовою, тож Україна одідичила також вишкільний матеріял російською мовою. Все, що пов'язане з військовим навчанням, треба або перекласти на українську мову, або випустити нові підручники, пристосовані до теперішної дійсности. І одна й друга система вимагають величезної праці й величезних фондів, яких Україні тепер бракує. Одначе поступ є. Зміни постають поволі, але посуваються вперед. Українська військова преса інформую нас, що всі так звані "нормативні документи й службова література" майже повністю видається українською мовою. Нові підручники видаються тільки українською мовою. Щораз більше чути українську мову й на викладах у військових школах і на військових катедрах цивільних університетів, хоч ще багато є чого до зроблення в цій ділянці. Найтяжще є викорінити привичку між вояцтвом і між старшинським складом уживання російської як розговірної мови. Але Збройні Сили України й до того, безсумнівно, дійдуть. Щораз більше "російськомовних" старшин кінчає курси української мови.

Реформування навчання в ЗСУ в час економічної кризи в державі спричинило низку проблем. Рівень практичного вишколу старшин знизився через брак забезпечення закладів технікою, а зокрема паливом. Це має неґативний вплив на вишкіл старшин літунства, танкових і моторизованих частин і старшин морської фльоти, для яких практичні зайняття при браку палива навряд чи можливі. Відчувається відплив фахових викладачів з військових шкіл. Вищі платні в державних школах і в індустрії змушують викладачів міняти працю, а це знижує якість теоретичного вишколу. З тієї причини постає такий недобір викладачів тому, що приймається

практично кожного охочого без жодних конкурсів чи іспитів. Також багато старшин втратило зацікавлення науково-педагогічною працею внаслідок зменшення престижу військової науково-педагогічної діяльности. Одною з головних перешкод у комплектуванні викладацького персоналу є проблема типічна для України, а саме, незабезпечення житлом. Ця проблема зокрема загострилася у Київському ґарнізоні, де зосереджено майже половину військових навчальних закладів. Деякі старшини вважають, що для розв'язання цієї проблеми треба: підвищити платні викладачам до рівня платень у цилівльному секторі; дозволити викладачам, які мають науковий ступінь, крім викладання у військовій школі, також брати іншу тимчасову працю; давати викладачам службове мешкання, яке стане їх приватною власністю по звільненні з війська; забезпечити навчальні заклади модерними комп'ютерами й власними комп'ютерними навчальними програмами.

Важливим для військового навчання в кожній державі є вишкіл старшин резерви, які відповідали б потребам держави. Це теж належить до головних завдань передбаченої реформи військового шкільництва. У підготовці старшин резерви є багато труднощів. По-перше, постало зниження якости підготовки старшин резерви через брак фінансів на утримання військових катерд у цивільних університетах. Останніми роками, через брак грошей, зовсім не проводиться польових вправ, що не дає студентам змоги пристосувати теорію до практики. Тому пропонується, щоб студентам, які закінчили військові факультети в цивільних університетах, надавати ступінь лейтенанта тільки по закінченні одного року служби в Збройних Силах України. Це є все теоретичні міркування різних старшин, яким доля української армії не байдужа. Роз'язка всіх проблем, пов'язаних з професійним навчанням у Збройних Силах України, вимагає не тільки багато праці, але перед усім глибокого наукового обґрунтування і детального плянування. З тими проблемами на думці, Міністерство Оборони України проводить наукові дослідження в рамках науково-дослідної програми "Концепція розвитку системи військової освіти до 2005 року".

Праця важлива, але не легка. Надіємося, одначе, що в Україні знайдеться багато талановитих людей, які в ім'я батьківшини посвятять свій час і сили для розбудови української армії до рівня великої держави. ❑

ВІЙСЬКОВО-НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ МІНІСТРЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ у 1996 році

Подаємо інформації для наших читачів — може хто схоче нав'язати контакти з цими закладами чи передплатити журнал "Вісті Комбатанта" для їх бібліотек.

ХАРКІВСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

310043, м. Харків-43, пл. Свободи, 6. Тел. (0572) 45-10-04.

Готує офіцерів для Сухопутних Військ, військ Повітряної оборони, ракетних військ та артилерії, хемічних військ (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста за військовими спеціяльностями: ракетні системи і комплекси; радіоелектронні системи; автоматизовані системи управління.

Вступні іспити: математика, фізика, мова (хемія для вступників до хемічного факультету).

КИЇВСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ ТА ЗВ'ЯЗКУ

252149, м. Київ-149, вул. Московська, 45/1. Тел. (044) 211-64-36.

Готує офіцерів для військ зв'язку усіх видів Збройних Сил України (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста з військовими спеціяльностями: радіотехнічні засоби систем управління; засоби багатоканального і автоматичного електрозв'язку; засоби радіозв'язку і телебачення; автоматизовані системи управління та зв'язку.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

ФІЛІЯ КИЇВСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ІНСТИТУТУ УПРАВЛІННЯ ТА ЗВ'ЯЗКУ (м. ПОЛТАВА)

314036, м. Полтава-36, вул. Зеньковська, 36. Тел. (05322) 2-25-72, 7-52-48.

Готує офіцерів військ зв'язку (термін навчання 4 роки) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста-офіцера бойового управління тактичного рівня.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

254119, М. Київ-119, вул. Дегтярівська, 19. Тел. (044) 211-87-24.

Готує офіцерів Сухопутних військ з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста-інженера за фахом (термін навчання 5 років) за військовими спеціяльностями: бронетанкова техніка; автомобільна техніка; та спеціяліста-офіцера бойового управління тактичного рівня (термін навчання 4 роки) за військовою спеціяльністю: військова розвідка.

Вступні іспити: математика, фізика, мова. (Розвідники — історія, географія, допризовна підготовка).

ОДЕСЬКИЙ ІНСТИТУТ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

270090, М. Одеса-90, вул. Перекопської дивізії, 14. Тел. (0482) 69-22-04.

Готує офіцерів для аеромобільних, мотострілецьких військ, ракетних військ та артилерії, частин та підрозділів тилу з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціаліста-інженера за фахом (термін навчання 5 років) за військовою спеціальністю: ракетно-артилерійське озброєння; та спеціаліста-офіцера бойового управління тактичного рівня (термін навчання 4 роки) за військовими спеціальностями: мотострілецькі війська; військове господарство.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЛЬОТЧИКІВ ВІЙСЬКОВО-ПОВІТРЯНИХ СИЛ

310028, М. Харків-28, селище Рогань, вул. С. Таркова. Тел. (0572) 99-89-17.

Готує офіцерів Військово-Повітряних Сил з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціаліста-інженера за фахом (термін навчання 5 років) за військовою спеціальністю: АСУ та засоби управління повітряним рухом; та спеціаліста-офіцера бойового управління (термін навчання 4 роки) за військовими спеціальностями: льотчик на військових літаках; льотчик на військових вертольотах; штурман на військових літаках і вертольотах.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВІЙСЬКОВО-ПОВІТРЯНИХ СИЛ

252186, М. Київ-186, Повітрофлотський проспект, 30. Тел. (044) 276-43-47.

Готує офіцерів для Військово-Повітряних Сил (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціаліста за військовими спеціальностями: АСУ та засоби управління повітряним рухом; та спеціаліста-офіцера бойового управління (термін навчання 4 роки) за військовими спеціальностями: літальні апарати і авіаційні двигуни; авіаційне обладнання; радіоелектронне обладнання; математичне програмне і інформаційне забезпечення автоматизованих систем управління; аеродромно-технічне забезпечення польотів авіації.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

СЕВАСТОПОЛЬСЬКИЙ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ

325035, м. Севастополь-35, СВМІ. Тел. (642) 71-00-69.

Готує офіцерів для Військово-Морських Сил (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціаліста за військовими спеціальностями: судноводіння; енергетичні установки та системи; радіоелектронне та зв'язкове обладнання кораблів, пошуково-рятувальні, водолазні та судноподіймні роботи.

Вступні іспити: математика, фізика (хімія), мова.

ВІЙСЬКОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ ТАНКОВИХ ВІЙСЬК ПРИ ХАРКІВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПОЛІТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

310034, м. Харків-34, вул. Свердлова, 192. Тел. (0572) 72-52-43.

Готує офіцерів для Сухопутних військ (термін навчання 4 роки) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціаліста-офіцера бойового управління тактичного рівня за військовою спеціальністю: бойове застосування танкових підрозділів.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

ВІЙСЬКОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ ПРИ ЖИТОМИРСЬКОМУ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ІНСТИТУТІ

262023, м. Житомир-23. Тел. (041) 25-04-91.

Готує офіцерів з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціаліста (термін навчання 5 років) за спеціальностями космічних військ.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

ВІЙСЬКОВО-ІНЖЕНЕРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ПРИ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОМУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ІНСТИТУТІ

281900, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський, вул. Гагаріна, 56. Тел. (03849) 3-33-00.

Готує офіцерів для інженерних військ з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціаліста-інженера за фахом (термін навчання 5 років) за військовою спеціальністю: інженерні війська; та спеціаліст-інженер бойового управління (термін навчання 4 роки) за військовими спеціальностями: застосування інженерних військ; пивільна оборона.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ АРТИЛЕРІЇ ПРИ СУМСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

244001, М. Суми-1, вул. Кірова, 165, ВАФ. Тел. (0542) 29-91-18.

Готує офіцерів-артилеристів з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціаліста-офіцера бойового управління тактичного рівня (термін навчання 4 роки) за військовою спеціальністю: бойове застосування артилерійських підрозділів.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

ВІЙСЬКОВО-БУДІВЕЛЬНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ПРИ ХАРКІВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

310002, м. Харків-2. Тел. (0572) 47-61-27

Готує офіцерів (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціаліста за спеціальностями: військове будівництво, пожежна безпека.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

ВІДДІЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРИ КИЇВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ім. Т. ШЕВЧЕНКА

252207, м. Київ-207, пр. Глушкова, 2, корп. 8. Тел. (044) 266-24-84.

Готує офіцерів (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня за військовими спеціяльностями: картографія (вступні іспити: географія, мова — все усно); фінанси і військова економіка (вступні іспити: математика, географія, мова — все усно); спеціялісти юридичної служби (вступні іспити: людина і світ, мова, основи держави і права — все усно); іноземна мова (іноземна мова — письмово та усно, мова — усно).

ВІДДІЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРИ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ "ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"

290012, м. Львів-12, вул. Гвардейська, 32. Тел. (0322) 34-01-18.

Готує офіцерів (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста за військовими спеціяльностями: військова топографія; автомобільна техніка; іноземна мова; фізкультура та спорт; оркестрова служба.

Вступні іспити: математика, фізика (хемія, географія), мова (іноземна мова) в залежності від спеціяльности.

ФАКУЛЬТЕТ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ КИЇВСЬКОГО МІЖНАРОДНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

252059, м. Київ-59, пр. Комарова, 1. Тел. (044) 483-32-43.

Готує офіцерів для Військово-Повітряних Сил (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста за військовими спеціяльностями: засоби аеродромно-технічного обслуговання літаків та вертольотів; будівництво та експлуатація аеродромів; організація військових перевезень; забезпечення паливно-мастильними матеріялами; організація забезпечення польотами.

Вступні іспити: математика, фізика (хімія), мова.

КАТЕДРА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

320710, МПС, м. Дніпропетровськ-10, вул. Академіка Лазаряна, 2
Тел. (0562) 76-17-02.

Готує офіцерів залізничних військ (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста за військовими спеціяльностями: організація відновлення та будівництва залізниці; організація військових сполучень та перевезення залізницею.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

КАТЕДРА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ОДЕСЬКОГО ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ

270016, м. Одеса-16, вул. Львівська, 15. Тел. (0482) 63-62-02

Готує офіцерів (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста за спеціяльностями: гідрометеорологія (метеорологія); обробка метеорологічної та геофізичної інформації для авіації.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

КАТЕДРА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МОРСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

270029, м. Одеса-29, вул. Мечникова, 34. Тел. (0482) 39-55-97

Готує офіцерів (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста за військовою спеціяльністю: військові перевезення водним транспортом.

Вступні іспити: математика, фізика, мова.

КАТЕДРА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НАФТИ І ГАЗУ

284000, м. Івано-Франківськ, вул. С. Будьонного, 28. Тел. (03422) 2-35-57

Готує офіцерів (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста за військовою спеціяльністю: паливно-мастильні матеріяли.

Вступні іспити: математика, хімія, мова.

КАТЕДРА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АҐРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

252040, м. Київ-40, вул. Героїв оборони, 18-а. Тел. (044) 267-88-87, 267-89-91.

Готує офіцерів (термін навчання 5 років) з одержанням вищої освіти і кваліфікаційного рівня спеціяліста за військовими спеціяльностями: фінанси та військова економіка; ветеринарія.

Вступні іспити: математика, фізика (хемія, географія), мова.

Примітки:

Офіцери військово-медичних спеціяльностей готуються на військово-медичному відділенні при Українському державному медичному університеті з числа осіб, які закінчили медичні інститути.

РОЗШУК

Пор. І УД УНА Юрій Міцовський, курінь постачання, пропав під Бродами.

Хто знав би про нього долю прошу повідомити:
Ірина Закаляк, 804 Smith St., Linden NJ, 07036-6414
tel.: 908-862-1042

М. Гумений (Львів)

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Будівництво Української армії, яке почалося з 1991 р., є наочним прикладом реалізації реформ на розбудову незалежної суверенної держави. Воно увібрало в себе і те добре, що вдалося використати, поєднуючи чужі особливості та свої традиції і те негативне, яке перейшло з нами в спадщину від минулої системи, а також новизну і складність у здійсненні широкомаштабних майбутніх проєктів.

У комплексі заходів знайшла своє місце і виховна робота у війську. Проте, вже та невелика практика в її реалізації виявила потребу у запровадженні цілої системи духовно-релігійної підготовки військовослужбовців.

З цього приводу проводяться різні конференції, у яких беруть участь представники армії, церков, наукових установ, розробляються програми і заходи для реалізації духовно-гуманітарних програм на практиці.

Про Збройні Сили України сьогодні говорять усі або майже всі. Широкий загал громадськости покладає тим самим на армію надію і сподівається на захист у скрутну хвилину прав і свобод громадян, а також територіяльної цілосности державної незалежности нашої країни.

Без'ядерна і позаблокова доктрина української держави формулює оборонно-захисну функцію українського війська, а звідси — стратегію і тактику підготовки особового складу Збройних Сил. Яка б не була стратегія чи тактика, а військова людина повинна завжди бути готовою до виконання свого обов'язку на високому професійному і морально-психологічному рівні.

З огляду на тенденції нинішнього дня і традиції нашої минувшини, український вояк — це, перш за все — добрий християнин, фаховий спеціяліст, свідомий громадянин і патріот своєї землі.

Але ситуація складається так, що в теперішньому українському війську можна розраховувати хіба що на відносно добру професійність рядового складу і різних рангів військовослужбовців. Про високі моральні християнські засади, на яких базується свідомість кожної людини, можна говорити лише з думкою на перспективу

розбудови всієї військової справи. Причини цього явища нам відомі і тягнуть свої корені від традицій і духу радянської пропаґандивної практики. З іншої сторони, поставимо собі питання, чи маємо хоча б за структурою вже організовану Українську Армію? Мабуть ні. Заки йде ще процес реорганізації, формування і облаштування майбутніх Збройних Сил, справа духовно-гуманітарного виховання військовиків має рухатися швидше і невпинно, випереджаючи дещо всі інші форми підготовки наших захисників.

Ще одна особливість. Духовна і гуманітарна підготовка у війську проходить в країні, частини якої дуже довгий час були кольоніями різних імперій і держав. Національна церква, відповідно, всюди була гонима, а Українська Греко-католицька — за радянських часів — взагалі заборонена. Церковні інституції активно працювали на асиміляцію і виховання вояка в імперських інтересах. І треба сказати, що попрацювали вони в цьому пляні не зле.

Сьогодні в Україні суспільна відомість фактично позбавлена християнської ментальности. А пробудження інтересу до віри і Церкви має переважно формальний характер без цілеспрямованої орієнтації на глибокий зміст релігійного вчення.

До цього слід додати, що в нас стало вже практикою втручання різних політичних сил і організацій у церковні справи, маніпулюючи ними і використовуючи їх у своїх корисливих та амбіційних цілях.

Не треба забувати, що організація виховної роботи в Збройних Силах відбувається в атмосфері нігілізму, повсюдного порушення закону, виконавчої немочі.

Та й саме Українське військо перебуває в кризовому стані, успадкувавши всі неґативні явища колишньої "доблесной" Радянської Армії: "дідівщина", падіння дисципліни, пияцтво, розкрадання майна, зброї і т.п. Дух примусу, насильства над особою ідеологічного гніту панівної марксистсько-ленінської ідеології в'ївся в душу командному складові і передається повсякчас молодому поповненню Збройних Сил України. Це також реальність, з якою треба рахуватися при проведенні виховної роботи.

Ось такі не дуже втішні умови для еволюції свідомости молодих захисників держави від нелюдської системи духовних цінностей до цінностей гуманних, християнських.

Чи не головну ролю у здійсненні цих благородних намірів мало би відводитися церковним структурам і релігійним організаціям? На ґрунті міжконфесійних протиріч в найбільших релігійних об'єднаннях України і загостреної боротьби за автокефалію

українського православ'я ця роля видається дуже складною.

Українська Православна церква (УПЦ), яка належить до Московського патріярхату, як сьогодні, так і на недалеке майбутнє не відмовиться від виховання вірних в проросійському, імперському дусі через мову богослужіння, церковні традиції, почитання святих, хоч якими би договорами не була зв'язана з Українською Армією. Кризові явища, які періодично виникають в Українській Православній Церкві Київського патріярхату і Українській Автокефальній Православній Церкві, через взаємні несприйняття і поборювання, навряд чи зможуть бути сприятливим ґрунтом для вирішення духовно-релігійних проблем в Українській Армії.

Крім цього, треба звернути увагу на процеси політизації священослужителів, які мають місце в церквах України. Як приклад, спровоковане певними силами поховання патріярха Української Православної Церкви Київського патріярхату Володимира 1995 р. біля Софії Київської із сумнівними і далекими від християнської моралі наслідками. Відповідно виникає питання про ґарантії невпровадження в середовище військових політичних пристрастей, міжконфесійної боротьби.

Але час вимагає дій. Наведені вище малосприятливі умови і труднощі не повинні зупинити руху за високий моральний дух українського вояка, його свідоме переконання служити ідеї захисту української державности і її громадян.

Отже, якщо брати до уваги церковно-релігійні традиції та морально-психологічні аспекти в сьогоднішній Україні, то виховну підготовку у війську можна було б проводити в два етапи: перехідний (підготовчий) і сама програма проведення гуманітарного виховання.

На першому — слід вивчити стан релігійности у Збройних Силах, наявність відповідних кадрів та матеріяльну базу майбутнього навчання. У церковних навчальних закладах паралельно розпочати підготовку катехитів, богословів, капелянів.

Необхідно підготовити різні програми навчання, починаючи з допризовників і закінчуючи слухачами військових навчальних закладів. Для допризивників ввести курси кахетизації, основ християнської моралі та етики, для солдатів і старшин — програми з історії релігії, основ законодавства України про релігійні організації і свободу совісти. У військових закладах передбачити викладання курсів з історії християнської Церкви в Україні, взаємовідносини Церков і держави, міжконфесійних стосунків на сучасному етапі.

Специфікою другого етапу, як форми і змісту реалізації накрес-

лених програм, є те, що душпастирську роботу з військовими пропонується поки що проводити за межами розташувань об'єктів Збройних Сил. Особливо це стосується інституту капелянства. В сьогоднішніх умовах ми ніяк не можемо перенести релігійні протиріччя і конфлікти, міжконфесійну боротьбу на середовище, яке володіє смертоносною зброєю. Натомість пропонується вже випробуваний досвід і практика душпастирської роботи з військовими в храмах, молитовних домах, синагогах на місцях розташування частин. У великих місцях на це можна призначити окремі храми, релігійні споруди для організованого чи індивідуального задоволення віруючих військовиків їхніх релігійних потреб, окремо за конфесійною приналежністю. Час сам підкаже, коли настане сприятлива ситуація для введення у військах інституту капелянства.

Ще одна особливість. Ніяк не можна погодитися на проведення у майбутньому душпастирської роботи в Українській Армії громадянами інших держав, а також треба подумати, на яких умовах будуть це здійснювати священослужителі тих конфесій, релігійні центри яких є поза межами України.

І останнє. Духовно-гуманітарну підготовку в Збройниз Силах необхідно організувати і проводити строго до законодавства про релігійні організації, додержуючись при цьому принципів свободи совісти людини. Всі навчальні програми повинні пройти відповідну державну і церковну експертизу, а душпастирство — здійснюватися на основі відповідних договорів церков з військовими організаціями.

("Патріярхат")

ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ІСТОРІЇ ТА ТРАДИЦІЙ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Національна свідомість будується на фундаменті знання своєї історії, своєї культури, своїх героїв. Без цього немає нації, немає держави. У час, коли триває будівництво національних Збройних Сил, дуже актуально постало питання про відтворення української військової історії та військових традицій. Саме з такою метою Міністерством оборони України і була започаткована робота відносно створення Музею Збройних Сил України.

Перед музеєм стоять непрості завдання — свою роботу він повинен спрямувати на повернення із забуття і відродження в Українській армії національно-історичних традицій нашого народу, формування і розвиток у військовослужбовців гуманістичного світогляду, військово-патріотичного виховання української молоді.

Невеликий колектив музею з ентузіазмом взявся за роботу. За порівняно короткий час була відпрацьована наукова концепція побудови нової експозиції музею, визначені напрямки комплектування фондів новими експонатами. Зараз співробітники музею спрямовують свою діяльність на опрацювання тематично-експозиційного пляну і готують архітектурно-художнє рішення нової експозиції.

На сучасному етапі проводиться збір матеріялів для нової експозиції, у якій буде відображено історію всіх українських формувань, що діяли на терені України. Справа ця не дуже легка, але реальна.

У новій експозиції заплянувано показати період визвольної боротьби за Українську державу в 1917-1920 рр., організацію і діяльність армій УНР, УГА, УСС, УПА, повстанський рух в Україні під час Другої світової війни. Однак це не легко зробити без історичних реліквій. Тому музей розвиває та встановлює наукові та ділові зв'язки із українськими музеями за кордоном та з музеями в Україні, організаціями і приватними колекціонерами, у фондах і архівах котрих збереглися такі матеріяли.

З нових надходжень до музею можна виділити копії українських військових відзнак та мундир сотника Української Галицької армії, переданих музею колекціонером зі Львова Степаном Пахолком, які відтворюють період визвольних змагань українського народу.

До музею також надходять експонати з новітньої української історії, які в недалекому майбутньому стануть історичними реліквіями. Серед них можна побачити найперші військові прапори Збройних Сил України, що були офіційно виготовлені в Україні у 1992 році, ескізи форми одягу для сучасної Української армії.

З військових навчань, які відбулися у червні 1996 року в Прикарпатській військовій окрузі за програмою "Партнерство заради миру", до музею були передані цікаві фотографії, державні прапори країн-учасниць,

форма одягу та інші предмети.

Визначною подією для музею стала передача першим Міністром оборони України генералом-полковником Констянтином Морозовим (на світлині перший зліва) матеріялів з історії створення Збройних Сил

України. Серед них форма одягу, яка була пошита спеціяльно для Міністра оборони України, льотний костюм, у якому генерал-полковник К. Морозов виконував політ на літаку Ф-16 у квітні 1992 року в США, а також оригінали документів з історії створення і будівництва Збройних Сил України.

Матеріяли, які надходять до фондів музею, стануть основою для створення нової експозиції і будуть служити справі пропагування досягнень української військової історії та військово-патріотичного виховання громадян України.

Усі, хто бажає передати до музею матеріяли з української військової історії, можуть звернутися безпосередньо до музею на адресу:

2520126, м. Київ, вул. Грушевського, 30/1.

Н. Забаштанська,
Науковий співробітник
Музею Збройних Сил України

Филип Коновал - герой 1-ої світової війни!

Цього року українська громада в Канаді вшановує Филипа Коновала, єдиного канадця українського походження, котрий здобув найвище британське відзначення за геройство – Хрест Вікторії – у 1-ій світовій війни.

Лейтенант у відставці Камеронського гірського полку в Оттаві Рон Соробей почав досліджувати життя й військову службу Коновала. Згодом, спільними заходами з Тоні Підкаленком та іншими особами й групами, вирішено гідно вшанувати пам'ять нашого героя. 6-го грудня 1995 року, в День Збройних сил України, Об'єднання українських професіоналістів і підприємців в Оттаві влаштувало церемонію покладення вінка на могилу Коновала. У ній взяли участь представники Генерал-губернаторської ґвардійської піхоти, Королівської канадської кінної поліції, Королівського канадського леґіону й уряду України. Міністерство ветеранських справ поставило пам'ятник на цвинтарі Нотр Дам. В його честь відслонено тримовну меморіяльну дошку – в

Члени Королівського Канадського Леґіону ім. І. Мазепи, Монтреаль — біля гробу Филипа Коновала.

менежі ім. Карт'є Генерал-губернаторської гвардійської піхоти (15 липня 1996 р.), на якій англійською, французькою і українською мовами написано:

Пилип Коновал, канадський українець, який вступив до 77-го батальйону, воював з особливою відвагою в чині капрала в 47-му батальйоні канадських експедиційних військ у серпні 1917 р. поблизу міста Ланс у Франції. За це його Величність король Джордж V особисто нагородив його орденом Хреста Вікторії у Лондоні 15 жовтня 1917 р.

Міністер оборони Канади дост. Д. Коленет (третій зліва) після відслонення пропам'ятної дошки в Торонті із генералами і ветеранами Канадських Збройних Сил. 2-ий зліва генерал Національної Гвардії України Іван Білас.

Таку дошку теж відслонено на домі Королівського Канадського Легіону — українського відділу ім. Филипа Коновала ч. 360 в Торонті, який проголосив стипендію в сумі 25 тис. долярів річно на студії в Королівському військовому коледжі у Кінгстон для одного офіцера з України. В цій церемонії взяли участь канадські генерали, представники урядів, дипломатичні представники України в Оттаві й Торонто та міністер оборони Канади Давид Коленет (David Collenette). Були присутні депутати до ВР Микола Поровський і генерал Національної гвардії Іван Білас, які в той час були в Канаді. Чи не найбільшою атракцією була присутність внучки Коновала Клюдет Зайт з дочкою і сином. Владики Ізидор Борецький і Юрій Каліщук відправили молебень. Біля 180 осіб були на бенкеті.

У м. Дауфин у провінції Манітоба відкриється пропам'ятний камінь біля Могили невідомого вояка, а в м. Нью-Вестмінстері у Британській Колумбії відслониться в арсеналі 47-го батальйону пропам'ятна дошка — тільки англійською мовою для нього і другого вояка, теж нагородженого ВХ. (Полковий сенат відкинув прохання вмонтувати тримовну дошку).

Представники Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, зліва П. Дем'янюк (голова), Р. Колісник, д-р О. Сокольський, В. Любка.

Вшанування пам'яті Коновала фактично почалися уже влітку минулого року, коли Об'єднання українських професіоналістів і підприємців в Оттаві встановило Меморіяльне відзначення за особливі заслуги ім. Филипа Коновала й нагородило ним свою голову Ірину Белл.

Филип Коновал і його військова служба

Мало відомо про раннє життя Коновала в Україні. Його батько був власником каменярського підприємства в селі Кудків на Поділлі поблизу річки Збруч, яка утворювала кордон між Російською і Австро-Угорською імперіями. У 21 рік Коновала призвано до російської армії. Хоча він був гендітної будови, він став інструктором рукопашного бою. Після п'яти років військової служби Коновал виїхав через Владивосток до Канади, прибув до Ванкуверу в квітні 1913 р. і влаштувався на роботу лісорубом. Після кількох місяців він переїхав до провінції Онтаріо і знайшов роботу в лісництві в долині річки Оттава. Коли вибухла війна, Коновал, як і багато інших канадських українців, вступив на службу, у його випадку 12 липня 1915 р. у 77-му піхотному батальйоні Оттави. Відбувши десять місяців бойового вишколу близько Оттави й Валькар'с, він виїхав за океан 19 червня 1916 р. на кораблі "SS Missanabie", який прибув до Ліверпулу в ніч 28 на 29 червня 1916 р. Поки він перебував у таборі Брамшот, велику кількість вояків 77-го батальйону призначено до 47-го канадського піхотного батальйону, між ними й Коновала. Незабаром його підвищено в ранзі до молодшого капрала. З новим відділом Коновал вирушив до Франції 10 серпня 1916 р. і вступив у бої в складі 4-го канадського полку восени 1916 р., які опісля стали відомі як битва Сомми. Він брав участь у

весняній офензиві у Вімі і 6 квітня 1917 р. був призначений діючим капралом. Улітку того року канадські сили були розташовані далі на північ, ближче міста Ланс у Франції, яке окупували німці. Тут, у битві за горб № 70, Коновал виявив те геройство, за яке його нагороджено Хрестом Вікторії.

47-ий піхотний батальйон є сьогодні в складі Королівського вестмінстерського полку у Нью-Вестмінстері в Британській Колюмбії, 77-ий піхотний батальйон — це Генерал-губернаторська ґвардійська піхота в Оттаві.

За свою хоробрість Коновал одержав 15 жовтня 1917 р. від короля Джорджа V Хрест Вікторії, найвищу нагороду Брітанської імперії. Король сказав: "Ваш подвиг — один із найвідважніших в історії моєї армії. Прийміть за це мою подяку".

Коновал провів деякий час у шпиталі в Англії і опісля був призначений помічником військового аташе при російському посольстві в Лондоні. Згодом він перейшов до 1-го канадського запасного батальйону, служив у Канадському лісничому корпусі і в Канадському експедиційному війську на Сибірі. Він повернувся до Ванкуверу 20 червня 1920 р., провівши три роки й 357 днів у канадській армії. Він був одним із 10 000 канадських українців, які так служили. Ця служба відбувалася в той час, коли багатьох їхніх співвітчизників ув'язнено й переслідувано як "підданих ворожої держави" (Австро-Угорщини) під час першої канадської операції інтернування в 1914-20 рр.

Член Парляменту Г.А. Макі з Едмонтону-Схід написав прем'єр-міністрові Робертові Л. Борденові 16 жовтня 1918 р.:

На початку війни сотні, а то й тисячі українців з Росії вступили до Канадського експедиційного війська як росіяни, і немає сумніву, що канадське військове статистичне бюро сьогодні показало б, що більшість із цих так званих "росіян" походить з території, яка нині входить до складу Української держави. Канадські вербувальники швидко устійнили, що ці "росіяни" — це українці. Тому що їм не дозволено зголошуватися як австрійці, вони подавали прибрані імена й фальшиві місця народження, щоб довести, що вони походять з Росії. Деякі навіть прибирали такі англійські прізвища, як "Сміт". Було б дуже важко навіть приблизно підрахувати кількість українців, які зголосилися таким чином до Канадського експедиційного війська, оскільки вони зголошувалися до різних батальйонів від Ат-

лантичного океану до побережжя Тихого, але можна без вагання сказати, що на півмільйона вояків у Канаді, ці люди дали на душу населення більший відсоток мужчин, ніж деякі народи, які проживають у Канаді і користуються привілеями брітанського громадянства сто або й більше років.

Звільнившися почесно з армії, Коновал опісля зазнав медичних і інших труднощів, які в більшості були наслідками воєнних поранень. Але від 1928 р. він почав відбудовувати своє життя. Він записався до Генерал-губернаторської ґвардійської піхоти в Оттаві. Він одружився вдруге 1934 р. з вдовою Жюлет Ледюк-Оже. (Його перша дружина Анна і їхня дочка Марія пропали в Україні під час сталінського терору). Завдяки старанням майора Мілтона Фавлера Ґреґа, який теж здобув Хрест Вікторії і служив у Генерал-губернаторській ґвардійській піхоті й приставом у Парляменті (1934-1944 рр.), Коновал одержав працю молодшого доглядача в Палаті громад. Праця була скромна, але він був вдячний за неї в роки економічної депресії.

Коли прем'єр-міністер Вільям Лайон Маккензі побачив, як він миє підлогу в Парляменті, призначив його особливим сторожем Кімнати № 16, в якій прем'єр-міністер мав свою канцелярію. Коновал не скаржився. Як писав Остін Ф. Кросс у газеті "Ottawa Citizen" 16 червня 1956 р., коли Коновала спитали, чому він працює прибиральником, він жартома відповів: "За океаном я очищав територію від ворогів рушницею, а тут чищу підлогу шваброю". Він також розповів про те, як він здобув Хрест Вікторії: "Мені так було набридло стояти в окопі у воді по пояс, що я махнув на все рукою і рушив на німців. Мій капітан хотів застрелити мене, бо подумав, що я дезертирую".

Під час королівської візити в Канаді 1939 р. король Джордж VI потиснув йому руку під час посвячення Національного військового пам'ятника в Оттаві.

Коновал також утримував зв'язок зі своїми військовими товаришами і навіть зголосився до війська в 2-ій світовій війні, хоча з огляду на його вік це було виключено.

20 грудня 1945 р. Коновал став членом відділу Канадського леґіону в місті Галл, Квебек.

У 1953 р. 360-ий відділ Королівського канадського леґіону в Торонті обрав його своїм патроном. 7 листопада 1956 р. Коновал взяв участь у церемонії в Лондоні з нагоди заснування сторіччя ордену Хреста Вікторії. Не маючи можливости поїхати до Англії власним коштом, хоча Оттава пропонувала заплатити за саму подорож, Коновал звернувся за допомогою до канадських українських ветеранів, і з їх підтримкою поїхав закордон. У листі до президента 360-го відділу Степана Павлюка 17 травня 1956 р. він дякував: "Будьте такі добрі передати мою подяку всім канадським українським відділам Леґіону... Я дуже здивувався і не сподівався такого. Я знав, що в мене є друзі серед українців, але не уявляв, що вони стільки зроблять для такого бідолахи, як я".

25 червня 1956 р. Коновала й 300 інших вояків усього світу, які одержали Хрест Вікторії, запрошено на чай, що його влаштував брітанський

прем'єр-міністер сер Антоні Іден у Вестмінстері. 26 червня він взяв участь у параді в Гайл-парку, яку прийняли королева Єлисавета і принц Пилип, після чого відбулося прийняття. На фотографії з того часу Коновал сидить посередині переднього ряду серед канадців, які одержали Хрест Вікторії, герой серед героїв.

Филип Коновал помер 3 червня 1959 р. на 72 році життя. Його Хрест Вікторії та інші медалі були довірені сотникові Богданові Панчукові. Коновала поховав його полк з усіма військовими почестями з Української католицької церкви Івана Хрестителя на цвинтарі Нотр Дам в Оттаві. Його дружину, яка померла на 87 році життя, поховано поруч нього 3 березня 1987 р.

Скеч з жовтня 1917 року, коли Коновал отримав Хрест Вікторії

47-ий КАНАДСЬКИЙ ПІХОТНИЙ БАТАЛЬЙОН

Хрест Вікторії

№ 144039 діючий капрал Филип Коновал

За особливо видатну хоробрість і командування відділом у наступі. Його відділ мав важливе завдання очищати підвали, воронки та кулеметні гнізда. Під його вмілим керуванням опір успішно подолано і ворогові завдано важких втрат. В одному підвалі він проколов багнетом трьох ворогів і сам заатакував сімох інших у воронці й вбив усіх їх.

Коли він підходив до цілі, кулемет тримав під вогнем наш правий фланг і завдавав великих втрат. Капрал Коновал побіг уперед і ввійшов до гнізда, вбив обслугу й повернувся з кулеметом до нашої лінії.

Наступного дня він сам один заатакував інше кулеметне гніздо, вбив трьох членів обслуги й знищив кулемет та гніздо вибухівкою.

Цей підстаршина сам убив принаймні 16 ворогів і протягом двох днів боїв безперервно виконував свою добру роботу, аж поки не був важко поранений.

(London Gazette No. 30400, 23 листопада 1917 р.)

Подано за виданням "Konowal" by Y. Luciuk and Ron Sorobey

LEGION HONORS VICTORIA CROSS WINNER

Filip Konowal remembered as a war hero.

By Jim Rankin

Filip Konowal was fed up with the waist-deep water he had been standing in during a battle for a piece of land in France, so he climbed out of the trench, destroyed some enemy installation and became a hero of World War I.

Claudette Wright never knew much about Konowal the war hero. To her, he was just Grandpa. But yesterday, Wright, and her two grown children Brian and Lynne, learned about the Ukrainian-born soldier's military achievement. Konowal was honored post-humously with the unvelling of a bronze plague on the wall outside the Royal Canadian Legion, Branch 360, on Queen St. W.

"He never talked about the war too much," said Wright, standing near the plaque where more than 100 members of the Ukrainian community, war veterans and politicians gathered to honour Konowal, who died in 1959.

In August, 1917, in the battle for Hill 70 near Lens, France, Konowal, who had volunteered for service with the 47th Canadian Infantry Battalion, stepped out of the trench, stormed forward and mopped up enemy machinegun installation with his rifle and bayonet.

Bullets whistled by his body as he charged. He took out three en-

PROUD DESCENDANTS: *Claudette Wright, flanked by children Lynne and Brian, stands beside a plaque on Queen St. W. to World War I hero Filip Konowal. He was Claudette's grandfather (Photo: Jim Rankin).*

emy soldiers holed up in a basement and took on seven more attempting to move a machinegun.

His exploits led to a visit with King George V, and a Victoria Cross award for bravery - the only one handed to a Ukrainian-Canadian. The king was so impressed, he hold the soldier he was one of the most daring in his entire army.

"When we were young, I don't remember him ever talking about it... He was a very quiet man," said Wright.

Konowal joined the war effort with hopes of making money to provied for his wife and daughter he left behind in Ukraine. They were killed in the war, and Konowal settled eventually in the Ottawa area, where he married a Canadian.

Konowal was a humble man. After his military career, he took on a janitorial job at Parliament Hill. When Prime Minister MacKenzie King discovered he had a war hero mopping the floors, he appointed him caretaker of his office - a position Konowal held until he died at the age of 72.

Ironically, while Konowal and 10,000 other Ukrainian-Canadian soldiers were fighting in the war, the Canadian government was labelling their families enemy aliens and detaining them.

"People are going to be interested that he (Konowal) was one of us," said James Moysey, 73, a World war vet and Branch 360 member. "It's quite pleasant to know that one of us is a deserving son."

Branch 360, which has long held Konowal as its honorary patron, plans to establish the Konowal prize - a scholarship that will give students from Ukraine a chance to study at Kingston's Royal Military College.

("Toronto Star", August 22, 1996)

Остап Сокольський

ПІСНІ НА ПРОСЛАВУ СТАРШИН УПА - КОЛИШНІХ ДИВІЗІЙНИКІВ

У період героїчної боротьби Української Повстанської Армії багато пісень було скомпоновано на прославу УПА та її старшин. Співали їх самі партизани, свідоме населення на теренах їхньої боротьби. Приміром, на пам'ять славному й улюбленому командирові "Кониковi" – колишньому дивізійникові – народ і стрільці УПА склали кілька пісень. Частину одної подаємо нижче, зберігаючи мову оригіналу:

Ой, хто то, хто то йде на Бірчу,
Нестримно з боєм наступа?
То Командир – полковник Коник
Веде стрільців-борців УПА:
Щоб відплатити за людські кривди,
За кров, що в Лімній потекла,
За смерть, неволю і руїни,
За села спалені до тла.

Наступні стрічки описують бій в м. Бірчі і смерть у бою командира, на Різдво 7-го січня 1945 року. Пісня закінчується присягою помсти:

Та це стрілецтва не зламає,
Новим завзяттям заплатить:
"На кров і зброю присягаєм
Геройську смерть його помстить."

Наш Командир-полковник Коник
В бою із ворогом упав, -
На вівтар Слави України
Життя і кров свою віддів!

А ми - за Ним, Його слідами,
З Його наказами ідем,
Ідем повстанськими шляхами[1)]
Туди, - де Воля нас веде!

Михайло Гальо «Коник», фото з 1942-1943 рр. Знімок передав Роман Лінкевич (Сянік).

Командир "Коник" – це Гальо Михайло[2)], народжений 1914 р. в Посаді Хирівській, Добромильського повіту. Гімназію закінчив у Перемишлі й 1935 р. вступив до ОУН. За німецької окупації працював у "Маслосоюзі" в Хирові, а 1943 року зголосився до Дивізії "Галичина". 1944 р. перейшов до УПА. Був він командиром вишкільної сотні УПА - "Олені", а на початку листопада 1945 р. став командиром Перемишльського Куреня УПА, заступником командира 26-го Тактичного Відтинка "Лемко". Загинув 7-го січня 1946 р. у бою з Військом Польським підчас нападу на місто Бірча, і з тої дати, згідно з наказом Штабу УПА, він був піднесений до ступеня підполковника. Варто згадати, що в цім самім бою у Бірчі загинув ще один колишній дивізійник – командир сотень "Бурлаки" й "Ударники-2" – хор. "Орський", "Кер" – Дмитро Карванський. Він народився 1914 р. в Станиславчику, Перемишльського повіту. Гімназію закінчив у Перемишлі та працював як культурно-освітній діяч "Просвіти" і "Сільського господаря". Після розколу в ОУН в 1940 р. він став по стороні полк. Андрія Мельника. До Дивізії "Галичина" зголосився у 1943 р. і по вишколі пішов до УПА. У бої в Бірчі командував сотнею "Ударники-2"

Місто Бірча, положене на 30 км від Перемишля, було укріпленим центром для польської військової залоги, яка постійно робила напади на українське населення і терористичними методами змушувала населення до виїзду з того терену. Це польське військо, часто виступаючи у військових уніформах і цивільному одягу, звозило награбоване українське майно до Бірчі, зганяло сюди українське населення: арештованих дуже мучили, катували, ламали руки, ребра, вирізували пояси шкіри, пекли вогнем і відрубували сокирами їхні голови.

З ціллю прийти з поміччю українцям і щоб покарати поляків за їхні дикі акти, відділи УПА вперше напали на Бірчу 23-го жовтня 1945 р. і зайняли місто. Ще того самого дня відділи УПА напали і здобули другий укріплений польський волосний центр у селі Кузьмина – але й тут загинув колишній дивізійник, командир середнього відтинка УПА – сотник "Барон" – командуючий сотнею "Ударники-А"[3)] Другий напад на м. Бірчу відбувся успішно 30-го листопада 1945 р.; а третий – 6-7-го січня 1946 р. і

в цій акції гине геройською смертю вславлений у численних боях командуючий цією акцією підполк. "Коник" – Михайло Гальо.

Другий старшина – колишній дивізійник, про якого подвиги співали пісні – це був майор "Ягода", "Черник" – Лукасевич Маріян, командир куреня "Вовків". Він 26-го травня 1945 р. командував акцією знищення двох польських станиць-укріплень на Холмщині у м. Варяж і м. Хороброві. Знищивши військову станицю у м. Варяж, він ще тої самої ночі подався до м. Хороброва на поміч командиру "Дуді", який в той час атакує це місто-фортецю. Вони спільно здобувають цю польську станицю і звільняють 80 мужчин, жінок і дітей з тюрми.

Про подвиги "Ягоди-Черника" співають упісти у пісні:

По Холмщині, понад тихим Бугом,
Де чайка об воду черкає крилом,
Там пісня лунає про Ягоду-Друга,
Там слава про нього літає орлом.

Його пам'ятає Посадів і Набруж,
Діброва, Черничин, і Мірче і Крилів:
Його пам'ятає Махнівок і Варяж,
Він всюди нещадно громить ворогів.

Лети, наша пісне, по холмських руїнах,
По галицьких селах, волинських лісах,
Лети, наша пісне, по всій Україні,
В зелених Карпатах, донецьких степах.

До бою правого, до бою ставаймо,
Бо помсти жадають повстанські серця,
Про Ягоду пісню в бою заспіваймо,
Про Ягоду-батька, героя-бійця.[4)]

Майор "Ягода"-"Черник" – це Маріян Лукасевич, який народився 1921 р. в Тернопільщині. До Дивізії "Галичина" зголосився у 1943 р. По вишколі, в Заміському повіті на Холмщині вступив до УПА. Там допоміг зорганізувати сотню "Вовки" і став її командиром.

Була це перша Холмська сотня. Зчасом допоміг він створити сотні "Вовки I" і "Вовки II" і як курінний командир став командиром 28-го Тактичного Відтинка УПА "Данилів". Загинув 17-го вересня 1945 р. у селі Жнятині. Поранений у бою, лікувався і лежав у бункрі під хатою. Підчас московської облави на село хату спалено, командир "Ягода" загинув – задусився димом. Більшовики не знали про його смерть і повстанці пізніше похоронили його тіло на цвинтарі у селі Гільче.

Наказом Штабу УПА, посмертно нагороджено командира "Ягоду"-"Черника" Бронзовим Хрестом Бойової Заслуги і надано ступінь майора.

Немає точних даних про число колишніх дивізійників у рядах УПА, але дослідники та історики твердять, що було їх там біля 3.000. Займали вони в УПА ряд командних постів у штабах та по куренях і сотнях, і своєю посвятою та геройством у боротьбі принесли славу українському народові.

1) "Інформатор", ч. 1/II, рік III, 1946 р.

2) У моїх попередніх статтях я помилково подавав, що полковник "Коник" – це Богдан Онуфрик (див. "Вісті Комбатанта", рік 1995, ч. 4. (195), стаття "Українська Національна Армія це також етап у боротьбі за Україну", ст. 7-77. Полковник "Коник" в УПА – "Захід" був Михайло Гальо.

3) Правдивого прізвища сотника "Барона" покищо не вдалось устійнити.

4) Обі пісні взяті із збірника статтей: "*У боротьбі за волю – під бойовими прапорами УПА*" Передрук крайового видання, Авґсбурґ 1949, В. 46-05/49. Мова ориґіналу.

Використані джерела:

1. Евген Місило. *Повстанські могили*, т. 1, Видавництво "Український Архів" і "Літопис УПА", Варшава-Торонто 1995 р.

2. *У боротьбі за волю – під бойовими прапорами УПА*. Передрук крайового видання, Авґсбурґ 1949, В. 46-05/49.

3. Петро Содоль. *Українська Повстанська Армія, 1943-49*. Довідник, Пролог, Нью-Йорк 1994.

4. *Літопис Української Повстанської Армії*, Відповідальний редактор: Е. Штендера, співредактор: П. Потічний, Видання Об'єднання Колишніх Вояків УПА в США і Канаді та Товариства Колишніх Вояків УПА ім. ген. хор. Тараса Чупринки в США і Канаді. Торонто – 28 томів.

Україна сьогодні

Тимофій Лазоренко,
кандидат історичних наук

Чиї інтереси відстоюють українські комуністи, протидіючи становленню і зміцненню незалежної України?

Комуністи України, проголошуючи себе інтернаціоналістами, визнають одну тільки націю, достойну існувати і в соціялістично-комуністичному суспільстві, — російську.

Сучасна комуністична партія України — осколок колись всесильної КПРС — "керівної й направляючої сили радянського народу", що охоплена манією величі, намагалась перетворити Російську імперію в "світовий маяк комунізму", успадкувала від КПРС і її більшовицьку ідеологію, і її соціяльну і національну політику, і сповідуваний нею макіявеллізм з його принципом — "для досягнення мети всі засоби прийнятні".

З особливою активністю і послідовністю КПУ продовжує політику КПРС в національному питанні — політику асиміляції українського народу, тобто його ліквідації як нації. Комуністи України, проголошуючи себе інтернаціоналістами, визнають одну тільки націю, достойну існувати і в соціялістично-комуністичному суспільстві, — російську. Своїй же нації відводять ролю слухняного "молодшого брата", поживи для Росії, у череві якої український народ зможе успішно рухатися вперед, до комунізму.

Поряд з рабським схилянням перед Росією, як однією з причин такої політики українських комуністів, діє в тому ж напрямку й інший важливий стимул, прозаїчного, егоїстичного характеру, причому для багатьох комуністів він, очевидно, є головним або навіть єдиним. Цим стимулом є безсумнівний факт неможливости для них відновити своє панування в незалежній Україні й утриматись при владі без допомоги російських комуністів. Адже український народ не забув і не може забути кривавих злочинів, які чинили в Україні комуністи-сталіністи в роки їхнього панування.

За 70 років існування СРСР комуністи, проводячи курс на ліквідацію націй в імперії, добилися русифікації частини населення

в усіх республіках Союзу, так що, випереджаючи події, оголосили навіть про виникнення "нової історичної спільности людей — радянського народу", що означало збереження в СРСР і утвердження як єдиної, панівної, нації тільки нації російської. Комуністи України, з усього видно, вважають, якщо процес асиміляції-русифікації у російській імперії і залишився незавершеним, то він, рано чи пізно, повинен бути завершений, і комуністи, зневажаючи свій народ, намагаються прискорити його здійснення. Що для них якась там "неісторична" нація, навіть якщо це нація своя, вони з легким серцем відмовляються від неї, змінюють свою національність на іншу, "достойнішу", залишаючись, проте, в очах старшого брата "хохлами" чи "малоросами".

Спекулюючи на економічних труднощах, звалюючи всю провину за них на демократичні сили і незалежність України, вони розпалюють внутрішні протиріччя в країні, посилюють економічну й політичну нестабільність, сприяють розгортанню страйкової боротьби, яка тільки ускладнює вихід України з економічної кризи; постійно демонструють своє невизнання українського народу як нації зі своєю самобутньою культурою, мовою, своїми звичаями і традиціями, перешкоджають становленню Української незалежної держави, закликають до повернення в Союз — в лоно Російської імперії; організовують збір підписів на підтримку протизаконного референдуму, що повинен, за їхнім задумом, якщо не повернути Україну в Союз, то принаймі затримати формування незалежної Української держави. Фактично вони діють як "п'ята колона" Росії в Україні, покликана допомогти Росії, її комуністам відродити Радянський Союз, щоб продовжити "будівництво комунізму", устеляючи шлях до нього трупами мільйонів людей, що не поспішають до цього незвіданого "раю".

В умовах, коли український народ стає на ноги після багатовікового національного поневолення і створює свою незалежну державу, щоб не бути бездержавною нацією, ніким і нічим не захищеною перед сваволею сусідів, коли вирішується питання: чи бути чи не бути українській нації і незалежній Україні, ці дії українських комуністів є, фактично, національною зрадою, яку скрізь і завжди всі народи вважали і вважають найганебнішим вчинком, що заслуговує не лише зневаги, а й серйозного покарання. Час і нашій державі вдатись до рішучих і радикальніших заходів для припинення антидержавних дій комуністів — людей, які зневажають свою націю і державу. ❑

("Час")

Кіра Івашова

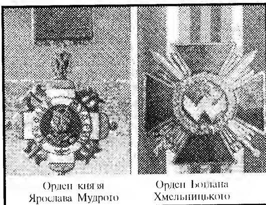
ЩОРОКУ УКРАЇНА НАГОРОДЖУЄ ПОНАД ТРИ ТИСЯЧІ ЧОЛОВІК

Проте лицарів та кавалерів у нас небагато.

Оскільки правильно кажуть, що в житті завжди є місце подвигу, а відповідно на грудях — місце для ордена, то держава неодмінно мусить мати свої нагороди. Тільки рік Україна, як самостійна держава, була без них. А 18 серпня 1992 року Леонід Кравчук заснував Почесну нагороду Президента, гідними якої на сьогодні виявилися понад 300 чоловік, зокрема відомий барон Едуард Фальц-Фейн, який передав на реставрацію заповідника Асканія-Нова 500 тисяч долярів, учителька української мови з Узбекистану, а також різні політичні та культурні діячі з Німеччини, США, Австралії, Канади та Франції.

— Щороку Україна нагороджує понад три тисячі чоловік. Більшість з них удостоєно почесних звань, яких у нас 29, за так званим галузевим принципом: "заслужений шахтар, учитель, інженер..." тощо. Комісія з державних нагород при Президентові України — єдиний орган, що займається питанням нагород, — розповідає завідуюча відділом нагород при адміністрації Президента Валентина Куценко. — Документи на нагородження подають на ім'я Президента, а потім їх передають членам комісії. До її складу входять віце-прем'єр з гуманітарних питань академік Іван Курас, секретар Служби національної безпеки України Володимир Горбулін, доктор історичних наук Марія Дмитренко. Всього 13 чоловік. Очолює нашу комісію глава адміністрації Президента Дмитро Табачник.

Після розпаду Союзу Москва почала вимагати від колишніх республік повернути всі документи про нагородження, а також союзні нагороди. Україна, чи не єдина, яка не пішла на це. І правильно зробила. Оскільки обмін документів про нагородження, орденські книжки, отримання загублених нагород — все перетворилося б для

Орден князя Ярослава Мудрого | Орден Богдана Хмельницького

наших громадян на ще одне випробування, оскільки оформлення довелося б залагоджувати через Москву. У комісії з нагород є картотека, у комп'ютер введено всі дані про громадян України, які мають нагороди, є сховище орденів. Через комісію, скажімо, можуть одержати свої медалі та ордени реабілітовані, учасники війни, які з якихось причин їх своєчасно не отримали. Останнім часом є чимало прохань про повернення нагород від тих, хто колись поїхав жити за кордон, бо існувала практика — при виїзді завойовані у боях нагороди забирати.

З власних своїх нагород нині ми маємо вже згадувану Почесну нагороду Президента, пізніше своїм указом Леонід Кучма заснував Хрест і Зірку "За мужність", іменну вогнепальну зброю, до 50-річчя Перемоги — орден Богдана Хмельницкого і до 4-ї річниці Незалежности — орден князя Ярослава Мудрого. Оскільки Україна поки що не має свого монетного держзнаківського двору, нагороди виготовляються на замовлення у київському акціонерному товаристві "Українські ювеліри". Цей вибір, безперечно, має бути виконаний на високому рівні, інакше його просто немає сенсу робити. Зі стрічками до ордена князя Ярослава Мудрого ми своїми силами не справляємося. Така текстильна продукція надходить з Данії. Саме з геральдистами цієї країни комісія з нагород підтримує тісні контакти. Розкішні датські жовто-блакитні стрічки до ордена князя Ярослава Мудрого явно кращі за наші вітчизняні червоно-жовті, що йдуть у комплекті з орденом Богдана Хмельницкого.

"П'ятиступінчастий" орден князя Ярослава Мудрого називають елітним, його девіза, викарбувана на зворотному боці, — "Мудрість, честь і слава". Першим та другим ступенем можуть бути нагороджені тільки глави держва, урядів та парляментів. Першим цим орденом нагороджені глави держав Латинської Америки — Чіле, Арґентини, Бразилії. Потім з рук Леоніда Кучми його отримали президенти Китаю та Фінляндії. Четвертим та третім ступенем поки що не нагороджений ніхто. Першими п'ятий ступень отримали відомі співаки Ольга Басистюк, Анатолій Мокренко, а також консультант Президента України з правових питань академік Федір Бурчак. У другому ешелоні нагороджених — перший віце-прем'єр Павло Лазаренко і поет Борис Олійник.

Концепція, дизайн кожної нагороди розробляються в комісії. Оголошується щось на кшталт конкурсу: запрошують художників, істориків, філософів, геральдистів. Що стосується ордена князя Ярослава Мудрого, то історики давали матеріял про князя, а художники, скульптори займалися ескізами, малюнками. Над орденом спочатку працювали десять художників. Комісія з нагород відібрала ескізи двох заслужених діячів мистецтв, викладачів Української академії мистецтв Олександра Івахненка і Валерія Швецова. Півроку пішло на реалізацію ідеї цього ордена. Наприклад, чимало часу було витрачено на розробку, здавалося б, такої дрібнички, як вушко, на якому кріпиться орден.

Переглянули подібні деталі на нагородах інших держав. Дизайн колара (простіше кажучи — ланцюжка) Ярослава Мудрого, остаточно оформили після побаченого японського варіянта. Члени комісії запевняли мене, що не пригадують випадку, аби Дмитро Табачник, супроводжуючи Президента у зарубіжних поїздках, хоч би раз не привіз методичні посібники із зображенням нагород тієї чи іншої країни. Дмитро Володимирович до того ж — один з небагатьох фахівців з геральдики в Україні. Тож основні ідеї створення тих чи інших нагород, зокрема ордена князя Ярослава Мудрого, належать саме йому. Понад десять років тому Дмитро Табачник написав розділи "Фалеристика" і "Спеціяльні історичні дисципліни".

Члени комісії з державних нагород, розробляючи дизайн і концепцію орденів, не взяли за основу державну чи національну символіку. Тим паче, що в багатьох країнах назви орденів взагалі не пов'язують з якимись громадсько-політичними подіями або особами. Приклад цього — орден Кенґуру, орден Метеликів, орден Квітки. На знаменитому датському ордені Елефанта, який існує вже чотири століття, зображений слон. Свогочасу ним були нагороджені Рузвельт, Черчілль. Цей 100-грамовий орден з чистого золота по смерті його власника має здаватися у сховище орденів королівства Данії. Наші ордени князя Ярослава Мудрого і Богдана Хмельницького можна повертати в комісію з нагород за бажанням спадкоємця, іменну вогнепальну зброю треба обов'язково здавати в органи внутрішніх справ, решта нагород залишаються у сім'ях.

У світовій практиці найпоширеніша форма нагороди — хрест. Україна вирішила довіритися світовим традиціям: в основі всіх наших нагород, окрім Зірки "За мужність", лежить хрест. Обмежень на матеріял, з якого виготовляються ордени, немає. Наша держава вирішила використати не найгірший принцип — дешево, зате зі смаком. Тим паче, що в нинішніх економічних умовах нам, за великим рахунком, нічого іншого не залишається. В українських орденах наявність коштових металів мінімальна, а коштовного каміння й зовсім немає. Орден Богдана Хмельницького першого та другого ступенів, усі п'ять ступенів ордена князя Ярослава Мудрого, а також Зірка "За мужність" виготовлені зі срібла з невеликим домішком позолоти та емалі. Третій ступінь ордена Богдана Хмельниць-

Зірка і хрест "За мужність"

кого і Хрест "За мужність" зроблені з нейзільберу.

Ніяких матеріяльних до-датків до жодної з нагород не передбачено. Хіба що лицар ордена Богдана Хмельницького має бути похований з військовими почестями, а кавалер ордена князя Ярослава Мудрого ніхто не має права позбавити цієї нагороди ні за які гріхи. Тоді як нагороду "За мужність" та іменну вогнепальну зброю можуть вилучити у власника через суд, якщо він скоїв тяжкий злочин.

Хоч останнім часом у нас найбажаніша оцінка того чи іншого вчинку — в купюрах, усе ж моральне заохочення, судячи з кількости нагороджуваних (як уже зазначалося, щороку — понад три тисячі чоловік), також цінується. Цікаво, що члени комісії з державних нагород з героями не зустрічаються. А от у Данії до цього ставляться делікатніше: тут особисто знайомляться з тими, кого мають нагородити, розпитують їх, заносять додаткові відомості у реєстр, ведуть облік нагороджених. Щоправда, Данія — королівство маленьке... Україна значно більша, відтак і місця для подвигів має більше. ❑

("Київські відомості")

З РОСІЇ ПОВІЯЛО ХОЛОДОМ КОМУНО-ІМПЕРСЬКОГО ІГА

Хоч у Росії вибрано президентом знову Б. Єльцина, а Міністер оборони ген. П. Грачов уступив, провідні кола не хочуть позбудися "старшобратського" комплексу відносно України. Серед них "відроджена" Комуністична партія Росії та Союзу Офіцерів СССР. Ця політика стояла на порядку нарад З'їзду офіцерів СССР, що відбувся з нагоди відзначення Дня Совєтської армії і Воєнно-Морської фльоти в Москві.

Редакція

23 лютого ц.р. вже о 10 год. ранку розпочав роботу оргкомітет для проведення "З'їзду офіцерів СССР". В засіданні взяли участь представники делеґацій офіцерських організацій з Російської Федерації (РФ), Казахстану, Білорусі, Придністров'я, Молдови, Литви, Естонії, України, Киргизії, Азербайджану, Вірменії, Грузії і Абхазії. Учасниками нарад були генерали А. Лебедь, А. Макашов, В. Ачалов, В. Варенников, А. Стернингов, лідери партійних фракцій в Думі КП РФ і Партії "Трудовая Россия". Крім них, були присутні генерали й старші офіцери з Міністерства оборони РФ і Ген. Штабу МО РФ. Але головною особою засідання був лідер Комуністичної партії Г. Зюґанов.

Вище згадані учасники оргкомітету взяли участь в мітинґу відзначення Дня совєтської армії і Воєнно-морської фльоти, що відбувався на Лубянській площі, з участю не менше 50 тисяч людей. Це вперше за останні шість років така велика кількість людей демонструвала під червоними прапорами. "Це свідчить, — твердив у свойому виступі Г. Зюґанов, — що між військовослужбовцями і Компартією наладнано тісні зв'язки". Під загальне одобрення учасників (більше, як 25% з них були в уніформах), деякі з офіцерів демонстративно обривали двоголових орлів із своїх уніформів, кидаючи їх під ноги.

Мітинґ пройшов без ексцесів. Міліція явно симпатизувала мітинґуючим і радо приймала безплатну пропаґандивну комуністичну літературу, яка була надрукована на доброму папері в около 40 різного об'єму і змісту виданнях.

Після мітинґу і прийняття в гостинниці концерну ЗИЛ, в

приміщеннях двірця культури "Москворечье" відбувся "Съезд офицеров СССР", в якому взяли участь 172 делеґати з усіх 42-ох воєнних реґіонів РФ і країн СНД (в тому 6 генералів і 124 старших офіцерів). Організаторами "Съезду" були запрошені представники комуністичних та "патріотичних" партій, організацій і установ з РФ і Білорусії (186 осіб), та 38 журналістів преси, радіо і ТБ.

Основне з виступів і звітів доповідачів:

Генерал А. Лебедь:

Для створення надійномогутніх Збройних Сил (ЗС) нам необхідно 4-5 років. Тоді зможемо навести порядок не тільки на Кавказі, але також на всій післясовєтській території.

Генерал А. Макашов:

Його звіт стосувався до ситуації в найвищих ешелонах МО РФ і Генштабу ЗС РФ, де в найближчому оточенні Б. Єльцина відбуваються заходи для створення президентської "преторіянської" ґвардії. Її ударною силою буде 27-а бриґада спецназа і особливий десантний батальйон "быстого реагирования".

Проте (за оцінкою ген. Макашова — примітка В.Т.) 90% військовослужбовців в ЗС РФ, включно з командним складом — відкрито виявляють незадоволення з збіднілим станом в армії та назріваючою можливістю її розвалу. Немає єдности в самому керівництві МО. Склалася ситуація, що найвищий генералітет поділився на "ґруппировки", котрі орієнтуються на різні політичні сили. Напр., група П. Ґрачова, яка нараховувала 75 генералів і старших офіцерів, схиляла в бік ЛДПР. Інша група — М. Колесникова, може менше чисельна, в яку входять професіонали вищої кляси, веде політику невтральности, але на випадок перемоги компартії, дасть їй підтримку. Загрозливою для КП є група Кокошина; вона орієнтується на ВПК і Олега Лобова, бо зв'язана з т. зв. "новими русскими". Взагалі, значна частина генералітету РФ є розполітикована і відкрито співпрацює з різними партіями і "движеніями", і, на випадок, неконституційних замірів Кремля, відмовить їм послуху. Ситуація складна тим, що вона сильно відрізняється від обставин з 1993 року. З числа тих генералів, з якими Єльцин прийшов до влади, лише яких 5-7% дадуть йому беззастережну підтримку. Сьогодні вже в усіх з'єднаннях військ ЗС РФ поширюються комуністичні і патріотичні видання, і армія вже не буде безоглядно виконувати наказів.

В. Антипов, лідер партії "Трудовая Россия":

Відновити СССР на багато простіше і легше, ніж знищити. Для цього треба вжити такі заходи: не пізніше як на два місяці по перемозі комуністів в президентських виборах скликати З'їзд Рад РСФСР для встановлення совєтської влади на всій території Росії. Це стане

сигналом для такого ж виступу широких мас трудящих в Україні і Казахстані під керівництвом комуністичної партії. Необхідну братню допомогу ми їм дамо. З Білорусією проблем не буде. Після цього скличемо З'їзд народних депутатів СССР, діяльність якого була також незаконно припинена, для встановлення совєтської влади на території чотирьох республік. Останні республіки самі тоді приєднаються. Дещо складнішими будуть справи з прибалтійськими республіками.

Віктор Ілюхін, голова Комітету Держдуми РФ щодо безпеки:

Комуністи Росії розглядають президентські вибори не як виборчу кампанію а як "паслєдной бой" з усіма наслідками, які можуть з того випливати. Отже, або переможемо, або відійдемо в підпілля. Він згідний з рішенням готовности комуністів Росії ініціювати масові виступи трудящих України, а також за підтримку їхнім лівим силам.

Генерал В. Іванов:

В обширному звіті він відзначував старання і заходи лівих сил для прослави пам'яті Й. Сталіна, а також про рішення і постанови Конгресу комуністичних партій і патріотичних рухів.

Особливістю політичної дійсности сучасної Росії є наявність міцної опозиційної преси. Крім газет "Правда", "Советсткая Россия", журналу "Коммунист", в яких публікується сильна протиурядова пропаганда, в РФ видається великими тиражами десятки реґіональних комуністичних і патріотичних видань, які значно впливають на формування свідомости суспільства, особливо серед низько оплачуваного населення.

Як нам відомо, під керівництвом "Союзу офіцерів РФ" в містах самої Росії і в СНД зорганізовано підпільні офіцерські дружини. Користуючись засобами транспорту й озброєні найновішим модерним спорядженням, вони готові виступати проти офіційних органів влади. Вже зформований і затверджений плян, під кодовою назвою "Ч" або "Велика чистка-2", за якою передбачаються арешти і "фізичне усунення активістів демократичних партій, державних урядовців, представників великих підприємств". Списки і адреси таких осіб вже занесені в комп'ютер і дані про них постійно провірюються.

В закритих нарадах З'їзд прийняв постанови про роботу у Збройних Силах України, згідно з якими, рекомендується комуністам в Україні не вмішуватися в політичну боротьбу в країні. Зате зформовувати ряди первинних організацій на плятформі КПРС і ждати розвитку подій в Росії. Найсильнішими групами "Союзу офіцерів СССР" в Україні, під оглядом тих даних і свідчень, які ми маємо, — продовжував ген. В. Іванов, — є в місцевостях дислокації частин 43-ої ракетної армії, в Криму, та в містах Дніпропетровську, Одесі, Харкові і Києві.

На закритому засіданні тільки членів Оргкомітету присутні заслухали розповідь високо поставленого офіцера з Генштабу РО РФ,

про довірочний інструктаж у вужчому колі генералітету, який провів міністер Оборони РФ ген. П. Ґрачов. Це на випадок, що робити підчас введення "чрезвычайного положения", яке може виникнути у висліді ескаляції воєнних дій на Закавказзі. Основне з виводів П. Ґрачова:

1. Комуністичні сили готовляться до реваншу.

2. Збройним Силам Російської Федерації вони надають головну ролю в політичній боротьбі. Тому почали активно перетягувати армію на свою сторону.

3. Існуюча політична влада не знає в даний момент, який ставити спротив тискові комуністів і їх союзників.

4. Основну ролю у відбудові нової імперії комуністи РФ приділяють Україні. Для цієї мети вони готові вживати будь-які методи і засоби для дестабілізації обставин в Україні та її втягування в орбіту інтересів Росії. Тому формується і фінансується "п'ята колона" в Україні з-поміж колишніх найбільш ортодоксальних комуністів і проросійськи настроєних офіцерів.

Особливою картою в цій грі мало б бути російськомовне населення в східних і південних реґіонах України. ❑

Підготував спеціяльно для журналу "Вісті Комбатанта" - Василь Томків, Болтон, Англія.

Минуле

Давидо Кулиняк

НА ПОЛЯХ БИТВ

Цього року минуло 400 років трагічного фіналу повстання Северина Наливайка — Солоницького бою, що відбувся 17 липня 1596 року.

Українська історія, як правило, не пам'ятає дат народження своїх героїв — вони народжуються невідомими, щоб вписати свої імена в історію подвигами і смертю, переважно мученицькою. І в них немає днів народження — є лише дата смерти, бо народжувалися вони для офіри, для самопожертви. Гинули найкращі, найдостойніші, наймужніші. Дати ж їхньої загибелі стали своєрідними мітами на бездорожжі минулого людства, дороговказами, бакенами на

Бо народ, який забуває про свої трагедії, історичні помилки і поразки, приречений на їхнє повторення. Ці два поля битв, Берестецької і Солоницької, наче два крила, правобережне й лівобережне, єдиного птаха — фенікс України.

звивистому фарватері ріки Лети. Їхні імена — наче зірки на чорному небі історії. І саме за ними, за цими прикметами, прокладають свій курс штурмани нашого народу в його нелегкому плаванні в океані Вічности, принаймі повинні прокладати (якщо не хочуть збитися на манівці чи зазнати катастрофи). Одна з найяскравіших таких зірок — Северин Наливайко, котрий 1594 року очолив війну українського народу проти польських гнобителів, що фактично продовжила перше велике повстання українців під проводом гетьмана Криштофа Косинського, придушене поляками 1593 року. Про Наливайка написано вже чимало, постать відома, леґендарна, тож не стану переказувати загальновідомі дані, перебіг повстання — воно охопило майже всю Україну й Білорусь. Разом з повстанням під проводом Криштофа Косинського, починаючи з грудня 1591-го, тривало майже п'ять років. За своїми масштабами й тривалістю його правильніше було назвати Першою визвольною війною українського народу проти Польщі. Та сили були надто нерівні —

Польща кинула на придушення повтання, окрім магнатського ополчення, ще й коронне військо. Повстанці вирішили відступити на Лівий берег Дніпра. Польська армія атакувала їх в урочищі Гострий Камінь біля Трипілля, та, незважаючи на значну перевагу в кінноті й артилерії, не змогла розгромити повстанців. Обраний гетьманом Северин Наливайко зі своїм військом таки переправився через Дніпро і укріпився біля Лубен між берегами річок Сула і Солониця. Польське військо обложило повстанський табір — облога тривала майже місяць, оскільки всі спроби взяти укріплений табір штурмом не мали успіху. Почалися таємні переговори й всілякі відступи. Командувач польського війська Жолкевський пообіцяв реєстровим козакам амнестію, якщо вони здадуться. Повстанці ж, довідавшись про ці таємні переговори, вбили керівника "реєстровців" Лободу за зраду. Та зрада вже вкорінилася в таборі обложених — далі все відбувалося за клясичним сценарієм. Частина козацької старшини 17 липня 1596 року підступно захопила Наливайка, Шаулу та інших керівників повстання і видала їх Жолкевському. Скориставшись цим, польське військо несподівано і віроломно, під час переговорів, порушуючи всі домовленості і досягнуті угоди, напало на повстанців і вдерлося в козацький табір. Відбулася жорстока битва, кілька тисяч повстанців разом із жінками й дітьми були вирізані. Лише кількасот запорожців з боєм вирвалися з табору, прорвали польську облогу і пробилися на Січ. Повстання було жорстоко придушене. Підступно зраджений повстанський гетьман Северин Наливайко після нелюдських тортур був страчений у Варшаві в квітні 1597 року. Трагічна доля, типова для багатьох керівників повстань — так зрадили Івана Підкову, Степана Разина, Омелька Пугача; цей скорботний перелік можна продовжувати. На Україні було від кісток, криваво-чорно від зрад минулих. Там, де була безсила зброя, виповзала зрада. Тож поле битви на Солониці біля Лубен так само, як і поле Берестецької битви, є полем всеукраїнської скорботи, воно також повинно стати місцем паломництва українців усього світу. Воно має стати постійним нагадуванням, як писав Тарас Шевченко, "і мертвим, і живим, і ненародженим" про ту трагічну битву, що відбулася тут 400 років тому. Бо народ, який забуває про свої трагедії, історичні помилки і поразки, приречений на їхнє повторення. Ці два поля битв, Берестецької і Солоницької, наче два крила, правобережне й лівобережне, єдиного птаха — фенікс України.

Через 55 років після Солоницької битви, влітку 1651-го, тобто

345 років тому біля містечка Берестечка на Волині відбулася битва між польськими та козацькими військами, якій також судилося увійти в історію України, як одній з найтрагічніших сторінок Визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького.

Нині на полі Берестецької битви височить динамічний оригінальний пам'ятник — реєстровий козак, запорожець і повсталий селянин шаблями затуляють хлопчину. Це дитя — ніби символ ще зовсім юної волі України. Саме тут, на полі під Берестечком, наприкінці червня 1651-го, розпочалася ґрандіозна битва між польськими й українськими військами, в якій загинуло понад сто тисяч з обох боків; за різними джерелами українська армія втратила тут від 10 до 30 тисяч козаків і повстанців. Та попри все, вона не була розгромлена, і вже через кілька місяців знову вела переможні бої з поляками. "Українські Термопіли" — називають ще деколи цю битву, а точніше, один, либонь, найтрагічніший епізод з неї, коли триста повстанців, стримуючи наступ поляків, героїчно загинули всі, як один, але забезпечили організований відступ основних сил козацьких військ під командуванням наказного гетьмана Івана Богуна, їх вихід з оточення. Це про них писав Тарас Шевченко:

Нас тут триста, як скло,
Товариства лягло.

Але якщо 300 спартанців, полеглих в бою під Термопілами 480 року до нової ери, знає весь світ, то подвиг 300 українців під Берестечком мало відомий іншим народам і конче потребує популяризації. А в нашій історії були ж не одні "Термопіли", лише українські: це й бій під Крутами в січні 1918 року, й вже зовсім невідомий бій сотні УПА з гітлерівцями в Загорівському монастирі на Волині влітку 1943-го... А це ж саме ті життєствердні поразки, з яких виростає перемога, бо не можна назвати поразками бої, в яких героїчно гинули всі оборонці: своєю смертю вони рятували майбутнє життя. Воістину, "смертю смерть здолавши".

Але чому все ж таки козацькі війська в липні 1651-го були змушені відступати під Берестечком? Адже на початку битви в червні перевага і перемога була на їхньому боці, хоча чисельністю польські війська переважали. Основна причина — зрада непевних союзників Богдана Хмельницького — кримських татар. 30 червня 1651-го, під час генеральної битви, коли перемога вже була на боці українсько-козацьких військ, 50-тисячний загін кримських татар несподівано

покинув поле бою і почав відступати, принагідно ще й захопивши в полон Богдана Хмельницького. Козаки мусили відходити до річки Пляшівки і зайняти кругову оборону. Упродовж десяти днів відбивають вони безперервні атаки польського війська, що мало подвійну перевагу в живій силі, аж поки наказний гетьман Іван Богун не вивів основну масу козацького війська крізь начебто непрохідне болото по виготовлених з підручного матеріялу греблях. Вихід побратимів з оточення героїчно прикривали ар'єрґарди, передусім знаменитий загін трьохсот запорізьких козаків на острові.

На початку нинішнього століття на Берестецькому полі на народні кошти в пам'ять про героїв битви споруджено храм святого Юрія Переможця з монастирем при ньому. Він з'єднаний підземним ходом з дерев'яною церквою святого Михайла, в якій, за переказами, начебто освятив свою шаблю перед битвою Богдан Хмельницький. У церкві святого Юрія стоїть саркофаг з останками козаків і повстанців. Нині тут діє музей, відновлюється монастир. Поле Берестецької битви стало місцем всенародного паломництва всіх українців світу, загальнонаціональною святинею України.

Ці два поля битв — Солоницької і Берестецької — є своєрідними символами духовного єднання українського народу крізь простір і час. А скільки ж таких полів, менш відомих або й зовсім безіменних, по всій Україні! Не люди тут закопані в Землі — тут дозріва новий посів Свободи!

("Молодь України")

Сатира і гумор

ЧОЛОБИТНЯ

Великому Гетьманові України Богданові-Зіновію Хмельницькому на його 400-річчя козаком-нетягою сатиричного куреня ЄВГЕНОМ ДУДАРЕМ складена і при чесній громаді в місті Чигирині виголошена.

Чолом Тобі, Великий Гетьмане!

Чолом Тобі, славний лицарю, мудрий політику, вірний сину землі отчої!

Україна шанує Тебе. Народ любить Тебе і поважає...

Підзалетіли ми тоді з тією Переяславською радою, як Верховна Рада з кримською автономією. Та хіба ж знали, що союз з Московією такий "надійний", як одруження з повією? Нажили собі "родича". Досі не можемо виборсатися з його ведмежих обіймів.

Бракує нам, Гетьмане, Тебе. Бракує Твого козацтва.

У нас зараз що не козак — то суцільний стогін. Або ж за все — імперською ковбасою, або — за інтерповійною спідницею.

У нас зараз що не отаман, то іншої орієнтації. Тому й тягнемо державного воза, як лебідь, щука і рак.

Уже маємо свою державу. А в тій своїй державі стільки чужого, що аж морозить. Свої, здається, лише герб, прапор, шаровари і вишиванка. І ще сивуха своя. Національна. Неповторна. І ще свої неповторні у нас яничари. "Великорусскіє малороси". "Узкоязичнікі"... Напівфабрикати чужого громадянства.

А ще маємо своє духовенство із московитським духом. Своїх чиновників із чужерідною начинкою. І, як кожна нормальна держава, маємо свої кордони. Ненормальні. Прозорі. Це трохи краще, ніж нічого, але набагато гірше, ніж прозорі штани. Бо там — усе видно, а нічого не вхопиш. Тут — хапай усе і нічого не видно. Так і можемо зостатися без штанів.

Та нічого. Пережили татаро-монгольське іго, пережили трьохсотрічне "братерство", переживемо й синдром нерозлучности.

Народ наш розумний і терпеливий. Розсудливий і мужній. Його не візмеш ні біснуватими жириновськими, ні борговими ямами.

Ідіотів у нас і своїх вистачає — імунітет виробився. А борги... Віддамо навіть те, чого ніколи не брали. Земля наша щедра. Люд працьовитий. Годували кілька століть, прогодуємо ще кілька років. Може, Бог дасть, по...наїдаються.

Феномен нашої землі, Гетьмане, у її благодаті. Що тільки на ній не росте! Що тільки по ній не повзає.

Ембріон холери у будь-якій іншій землі живе триста років. У нашій землі бациля рабства розкошує уже чотири століття. А які національні штампи: мусієнкі, мойсеєнкі, вітренкі, марченкі, донченкі, сіманенкі, ткаченкі. А які генетичні різновиди: довгані і найди, кочерги і коцюби, терещуки і бондарчуки...

На Хортиці, де гордими мальвами розквітала вольниця, заплодоносив холуйський дурман. І розповзся по степах України. "Славних прадідів великих правнукам поганим" покрутило язики і мізки.

А дубів скільки! Не тих дубів, що є національною пам'яттю народу, національними святинями — дуби Шевченка і Франка, Хмельницького і Кривоноса. А отого національного чортополоху — дубів зелених і червоних, широкопиких і вузьколобих, рядових і керівних!..

Та Україна, Гетьмане, вже встала з колін. Йдемо до волі, до чесного світового братства. Нас намагаються збити із ніг. Копають на дорозі підступні ями. Підсилають нам сусаніних, що спрямовують нас у непрохідні болота. Нас оплюовують перед світом. Нас намагаються переконати, що ми не здатні мати свою державу. Що ми можемо жити лише у всесоюзній отарі і лише під керівництвом старшого барана. Але ми, Гетьмане, вистоїмо!

І допоможе нам у цьому свята пам'ять полеглих за волю Героїв. І допоможе нам у цьому Шевченкова непідкупна совість. І допоможе нам у цьому Твоя, Гетьмане, висока лицарська честь. І допоможуть нам у цьому тривожні дзвони "братерської" переяславської зради!

КАЖУЧИ

* ***Життя — театр. Політика — драма. А економіка — суцільна комедія!***
* ***Людині потрібно багато грошей для того, щоб про них не думати.***
* ***Питання часу: чи ж зможуть діти розвинутого соціалізму стати батьками ринкової економіки?!***

Олександр Сухомлин

("Перець")

Ро-Ко

Viva, Конституція!

Весь український народ, включно з діяспорцями на чолі з СУК, «з великим одушевленням і радістю» прийняли затвердження Конституції України, – читав і слухав я в українських медіях, віддихаючи сам з полегшенням. Бо ця війна за Конституцію затягалася, як ще одна визвольна війна, і могло б прийти до нових Крутів. Тоді прийшлося б святкувати ще одну програну битву. Бо соціялісти й комуністи й всякі «анти»-сили не поступалися «ні на йоту, ні на тую титлу». А тут нарєз несподівано, як вибух атома в Чорнобилі, за 24 години схвалили всю Конституцію. Де шукати причини? Будь мудрий!

– Політика – це наука без науки, – закоментував мій приятель – той від спорту, – це як футбольний матч. Як кажуть спортовці: м'яч круглий, то не відомо, коли він залетить у ворота. А копнув той конституційний м'яч високо і далеко Президент, проголосивши референдум. Противники побачили, що програють матч з народом, і побоялися.

– Наші партократники знову налякалися Москви, – виводив свої міркування мій приятель – той від мистецтва. – Вони побоялися, що президентом Росії стане комуніст Зюґанов, то без власної конституції він візьме під своє копито їхній імунітет. Всі знають, а комуністи найбільше, що чужі комуністи нищать найперше своїх однодумців-комуністів, щоб усі були «всьо равно». Мені дивно, – продовжував мляво, – що «наші рідні» комуністи були проти Конституції до остаточного кінця. Але чи вони дійсно «наші рідні»?

Мій приятель, той від усього, сказав з вірою невірного Томи:

– Така вже найшла на Землю астрологічна констеляція зірок, що космічні хвилі несуть Україну в свою самобутню майбутність – хоче хто того, чи не хоче! Цього курсу не змінить навіть Америка. Пам'ятаєш, як Президент Америки Буш своєю «київською курячою» хотів рятувати Ґорбачова та Совєтський Союз?

Після таких глибоких аналіз і оптимістичних прогноз задзвонив мій приятель, той – від політики, і докинув до конституційної солодкої бочки меду пригорщу перцю історичної критики:

– Ми завжди перші і останні.

– Що це має спільного з Конституцією? – відрубав я йому, бо нова Конституція ґарантує вільне слово. – Тішся! На плач Рахиле!

– Ми перші були навіть з конституційним ділом. Може не знаєш, що Конституція України Пилипа Орлика з Бендерів – не мішай з Бандерою – була перед польською Конституцією 3-го мая, а американської держави ще не було видно на історичному обрії? – викладав мій приятель, як Президент Кравчук на мітингу. – А тепер, коли Україна остання з усіх схвалила Конституцію, «велика радість та одушевлення!» запанували в діяспорі! – закінчив іронічним вигуком.

Не мав я що відповідати. Треба було чекати на текст Конституції. Коли я його побачив, то аж свиснув. Не був певний з котрого кінця на нього дивитися, не то починати читати – така то Конституція довга. 161 стаття і 13 перехідних положень!

Знайшов у словнику Конституцію США, яка гарантує усім громадянам повне право на «лапання щастя» – pursuit of happiness – що в житті громадян є найважливіше. Вона має тільки 24 статті.

Хотів я хитро-мудро вилізти з халепи, щоб не морочити собі голови, і показав цей твір своїй «конституційній експертці». Вона глипнула на документ і подивилася понад окуляри на мене, і я знав, що виходу не маю: мушу сам студіювати. Або не мушу! Бо я не конституційний суддя. Але дещо переглянув, що мене зацікавило, як гарні описи природи в довгому романі.

Найперше прочитав преамбулу. І відразу зрозумів, чому депутати-комунарі були проти й не голосували за Конституцією.

Там написано: ...«усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішніми й прийдешніми поколіннями»...

Та ж вони в Бога не вірять, совісти не мають, а поколінь, крім свого «перевихованого», не визнають.

Від особистої присяги викрутилися, як O.J. на суді мордерства в Каліфорнії.

В Конституції пишеться:

«Перед вступом на посаду народні депутати України складають перед Верховною Радою України таку присягу:

Присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу. Присягаю додержуватися Конституції України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників.

...після чого депутати скріплюють присягу своїми підписами під

її текстом. Відмова скласти присягу має наслідком втрату депутатського мандата».

Адвокати теперішніх наших «рідних» комуністів твердять, що вони вже після вступу – а не перед вступом на депутатську посаду, то зачекають на нові вибори в 1988 році. Стаття про писягу в Конституції не для них написана.

А далі? Щоб намарно не читати її, я постановив собі забавитися в «конституційного експерта». Це нічого не коштує. І буде гімнастика мозку! Якраз відбувалася Олімпіяда, на якій Ліля Подкопаєва здобула дві золоті медалі з спортової гімнастики, а Катерина Серебрянська – одну золоту з художньої. То може я собі дам бодай бронзову з конституційної гімнастики.

«Якби не прийняли Конституції, хто зна, чи мали б ми стільки медалів на Олімпіяді», – подумав я собі, усміхаючись з задоволенням.

Читав я уже в пресі перед тим, що 10-а стаття найпекучіша.

Читаю: «Державною мовою в Україні є українська мова».

Браво!!!

Коли читав далі, щораз частіше чухався я в потилицю, бо без конституційного суду не «розбірьош»:

«Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови...»

Але: «В Україні ґарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України». Отже, що ширше запитую сам себе: <u>всебічний</u> чи <u>вільний?</u> Що є леґальніше: <u>функціонування</u> чи <u>використання</u>? А чому державна мова взагалі не має захисту? На додаток ще дописано: «Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування».

Хитро, не називаючи по-іменно: яка мова е признана для міжнародного спілкування в ООН?

Однак Президент Кравчук, який був співавтором цієї статті, однозначно пояснив: в Україні живе 10 мільйонів росіян!

Від Президента Конституція вимагає: Президент України має бути 35-річна особа, має проживати в Україні 10 останніх років та «володіє державною мовою». Але як це встановити? Буде він сідати до мовного екзамену, як штубак?

Від депутатів такого знання не вимагається, то, мабуть, вони можуть вживати всі мови, якими Бог їм покрутив язики Вавилонською вежею.

Ось деякі інші права і ґарантії:

- *«Кожному ґарантується недоторканість житла».*

Це конче треба довести до відома всім злодіям?

• *«Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах» і «Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом». Але: «Народним депутатам України ґарантується депутатська недоторканість».*

І в нашій Конституції є права «рівні» і «рівніші». Григорій Омельченко, голова Комісії Верховної Ради по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю подав у звіті, що «торік 252 депутати різного рівня скоїли злочини. Більше половини з них– представники лівих сил».

То що з ними робити, як вони мають «суперправо»?

• *«Громадяни мають право безоплатно здобути вищу освіту...» (Варто в майбутньому додати «і без хабара»).*

• *«Кожному ґарантується право знати свої права і обов'язки».*

А як хтось не хоче знати? То не мусить.

Але: «Незнання законів не звільняє від юридичної невідповідальности».

Конституція найліберальніша у справах любови і кохання. Це дуже добре! Стаття 19-та каже, що «ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством». І навіть мені ясно: Конституція дозволяє робити все те, що закон не передбачає, отже закону про любов і кохання немає, то самозрозуміло дозволяється на вільну любов.

Мені дуже сподобалося, що «звання Президента України зберігається за ним довічно». Це належна винагорода для особи, яку вибирає народ на Президента, і для України, що його так шанує. Так до панів Кравчука і Кучми треба завжди звертатися: «Пане Президенте»!

Як до доброї жінки треба доброго мужа в супружжі, так до Конституції треба дуже добрих конституційних суддів, щоб її інтерпретували в дусі добра Українського народу.

Перед приняттям Конституції люди не знали, на кого нарікати, то накікрли на всіх і вся: на Верховну Раду, на депутатів, на голову Верховної Ради, на Президента, на президентську команду. Тепер є Конституція, то Український народ і народ України знатимуть на кого нарікати – вже конституційно – на Конституцію, а в найгіршому випадку – на Конституційний суд...

На це і треба Конституції! Viva, Конституція!

Спомини

Володимир Боднар

РЕРФЛЕКСІЇ З НАГОДИ 55-ЛІТТЯ ЛЕҐІОНУ "РОЛЯНД"

З прийняттям Конституції України та з цього приводу цілком оправданого загального радісного відлуння серед українців у світі, мимоволі, наче на фільмовій стрічці, ввиджуються події з-перед 55 років, точніше, кінець червня 1941 року. Тоді також в наших молодих серцях зродилася ідея здобуття нашої незалежної держави. Ми готові були скласти своє життя на жертівнику батьківщини в боротьбі з нашим поневолювачем – більшовицькою Москвою.

На весні 1941 року Німеччина концентрувала свої війська вздовж демаркаційної лінії Курзона (ріки Солокія і Сян). Чинники з ОУН, пов'язані тоді з німецьким Вермахтом, знали, що Німеччина приготовляється до війни зі Совєтським Союзом. Вони рішили створити у Відні, Австрія, військовий український курінь п. н. "Ролянд", до якого зголосилося багато добровольців, переважно студентів університетів Відня, Ґрацу, Інсбруку та Леобену в Австрії, без огляду на їх конфесійні чи політичні переконання.

Спочатку військовий вишкіл куреня відбувався в замку Завберсдорф і околиці, біля Відня, а опісля леґіонерів перевезено потягами вже на солідний і практичний вишкіл, почерез Мадярщину, аж до місцевости Фрумозул, в Карпатських горах, в Румунії. Це чудова гірська околиця, а вже ніколи не забути смачних та пахучих суниць. Командиром куріня "Ролянд" був майор Евген Побігущий-Рен, взірцевий та фаховий старшина та дуже здисциплінований, одним словом, знавець свого діла. Були в леґіоні також і інші наші фахові старшини, як: сотник Мазуркевич, поручник Любко Ортинський та д-р Кендзіор (лікар) – вже всі померли. В Карпатах провадився строгий вояцький вишкіл в теоретичному і практичному аспектах. При кінці червня 1941 року повний курінь у військовому виряді і порядку почав свій недовгий маршрут пішки почерез Карпати, Молдаву та Бесарабію, з прицілом продістатися на південні землі України. Курінь йшов бадьоро з піснею на устах, а нарід вітав його ентузіястично та сердечно. Часто на постою зустрічалися з тамошніми людьми та старалися їх усвідомлювати в боротьбі з більшовиками і вливали в їхні серця надію створення Української Самостійної Держави. А вже радості не було меж, коли до нас прийшла вістка, що проголошено у Львові Самостійну Українську Державу 30-го червня 1941 року. Але незабаром сумна вістка зі Львова затьмарила і завела пляни та надії куреня. Німецьке ґестапо та політичні власті арештували наш уряд з головою Ярославом Стецьком на чолі та ув'язнили в концентраційному

таборі Сахсенгавзен. Німецький уряд тим доказав, що не погоджувався на створення вільної України й інших поневолених комуністами держав та народів, а недвозначно пішов на шлях колонізації та експлуатації і підбиття, в цілі поширення німецького "лебенсравму". Очевидно, провід куреня, його штаб та й поодинокі вояки зараз виявили остентаційно та недвозначно своє обурення та запротестували проти такої неґативної розв'язки. В результаті цього курінь "Ролянд" демобілізовано і навіть погрожувано концентраційними таборами.

Леґіон мав вернутися до місця свого зорганізування, цебто, до Відня, де його там формально малося розв'язати. І так частина вояків з "Ролянд" вернула до давніх місць своїх студій в Австрії, багато поповнило пізніше лави УПА і Дивізії УНА, а біля 30 студентів затримано та призначено на перекладачів при німецьких адміністративних комендатурах в різних місцевостях України.

Хочу згадати про дуже відповідальну та незавидну і небезпечну ролю перекладачів. Вони жили в небезпеці за своє й інших життя. З одного боку, їх обов'язком було помагати нашим похідним, групам та населенню в різних, нераз у дуже критичних моментах, а з другого – в разі викриття їм грозила смерть з рук ґестапо, а також тортури та смерть з рук рейдуючих комуністичних партизан, які часто нападали на німецькі станиці. Майор Побігущий пізніше займав високий пост в Дивізії УНА, а також по розв'язанні куренів "Нахтіґаль" та "Ролянд", в створенні нового куреня, зложеного з вояків обох вищезгаданих куренів, який пізніше воював проти більшовицьких партизан на Білорусі, де загинув пор. Роман Кашубинський.

На марґінесі хочу сказати, що ці наші вояки вищезгаданих формацій, плюс наші Січові Стрільці та Січовики Карпатської України – це справжні "вітчизняні" бійці, а не як цю назву тепер уживають в Україні в зовсім неправильному та до речі неґативному розумінні. Вже хіба дуже мало осталося живими з-під стягу куренів "Нахтіґаль" та "Ролянд", тому тих кілька скромних згадок- спомину хай буде китицею квітів нев'язучої слави для загинулих і померлих, пригадкою для живих і дороговказом та прикладом для грядучих поколінь, як духового цього озореного кленово-калинового містка молодости і стремлінь.

РОЗШУК

Підстаршина 1 УД УНА Евген Закаляк. Був на вишколі в Ляуенбурґу. Хто знав би про його долю прошу повідомити:

Jaroslaw Zakalak

804 Smith St., Linden NJ, 07036-6414 USA

Тел. 908-862-1042

ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ СВІТЛИНИ

... Пізною осінню 1944 року, вернувшись з боєвою групою Вільднера до Літавської Лучки на Словаччині, хтось кличе мене:

– То ви, Романюк? Чи не з Ясенова часом?

– Так, – кажу, – чому питаєте?

– У вас є малолітня сестра? – замість відповіді питав.

– Є, – кажу, – ну, а що?

– Я називаюся Микола Висоцький, – представляється незнайомий. – В місяці липні в боях під Бродами я був в Ясенові, а за вашою хатою біля яблуні за насипом було моє становище з кулеметом з прицілом на автостраду Дуб'є-Ясенів. Ваша мати тільки вийняла хліб з печі і до нас:

– Хлопці, ану скидайте ті свої перісті мундири, я їх скоро просушу в печі, ви ж до нитки промокли!

– Добре, що було нас двох, а то поодиноко сидіти майже "голяком", як сушився наш одяг, було б доволі скучно. Мати з плачем згадувала, що її одинокий син пішов чи то до дивізії, чи в партизанку і немає вістки.

Цей спомин описав вже покійний побратим Микола Висоцький у "Вістях" під заголовком "Зміна становища", як теж повторив докладніше його на сходинах нашої Станиці у Вінніпеґу, як відвідував Канаду.

Хто кого пізнає?

Це, мабуть, фотографія з Гайделяґеру. Котра сотня, чота? Хто пізнає, пишіть до журналу.

Будучи у Львові на святкуванні 50-ліття творення Дивізії, я, звичайно, перебував у рідній хаті в Ясенові. Хата дещо змодернізована, особливо внутрі, а на фронтовій стіні, як і давно висіли два великого розміру образи – Пречиста Діва з Дитятком Ісусом і Розп'яття. Були вони куплені ще за польської окупації. Мене особливо цікавили широкі дубові рами, які я самостійно зробив, будучи столярським учнем. А щоб похвалитися перед майстром, таки добре "виполірував". Верх образу був дещо відхилений від стіни і я побачив, що відлітає вже струпілише паперове прикриття, яке хоронить образ з протилежної сторони.

Я зняв образ, поклав лицем на стіл і здер покорчений папір, щоб приклеїти новий. Завважив, що в долішньому куті рами образу стремить малого формату фото, – група хлопців-дивізійників. Питався сестри, звідки воно тут взялося. Вона не знала, але по хвилі пригадала, що в час війни в 1944 році в нас були хлопці і мати сушила їм в печі мокрі уніформи. Пригадала, що мати виймала з кишень світлини, гаманець, щоб не покорчились. В поспіху хлопці перебрались, відійшли, а батько знайшов світлину під столиком, яка випадково впала, і носився з нею, де б її заховати, бо казав:

– Наші дивізійники ще вернуться!

Так і, мабуть, заховав її за образ, заклеївши знову папером.

А дивізійники, хоч не всі, повернулись до Рідного Краю але п'ятдесят літ пізніше.

Михайло Романюк

Огляди, рецензії

КНИГА, ЩО СТАЛА ДУХОВНОЮ ПОДІЄЮ

У переддень свята Незалежности в Києві, у видавництві Української Всесвітньої Координаційної Ради ("Рада") з'явилася друком книга доктора Мирослава Малецького "Пріоритети". У Будинку вчителя відбулася презентація книги, організована Секретаріятом УВКР та "Радою". У презентації, окрім самого автора п. Малецького та всіх причетних до видання "Пріоритетів", узяли участь численні журналісти, літератори, студенти, представники Спілки офіцерів України й керівники різних українських централей здебільшого зі Східної діяспори, що з'їхалися до столиці України на збори УВКР, що відбувалися наступного після презентації книги дня, тут же, в Будинку вчителя.

Передмову до книги М. Малецького під назвою "Людина державного мислення" написав поет і голова УВКР І. Драч. Він наголосив у передмові, що кожен із надрукованих у "Вістях комбатанта" коментарів М. Малецького, "незалежно від того, коли він написаний: двадцять років тому чи вчора — виказує в особі автора людину глибокодержавного мислення. Редактор часопису належить до того рідкісного в діяспорі типу діячів, яких не вразила недуга партійного егоїзму. Хоч би про що писав Мирослав Малецький, в усьому він виходить передовсім із загальноукраїнських інтересів, він постійно і повсюдно тримає в полі зору все те, що є складниками української ідеї".

І. Драч провадив і на цій першій зустрічі з книгою М. Малецького. Поет сказав, що по-доброму заздрить умінню автора "Пріоритетів" знайти точні словесні формули складним політичним і соціяльним явищам, а також дивується прозірливості М. Малецького, який зумів передбачити чимало принципово важливих подій. А ще підкреслив поет в особі автора "Пріоритетів" не тільки безмежну відданість українській справі, а й державницьку витримку й виваженість усіх літ на еміґрації.

З поетом у цьому солідаризувався недавній голова Республіканської партії Михайло Горинь і заступник президента СКУ д-р Василь Верига, який прибув до Києва на VII збори УВКР.

Голова Секретаріяту УВКР Слабошпицький розповів присутнім, як зародилася ідея видання книги політичних коментарів, опублікованих на сторінках "Вістей Комбатанта", в Україні. Реґулярно читаючи журнал, він прийшов до висновку, що політичні коментарі,

друковані там, можуть бути цікаві в Україні. І взагалі, всі ці матеріяли минулих літ можуть стати у великій пригоді філософам, соціологам, політологам, історикам та публіцистам. Почав переконувати в тому автора коментарів, який аж надто самокритично ставився до своїх творів. Врешті, переконали його дружною громадою: треба видати в Україні таку книгу.

Ті слова про потрібність і важливість цієї книги в сьогоднішній Україні не раз прозвучали з уст різних промовців у Будинку вчителя.

Характерна подробиця: про вихід книги М. Малецького в "Раді" кілька разів повідомило в передачах останніх вістей Українське радіо, про неї писали газети. Вона стала справді помітною в нашому духовному житті.

Михайло Слабошпицький.

Людмила Загоронюк
журналіст

ОСВОЮВАТИ УКРАЇНСЬКУ МОВУ СТАНЕ ЛЕГШЕ

У видавництві "Варта" вийшов у світ довгоочікуваний російсько-український словник для військовиків, підготовлений колективом фахівців Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича (м. Львів). Він містить майже 32000 слів і словосполук, перекладених українською мовою, і охоплює основну, найуживанішу у військовій сфері лексику (Бурячок А., Демський М., Якимович В. Російсько-український словник для військовиків. — "Варта", 1995.-384 с.). Актуальність та необхідність цього видання не треба доводити, оскільки це перший словник такого типу після виданого в Україні в 1928 році "Російсько-українського словника військової термінології".

Слід зазначити, що вихід у світ "Російсько-українського словника для військовиків" став можливим тільки за відновлення української державности в серпні 1991 року та розбудови Збройних Сил України. Незалежність нашої держави постала на випустити українське слово "з-під селянсь-

кого даху", що мало, як зазначив Михайло Грушевський, далекосяжну мету: "Це прирекло б на темноту народні маси, або призвело б, врешті-решт, до існування двох мов: української для народу і російської для інтелігенції".

З приходом до влади більшовиків наступ на українське слово, спрямований на приниження його статусу і престижу, тривав, кажучи військовою термінологією, по всьому фронту. Форми були різні: від жорстоких до лукаво-братерських. Як зазначив тодішній голова уряду України Раковський, "языком рабочего пролетариата Украины должен быть язык рабочего класса Москвы". А коли академік Сергій Єфремов звернувся до російського письменника Максима Горького від імені Академії наук України з пропозицією перекласти його роман "Мати" українською мовою, "буревесник революции" не дав згоди з огляду на те, що, за його переконанням, українська мова — то "искусственный язык", "наречие". Такої самої думки дотримується і наш сучасник — "обустроитель Росии" Солженіцин, називаючи українську мову, якою користуються понад 50 млн. чоловік у різних куточках нашої плянети, не більше і не менше як "польско-немецким наречием". Впродовж 74 років після жовтневого перевороту український правопис зазнав цілеспря-мованих змін фонетики, морфології, граматики та, зосібна, лексики. Приміром, вживання таких українських слів, як "військовик", "рядовик", замість "військовий", "рядовий", що регламентувалося, як слушно їх тепер називають, "російсько-російськими" словниками, могло бути достатнім, аби потрапити до списків "українських націоналістів" та "бандерівців".

Якщо говорити про радянське військо, то там українська мова взагалі не мала права на існування. Зодягнувши однострої, військовики мусили "забувати" рідну мову, що й передбачала пляномірна політика "білокам'яної" столиці: місцем відбування військової служби українцями були Урал, Сибір, Крайня Північ, Далекій Схід... та в жодному разі не Україна. Нині вже маємо незалежну державу, однак не всі розуміють, що свій шлях у вільне життя, про що переконливо свідчить історія розвитку інших країн (Греція, Чехія, Польша, Латвія), слід починати з відродження духовности та мови корінного народу, виховання патріотів рідної землі, відданих їй "і в радості мить, і в годину неволі". На превеликий жаль, спроби виправити підневільне становище української мови викликають різкий опір носіїв промосковського менталітету, котрі впродовж 4 років існування незалежної України намагаються втягнути її в той чи інший союз, міжпарляментську асамблею СНД тощо. І досі діє рабська філософія меншовартости: "Русский выше украинского", якої ніяк не позбудуться високі посадові особи, з вини яких не виконується на належному рівні Закон про

мови. Давно вже пора усвідомити, що нація, яка хоче стати освіченою і передовою, має знати свою мову і користуватися нею. Інакше вона, зрештою, може втратити свою державність. Замість України матиме "Украину", де житимуть переважно "украинцы", а не "українці". Різниця нібито й незначна, однак має стратегічне значення, вказуючи, хто володіє інформаційним простором — одним із факторів державної безпеки.

"Російсько-український словник для військовиків" має своїм завданням задовольнити потреби мовної практики всього українського війська — від рядовика до генерала, а також бути посібником у користуванні російською літературою, акцентуаційним довідником. Він містить 10900 реєстрових слів і понад 20700 стійких словосполук, перекладених українською мовою, найчастіше вживаних у військовій сфері. Словник складається з двох частин. Перша містить найуживаніші серед військовиків загальнопоширені слова, військову лексику та стійкі словосполуки. У другій частині подано команди й командні слова, що вживаються в усіх видах війська: суходільному (в тому числі прикордонному війську, національній гвардії, військових частинах Міністерства внутрішніх справ, цивільної оборони й національної безпеки), війську охорони повітряного простору та військово-морських силах.

Для вибору лексики терміносполук "Російсько-українського словника для військовиків" використано різні групи джерел. Передусім, це праці, що становлять основу української лексикографічної та мовної практики, над якими працювали українські вчені Борис Грінченко, Іван Огієнко, Агатангел Кримський, Григорій Голоскевич, Павло Штепа та ін. Наступну групу джерел становлять словники, видані в Україні та за її межами, що є важливим надбанням української спеціяльної лексики. Починаючи з 30-х років, її піддавали різноманітним деформаціям та теренам свої ж таки "вчені", витворюючи так званий суржик, аби обґрунтувати "злиття націй". Це саме про них йшлося в народних співанках:

Говорила баба деду:
Я поеду к Беладеду,
Хай він дасть мне ответ:
Є в нас мова, а її нет?

У праці над словником використано також різноманітні статути, правильники, військові документи, випрацьовані в XX ст. в Галичині й Наддніпрянщині. Особливу цінність серед цієї групи джерел мають військові нормативні документи часів Визвольних змагань українського народу 1917-1921 рр., військові правильники та інструкції пізнішого часу, в тому числі й видані в 20-х роках українською мовою. Сюди входять унікальні документи, які стали основою для діяльности

Української Військової Організації, а потім — Української Повстанської Армії, проєкти статутів Збройних Сил України, розроблені Міністерством оборони України.

Окрему групу джерел складає різноманітна фахова література з історії українського війська. У процесі опрацювання словника бралися до уваги нормативні документи, видані Міністерством оборони СРСР: статути Радянської Армії, які в основі складають сучасну військову лексику російської мови, що потребує українських відповідників. У роботі над словником використані розмаїті енциклопедії, довідники, двомовні словники, видані за кордоном.

Отже, "Російсько-український словник для військовиків" охоплює найважливішу термінологію та лексику, що побутує у військовій сфері, яку створив український народ для своїх збройних формацій. За основу цієї праці взято все найкраще, створено українцями у ХХ ст., й те, що не втратило актуальности з попередніх епох. До неї війшла також найповніша військова термінологія, що з'явилася в останні десятиліття в зв'язку з розвитком нової техніки та технології. Словник призначено для повсякденного вжитку в Збройних Силах, Національній ґвардії, Прикордонних військах, Службі безпеки, Міністерстві внутрішніх справ України. Він стане в пригоді військовим, які прагнуть удосконалити свої знання з української мови. Бажаючих придбати словник просимо звертатися у видавництво "Варта".

На даний час робота над усталенням сучасної української та створенням повної військової термінології триває. Відтак авторський колектив, який присвятив свою працю полеглим бійцям за волю України, просить усіх військових та шанувальників українського слова надсилати свої відгуки, зауваження, пропозиції та доповнення на адреси видавництва:

"Варта" (252015, м.Київ-15, вул.Січневого Повстання, 40) або Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (290008, м. Львів-8, вул.Винниченка, 24), для Богдана Якимовича. ❑

("Народна армія").

"МЕНТАЛЬНІСТЬ ОРДИ"

Так називається збірка статей Євгена Гуцала, яка нещодавно вийшла у світ у столичному видавничому центрі "Просвіта". Це аналітичні роздуми відомого українського письменника про корені російської експансіоністської політики, погляди в минуле і сучасне.

Автор використовує маловідомі історичні джерела, порівнює царську Росію з більшовицькою, наводить приклади з війни в Чечні і робить переконливий висновок, що московська політика стосовно інших народів суттєво ніколи не змінювалась. *Інф. "НА"*

"Бюлетень" - новий журнал у Польщі

У 1995 році появилося два числа нового журналу "Бюлетень", що виходить неперіодично. "Бюлетень" інформує про події з життя Спілки українців-політв'язнів, друкує спогади в'язнів, записус довідки про працю теренових лапок, подає замітки про братські могили на Заокер-зонні та інформації про померлих друзів. В "Бюлетені" відмічуються особливо важливі події споріднених організацій в Україні та діяспорі.

Редактор: Ярослав Грицковян.

Адреса: Zwiazek Wiezniow Politycznych, ul. Pisudskiego 6/1
75-511 Koszalin
Polska

На фото-обкладинці: Пам'ятник УПА в Грушовичах (на північ від Перемишля), за проєктом архітектора Юрія Левосюка, виконання споруди фірми "Некрополь" у Львові. На плиті викарбований напис: "Героям УПА слава, борцям за волю України!" Дальше споруда, таблиця-постамент простокутної форми з назвою чотирьох куренів, які боролися на Закерзонні: Курінь Прірви-Беркута, Курінь Железняка, Курінь Коника-Яголи, Курінь Рена. Під постаментом крипта з підземними сховами і тлінними останками вояків УПА з місць давнього поховання: Гільчі, Лісок, Василева Великого, Шиховичів, Клоковичів, Конюши, Фредрополя, Волі Волозької, Порубів-Гути, Монастиря, Березки, Бібрки, Волі Матияшової, Ветлини, Середниці, Лукового. В підземних криптах щорічно в свято Покрови поміщуватимуться тлінки воїнів УПА з нововіднайдених могил.

Пам'ятник відкрито 9 жовтня 1994 року. Після відправ з промовами виступили: голова Спілки політв'язнів Йосиф Миця, голова Братства УПА з Волині Метелій Семенюк, голова Об'єднання українців у Польщі Юрій Рейт, голова Т-ва "Надсяння" Володимир Середа.

Незабаром цей пам'ятник збезчещено, але шкоду вже направлено.

Отець доктор Йосиф Кладочний

Завваги до книжки "Виноградник Господній"

На книжковому ринку в Україні в 1995 році появилася дуже цікава книжка п. н. *Виноградник Господній*, автором якої є Петро Шкраб'юк. (Див. статтю Олега Гриніва п. н. "Невтомна праця на винограднику господньому", *Вісті комбатанта*, ч. 3, 1996). Автор описує життя, громадську, духовну та політичну діяльність о. д-ра Йосифа Кладочного (1906-1994), між іншим теж капеляна Дивізії "Галичина".

Пишучи про той і зв'язаний з цим період життя о. капеляна, автор, можливо, несвідомо або попросту з браку точніших інформацій, допустився деяких неточностей, які хочемо виправити.

Щодо прохання о. капеляна знайти стрільців, які підтвердили б, що він був поранений під Бродами, Мирослав Бігус знайшов одного такого стрільця і просив його зробити нотаріяльно підтверджену заяву й вислати на адресу отця. (Цей вояк уже в 1952 р. у журналі *Вісті*, лютий-березень, що виходили у Мюнхені, описав про поранення о. капеляна).

Висловлений у *Винограднику Господньому* жаль отця, що "вони всі мене покинули", — це фантазія або вислови вже дуже хворої людини.

Отець Й. Кладочний відвідав свою сестру в Торонті в 1980 році. Протягом чотиримісячного його побуту ним дуже опікувався Мирослав Бігус з побратимами-дивізійниками. Ця опіка охоплювала простеження здоров'я гостя, лікування й направу зубів, повну зміну його ґардероби і т. і. Відбулися зустрічі з побратимами по зброї та його знайомими. В той час він зовсім не згадував про потребу свідків щодо його поранення під Бродами, бо тоді в Україні ніхто з вояків УД, яких совєтський уряд трактував як зрадників "родіни", не отримував німецької пенсії.

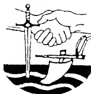
Після повороту о. Й. Кладочного до Львова безпосередній контакт з ним, із самозрозумілих причин, не відбувався.

Побуваючи у Львові в 1992 році Мирослав Бігус довідався, що о. Йосиф Кладочний лежав хворий у пань Марії і Євгенії Лопатинських і вони жодних відвідувачів до нього не приймали. Тоді він попросив пані Ґ. П., щоб вона час до часу відвідувала хворого.

Вдруге Мирослав Бігус приїхав до Львова, на жаль, якраз день по похороні о. Й. Кладочного, везучи для нього "Золотий хрест за особливі заслуги" Головної Управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, який тепер зберігається в музеї в Бродах.

Братство кол. вояків 1-ої УД УНА

УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ВЕТЕРАНІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (УОВДСВ)

РОЗШИРЕНА РАДА УКРАЇНСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВЕТЕРАНІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

27 липня у Львові, в історичному приміщенні — сесійній залі Львівської міської Ратуші, відбулася Розширена Рада УОВДСВ, на яку прибули представники 18 областей України, міст Києва та Севастополя та інших великих міст України. У залі присутні представники Всеукраїнського Братства ОУН-УПА, Галицького Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, громадсько-політичних організацій, гості з Австралії та Канади.

Розширена Рада починається молитвою "Боже Великий, Єдиний". Делеґатів та гостей привітав мер міста Львова Василь Куйбіда. Він висловив впевненість у цьому, що розширена Рада приведе до створення всеукраїнської організації, яка буде брати участь у розбудові та закріпленні Української Держави.

Наради відкрив перший заступник голови УОВДСВ Павло Вівчар. Він запропонував ввести у Президію голову УОВДСВ, народного депутата, академіка Ігоря Юхновського; його заступників, а також голів делеґації областей України. Пропозиції були прийняті одностайно.

П. Вівчар повідомив, що Рада має на меті вирішити наступні питання:

- підготовка до проведення в цьому році Всеукраїнського з'їзду ветеранів у м. Києві;
- створення організаційного комітету для проведення з'їзду;
- створення редакційної комісії для підготовки Статуту Всеукраїнського Об'єднання ветеранів;
- створення Секретаріяту УОВДСВ.

Розширена Рада створила:

1. Організаційний комітет для підготовки проведення в м. Києві у 1996 році Всеукраїнського З'їзду ветеранських організацій для створення Українського об'єднання ветеранів. У склад Оргкомітету обрано: голову УОВДСВ Ігоря Юхновського, 1-го заступника Павла Вівчара, 3-х заступників голови УОВДСВ та голів делеґацій областей України.

НАГОРОДЖЕННЯ ЗОЛОТИМ ХРЕСТОМ ЗА ОСОБЛИВІ ЗАСЛУГИ

Головна Управа Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА схвалила нагородити "Золотим Хрестом за особливі заслуги" основоположників і провідників Галицького Братства: Михайла Яцуру – першого голову, Левка Войташа — теперішного голову Крайової Управи, голови Станиць: Михайла Бендину — Львів, Богдана Стасіва — Тернопіль і Володимира Малкоша — Івано-Франківськ. Крім них "Золотим хрестом за особливі заслуги" нагороджено Ігора Федика — засновника й керівника дивізійного музею та його співробітника Василя Гузія; Марію Яцимірську за проведення наукових семінарів серед студентів журналістичного факультету Львівського університету, де вона викладає, та д-ра історичних наук Ярослава Дашкевича, голову Археографічного Інституту Національної Академії Наук України у Львові, – вони своєю науковою діяльністю зробили вже чимало у спростуванні московсько-совєтських наклепів на добре ім'я дивізії "Галичина" та її вояків.

Користаючи з нагоди, що видавничий референт Головної Управи Мирослав Бігус і член д-р Василь Верига перебували в половині червня у Львові, Головна Управа доручила М. Бігусові передати Хрест згаданим особам.

В суботу, 10 червня, у Дивізійному Музею М. Бігус в асисті д-ра В. Вериги вручив Хрест і грамоти Л. Войташові, І. Федикові й В. Гузієві. (В. Малкошу М. Бігус вручив Хрест окремо).

Зліва: В. Гузій, Л. Войташ, М. Бігус, І. Федик, М. Качмар (кол. поручник 1-ої УД, див. "ВК", ч.5-6, 1996, ст.69, про його колоритний життєпис)

В понеділок 17 червня ц.р. М. Бігус і д-р В. Верига відвідали д-ра Я. Дашкевича в Інституті Археографії. Д-р Я. Дашкевич — це син відомого командира Гарматного полку київських Січових Стрільців й автор праці "Артилерія Січових Стрільців у боротьбі за Золоті Київські Ворота" — ген. Романа Дашкевича, який в міжвоєнних роках був організатором молодечного руханково-спортового товариства "Луг". А мати Ярослава теж відома в історії Визвольних Зма-гань як одна із кількох дівчат-добровольців, Олена Степанів, хорунжа Українських Січових Стрільців, а пізніше четар УГА і доктор історії і географії. За совєтської окупації, як кожний український патріот, була репресована і відбула сім років заслання. Сам д-р Ярослав Дашкевич був також репресований, і сім років його "перевиховували" у горезвісних совєтських таборах, проте його не зламали. Він є автором низки наукових розвідок з історії України, а також збірника нарисів та есеїв п.н. "Україна вчора і нині", в яких висловив свою думку свобідно як український історик про українсько-російські відносини на протязі останніх 300 років.

Зліва: д-р В. Верига, д-р Я. Дашкевич, М. Бігус.

М. Бігус у кількох словах пояснив д-рові Дашкевичеві причину наших відвідин і після того вручено йому Хрест і грамоту. Треба підкреслити, що д-р Дашкевич був задоволений з того, що колишні дивізійники доцінюють його вклад у вияснюванні цілей і завдань дивізії "Галичина" в боротьбі з більшовизмом у часі 2-ої світової війни. На це найкраще вказує те, що коли саме в тому часі в Інституті появилася журналістка пані Анна Проців, він із задоволенням погодився зфотографуватися з обома дивізійниками. Завдяки її інформація про вручення Хреста д-рові Дашкевичеві появилася у львівському щоденнику "За Вільну Україну".

М. Бігусові й В. Веризі не вдалося всіх зустріти й особисто вручити їм Хрест. Тому уповноважено Левка Войташа провести церемонію вручення їм Хреста й грамоти.

В. Верига

ВІДЗНАЧЕННЯ 51-ої РІЧНИЦІ СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АРМІЇ

Тернопільська станиця Братства кол. вояків 1 УД УНА, при співучасті Союзу Українок (мистецька частина) зорганізувала врочисте засідання, присвячене 51-ій річниці створення Української Національної Армії, після якого відбувся концерт. Урочистості відбулися у залі Облшляхбуду, удекорованому тризубом на зразок того, що його носили на шапках вояки 1 УД УНА, та левом дивізії "Галичина". Присутніх було понад 150 чоловік.

Перед початком у залі звучала з голосників музика, пісні патріотичного змісту, а, головне, кілька разів було повторено перше в Україні виконання "Маршу ветеранів 1 УД УНА" на слова Зенона Середюка, музика Романа Лугового, у виконанні заслуженого артиста України Мар'яна Шуневича, в супроводі оркестри. Марш дуже подобався присутнім ветеранам. У створенні маршу та його виконанні велика заслуга почесного члена Тернопільської станиці Братства кол. вояків 1 УД УНА, нашого земляка, що проживає у ЗСА, побр. Богдана Середюка.

О год. 15:30 урочистості відкрив голова станиці Б. Стасів, а хор Союзу Українок разом з присутніми відспівали "Боже, вислухай благання". Урочистості вели побратими Богдан Стасів і Михайло Тарас.

Кандидат історичних наук, доцент Олег Полянський, виголосив доповідь: "Українські збройні формування періоду Другої світової війни". Доповідач відзначив, що одною з головних причин упадку Української Народної Республіки, була недооцінка ролі реґулярних збройних сил. У Галичині значно краще мались справи, тому що відразу взялись за утворення реґулярних військових з'єднань, спочатку Українських Січових Стрільців у складі австрійської армії, а потім Української Галицької Армії. Ці збройні регулярні формації були опорою українських визвольних змагань у роках 1918-1920. Цей досвід треба нам завжди пам'ятати.

Мих. Тарас подякував доповідачеві і подарував йому від Тернопільської станиці кілька книжок історичного змісту.

Другу доповідь "Утворення Української Національної Армії. Генерал Павло Шандрук" виголосив голова станиці Б. Стасів. Він зупинився на причинах слабої поінформованости нашого суспільства про утворення УНА, її командувача генерала Павла Шандрука та інших ветеранів українських визвольних змагань 1918-1920 років, які під час Другої світової війни воювали проти більшовиків у складі Української

Національної Армії. Доповідач зачитав текст присяги УНА, розповів про бої УНА, дальшу долю дивізійників після війни.

Полковник Збройних Сил України, що прибув з Волині "інкоґніто", привітав наше врочисте зібрання, він візначив слабу поінформованість старшин Збройних Сил України про події Другої світової війни, якщо не рахувати того, часто фальшивого, образу, що його подавали совєтські джерела інформації і пропаґанди. Він нині вперше почув про те, що було сказано у доповідях на нашому зібранні. В армії відчувається великий брак літератури, яка правдиво висвітлювала б нову історію нашої Батьківщини-України.

Мистецьку частину зорганізував Союз Українок Тернополя. "Скільки вас, соколи, за Україну впало у ту війну?" — ці слова тернопільської поетеси Ганни Костів-Ґуски були рефреном цього гарного концерту з участю хору союзянок під керівництвом Світлани Продасевич. З любов'ю нашого минулого звучали пісні стрілецькі, повтанські, народні. З натхненням читала поезії Оксана Кавун. Рясними оплесками зустрічали вихід на сцену молоденьких декляматорів, школярів і школярок. Після дитячих голосів гарно звучав голос сивоволосого ветерана дивізії "Галичина", політв'язня ҐУЛАҐ-ів Дениса Плецана з Чорткова, що виконав кілька українських народних пісень.

Б. Стасів подякував Союзові Українок, його голові Марії Гром'як та всім учасникам за чудовий концерт, що сколихнув спогади про минуле і додав впенненості у прийдешнє.

Урочистості закінчились відспіванням гімну "Ще не вмерла Україна".

Тернопільське телебачення передало короткий репортаж про це урочисте засідання, були повідомлення і в пресі.

Б. Стасів

ВІДЗНАЧЕННЯ 52-ої РІЧНИЦІ ПІД БРОДАМИ

Галицьке Братство Колишніх Вояків 1-ої УД УНА організувало поїздку на 22 липня 1996 р. на могилу-курган в Ясенові і на Меморіяльний цвинтар в с. Ляцьке, щоб вшанувати пам'ять побратимів, які загинули в бою з більшовицькою навалою в липні 1944 р. Перед поїздкою цілий тиждень падав дощ, але в неділю небо роз'яснилось і ми повідомили станиці, що їдемо, як було заплановано. В понеділок збірка біля театру ім. Заньковецької. Першим автобусом приїхали побратими з м. Стрия, а також під'їхав другий, у який всіли львов`яни. Вирушаємо в дорогу. Кожний з нас в пам`яті проходить цей тернистий шлях, що прийшлось пройти від Бродів по таборах смерти ГУЛАГу, а після повернення, переслідування органами КДБ.

З тими думками під`їджаємо на цвинтар в Ляцькому, де нас вже чекають в автобусах побратими з Дрогобича та Івано-Франківська.

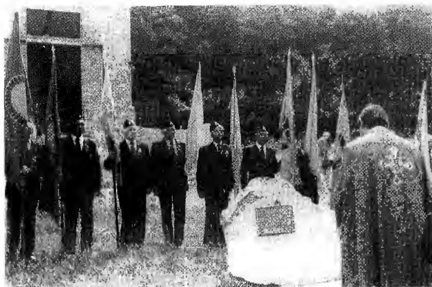
Їдемо організовано через Золочів-Підгірці до Ясенова. На горі Жбир вже нас жде церковне братство на чолі з о. Іваном Мартим та хоругвами, а також наші побратими з Тернопільської станиці. Поминальну панахиду правили оо. з Ясенова, Дрогобича, Галича та о. Шевців з Австралії, який виголосив коротку проповідь.

Голова Братства побратим Л. Войташ, як учасник боїв, згадав про ті трагічні дні, коли наших поранених вояків розстрілювали і кидали під гусениці танків. Співом пісні "Коли ви вмирали" закінчується поминальна панахида. Складаємо щиру подяку Ясенівській громаді і від'їжджаємо в Ляцьке на цвинтар. По дорозі вступаємо на могилу дивізійників, в с. Підгірці, де проводимо спільну молитву і співаємо "Вічная пам'ять". Від'їжджаємо через Золочів на цвинтар.

Прибули на місце о годині 14-ій, де, після короткого відпочинку, вишикувались біля пам'ятного каменя, відправили молебень за тих дивізійників, останки яких перезахоронені на цвинтарі Меморіялі. Короткі виступи побратимів В. Малкоша, М. Мацюпи та народних депутатів з м. Стрия і І. Франківська, які приїхали як гості.

Голова Львівської станиці М. Бендина дякує всім присутнім та заповідає, що рівно через рік (22. 07. 1997) буде посвячення каплиці.

М. Бендина.

Побратими-дивізійники на панахиді.

Між дивізійниками під Бродами

До редакції «Вістей комбатанта» Е. Л. передав листа від свого брата М. А. з Івано-Франківська, який в липні цього року з Станицею Братства дивізійників з Івано-Франківська, під проводом голови Володимира Малкоша, відбув першу свою подорож до місця боїв під Бродами. Деякі уривки з листа друкуємо внизу.

Редакція

«Броди» в моєму житті зайняли особливе місце. А почалися «Броди» ще з кінця липня 1944 року в Криниці, коли я вперше почув від двох сестер-біженців з Винник про брідську трагедію. До тих сестер часто приходили члени ОУН. Був і сам Кубійович. Це товариство сфотографувалося і у мене було дві світлини, де я займав «перше» місце, бо був малий, і, як кожну дитину, ставили в центрі – я був біля самого Кубійовича. Ці фотографії забрав Янек, коли я служив у війську, а по його смерти я знайшов тільки кутики в його альбомі. Хтось їх витягнув.

Вполудень ми були на горі Жбир біля могили, де відправилася панахида за полеглих. Приїхали дивізійники з Тернопільщини і Львівщини. Був понеділок, то місцевих людей було дуже мало, бо в нас жнива і всі в полі.

Один з вояків УПА розказував, що він належав до охорони штабу дивізії, котрий стояв недалеко на схід від гори Жбир, у бункрі. А вони, охоронці, останніми залишали окопи. На горі Жбир ніхто з них не згинув – їх було шість. Чотири вирішили пробиватися через с. Ясенів, в якому вже були більшовики. Два пробивалися поміж двох більшовицьких танкеток, які стояли обабіч дороги й безперервно її обстрілювали. Товариш його загинув. Пізніше він довідувався від жителів Ясенова про долю своїх чотирьох товаришів. Селяни йому відповіли, що тоді ніхто з наших не пробився...

З Ясенова ми переїхали до Підгірців, де є спільна могила дивізійників. Тут теж відправлено панахиду.

Вертаючися назад, ми зупинилися на місці прориву, недалеко Ясенівець, де поля були всіяні трупами. Найбільше серед них були наші вояки, бо німці складали зброю і здавалися в полон.

Тут будується каплиця і ведуться перші перепоховання тих, які полягли під Бродами. Каплиця біля 6 метрів висотою, «баня» покрита пом'ятою бляхою, бо, на жаль, іншої немає. Місце дуже гарне, при центральній дорозі, під лісом.

Після панахиди ми тут мали перекуску й повернулися до автобусів. В автобусі загриміли стрілецькі пісні з грудей цих згорблених і покалічених людей. Один з них, що виглядав, як мотика, на моє запитання, де це сталося, він відповів, що трьох їх засипало в копальні бурого вугілля під Москвою. Двох згинуло, а йому зламало руку, яку тільки забандажували. Коли він питався, чому не накладають гіпсу, йому відповіли, що для «ізмєнніків родіни» гіпсу нема. У цих людей світилися радістю очі й чулась велика сила. Хто би їх не бачив, а тільки чув, то подумав би, що це «їдуть січові стрільці до бою».

Марійка писала зі Львова, що ходила до школи ч. 34, де є музей Української дивізії. Там є дуже багато фотографій і інших експонатів. Якщо буду у Львові, обов'язково піду туди.

Навіть не віриться, що я був під Бродами, там де колись на цій землі було «пекло». Місцевість нагадує Карпати і дуже невигідне положення для бою.

Голова Івано-Франківської Станиці Володимир Малкош дуже багато працює, дуже багато людей приходить до нього в своїх справах. За його заходами одна з вулиць Івано-Франківська має бути переназвана на вулицю ім. Дивізії «Галичина»...

Михась

Перші випускники Національної Академії Збройних Сил України

Напередодні схвалення Конституції, 27 червня, відбулася ґрадуація майже 180 перших випускників-офіцерів Академії в присутності Президента Леоніда Кучми, тодішнього міністра оборони Валерія Шмарова, голови Ради національної безпеки Володимира Горбуліна, офіцерів Генерального штабу, військових аташе інших держав.

Амбасадор Сполученого Королівства Рой Рів (Roy Reeve) вручив в імені Королеви Єлисавети II найкращому випускнику полк. Миколі Ковбі меч. Цю британську традицію уведено тільки в одній іншій державі – Україні, і вона відбуватиметься кожного року. Цим Сполученене Королівство бажає підкреслити свою підтримку незалежності України та демократичним реформам, особливо в Збройних Силах.

Президент Кучма окремим указом перейменував цей заклад на Академію ім. Петра Сагайдачного, відомого гетьмана з 17-го сторіччя.

Наступного дня Президент Кучма й голова ВР Олександер Мороз взяли участь у ґрадуаційній церемонії в Маріїнському палаці

Петро Матіяшек *(The Ukrainian Weekly)*

Німеччина

ПОЇЗДКА ДО ФЕЛЬДБАХУ

У днях від 4-10 червня 1996 р. відбулася наша традиційна поїздка до Фельдбаху в Стирії (Австрія), де ми з нашим капеляном всевс. о. митратом д-ром О. Дзеровичем віддали шану нашим полеглим на цвинтарях в Ст. Стефан, Бірбаум, Ґнас, Траутсмандорф, Ґляйхенберґ і Фельдбах. Крім дивізійників з Німеччини, прибули 3 делеґати від ОБВУ в Англії. На могилах були відслужені панахиди та покладені вінки. Короткі промови виголосили: о. митрат Дзерович, побратими з Англії — М. Гладківський і М. Ткачук, та у Фельдбаху — Б. Шарко.

В суботу, 8.6, відбулося вшанування полеглих на площі біля крипти, де нас привітала 4-членна делеґація австрійського "Камерадшафтсбунд"-у – на чолі із повітовим президентом, комерційним радником і послом до стирійського парляменту в Ґраці, нашим щирим приятелем Альозієм Гармтодтом, який вояцькими словами висловив нам признання за щорічне відвідування наших могил. Йому відповів Б. Шарко, дякуючи австрійським побратимам за гостинність і догляд наших могил.

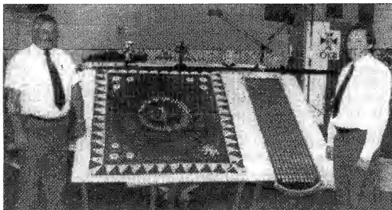
При співі національного гимну ми склали вінок під пам'ятником перед криптою, звідтіля ми пішли на могилу вельми заслуженого для нас приятеля, колишнього голови "Камерадшафтсбунд"-у у Фельдбаху Сеппа Маурера, де поклали вінок, як щороку. Покійний був тим, який у 1971 р. пробив нам шлях до урядових чинників округи Фельдбах.

Після обіду ми відвідали виставку "Камерадшафтсбунд"-у у крипті з нагоди 130-ліття його заснування у Фельдбаху. Серед численних світлин, історичних документів, прапорів і відзнак був і наш стенд із нашими відзнаками та численними світлинами із наших зустрічей з австрійськими приятелями.

В неділю, 9.6., взяли ми участь у відзначенні 130-ліття заснування "Камерадшафтсбунд"-у в окрузі Фельдбах. О год. 9-ій увійшли маршові колони довколишніх станиць із прапорами під звуки оркестри до великої спортової "галі", в тому числі і наша група, та зайняли місця за святочно прибраними столами. Нам призначено місце при столі для почесних гостей. Після відіграння австрійського гімну голова місцевого "Камерадшафтсбунд"-у, Йозеф Ортауф, привітав з трибуни присутніх — понад 1000 осіб — в тому числі поіменно і нашу групу, і попросив до слова привіту почесних гостей. На трибуну увійшов наш голова Б. Шарко під рясні оплески присутніх. Він короткими вояцькими словами привітав Здвиг від Української Дивізії, яка у 1945 р. боронила околиці Фельдбаху перед совєтським наступом і багато українських вояків поклали тут своє життя. Промовець побажав австрійським побратимам дальших успіхів у їхній діяльності. Після цього виголосив святочну промову президент Крайового "Камерад-шафтсбунд"-у в Ґрацу, комерційний радник, генеральний директор Йозеф Пшайдль. Він розказав 130-літню історію цієї організації та підкреслив вагу плекання ветеранських традицій, що належить до

прикмет культурних націй. Він різко скритикував лівих політиканів і ліві масмедії, які несправедливо накидаються на "Побратимські Союзи", підшиваючи їм мілітаристичні тенденції. Плекання національних традицій не є націоналістичним радикалізмом, — закінчив свою аналітичну доповідь П. Пшайдль, зібравши бурхливі оплески.

З черги декан Фельдбаху, о. Леопольд, в сослуженні о. митрата Дзеровича відслужив св. Літургію та довершив посвячення ювілейного прапору. На закінчення присутні відспівали при звуках оркестри стирійський гімн. В дальшому тягу програми оркестра виконала кілька

Франц Керні і Обман Франц Ортауф при відновленому прапорі "Камерадшафтсбунд"-у округи Фельдбах

маршів клясичних композиторів. При перекусці й напоях та дружніх розмовах присутні провели час до післяполудня.

Годиться відмітити, що нашу групу супроводив 2 дні автор нововиданої книжки п.з. "Чужинецькі СС-Дивізії" (балтійські, мадярська і українська) Рольф Мінделіć, 28-річний резервіст "Бун-десвери" і студент економіки, котрий цікавиться мілітарною літе-ратурою. Розділ про Дивізію в його книжці (32 сторінки) написаний об'єктивно. Бажаючи її перевидати, він інтерв'ював побратимів, які були в Брідському кітлі і могли розказати про особисті переживання, щоб цими розповідями зробити книжку цікавішою для читача. Він фільмував наші цвинтарі, оглянув руїни замку в Ґляйхенберґу і розмовляв з його власниками (замок збудований у 12-му сторіччі),.фільмував суботній апель перед криптою, а фільмову стрічку вислав нам.

Б. Ш.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА
полк. ЕВГЕНОВІ ПОБІГУЩОМУ-РЕНОВІ

У Зеленосвяточну неділю, 2 червня 1996 року, посвятив парох катедри св. Покрови і св. Апостола Андрія-Первозваного в Мюнхені всеч. о. Мирон Мольчко, в сослуженні о. Любомира Федорака пам'ятник на могилі полк. Е. Рена, який помер 28.5.1995 р.

О. Мольчко виголосив коротку проповідь про заслуги довголітнього голови Українського Християнського Руху, Лицаря-Командора Ордену св. Сильвестра-Папи для УКЦ, після того голова Б-ва Дивізійників в Німеччині, Богдан Шарко, накреслив сильветку полковника підстаршину УГА, капітана польського війська, командира ДУН-у, майора 1-ої УД УНА та старшину Бритійських Вартівничих Сотень в Німеччині. Покійний був вояком з крови і кости й усе своє життя посвятив службі українському війську. В цивільному житті був учителем в таборовій гімназії, був виховником молоді в СУМ-і та піддержував тривалий зв'язок із своїми вояками, об'їжджаючи кількакратно станиці ОБВУ в Англії. Написав 2 томи споминів із свого життя, які є, крім книжки генерала П. Шандрука "Армія хоробрих" та книги шефа оперативного відділу штабу 1-ої УД УНА майора В. Д. Гайке, важливим причинком до історії Дивізії.

Посвячення пам'ятника.
На пам'ятнику напис: Eugen Ren ● Евген Побігущий-Рен
**15.11.1901 +28.5.1995 ● Лицар ордену св. Сильвестра ● Командир ДУН ●*
Полковник 1 УД-УНА
*Галя Рен *9.7.1903 +24.11.1993*

Над могилою промовляв теж приїжджий з родинного міста полковника — Коломиї внук його сестри, студент історичного факультету університету в Івано-Франківську та співробітник Історичного Музею в Коломиї, Іван Монолатій. Він в короткому слові віддав шану свойому Великому Дідові від земляків Коломийщини та сказав, що в Коломийському Музеї в окремій кімнаті зберігаються особисті речі Полковника, документи, знімки, медалі й все вартісне, що зв'язане з його плодовитим життям.

У могилу сл. п. Полковника перепоховано із цвинтаря в Гарі тлінні останки його дружини, померлої 24.11.1993.

Б. Ш.

На здвигнення пам'ятника склали пожертви наступні організації:

Братство "Броди-Лев" в США	1200 дол.
Об'єднання бувших вояків-українців у Великій Британії	1750 дол.
Братство кол. вояків 1 УД УНА в Німеччині	1000 дол.
ОУН в Німеччині	500 дол.
Відділ кол. вояків УПА в Детройті (США)	100 дол.
Маріян Гайва (Лондон)	20 дол.
Спадок полк. Е. Рена	1771 нм

Благородним жертодавцям складаємо щиру подяку!

За Управу Б-тва кол. вояків 1 УД УНА в Німеччині
Богдан Шарко, голова *Степан Костюк, фін. референт*

НІМЦІ ДБАЮТЬ І ПРО СВОЇХ МЕРТВИХ, І ПРО СВОЇХ ЖИВИХ

КИЇВ. — Амбасадор Німеччини Ебергард Гайкен висловив подяку Українському Урядові за згоду на впорядкування п'яти цвинтарів, де буде перепоховано останки 200.000 німецьких вояків та старшин. Він назвав це жестом доброї волі та примирення. Фінансуватиме цю акцію Німецька народна спілка догляду за військовими могилами, яка щороку збирає близько 50 млн. марок пожертв і стежить за гідним збереженням могил не лише німецьких вояків за кордоном, а й чужинських поховань у Німеччині.

Він повідомив також, що близько 2.500 етнічних німців виїжджає з України до Німеччини щороку з економічних причин. З півмільйона етнічних німців, які проживали в Україні до війни, тепер залишилось близько 40.000.

США

УКРАЇНСЬКІ ЗЕЛЕНІ СВЯТА І АМЕРИКАНСЬКИЙ "МЕМОРІЯЛ ДЕЙ"

Коли уся природа зривається зі сну, тоді кожного року у зелені весняні дні під кінець травня і на початку липня припадає два свята – Американський "Меморіял Дей" і Українські Зелені Свята.

Особливе значіння тих свят є те, що в ці дні відзначується полеглих Вояків-Героїв, прикрашуються їхні могили та пам'ятники, відбуваються різні концерти присвячені їх пам'яті.

Кожного року в день Зелених Свят члени Станиці Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА в Дітройті, переводять збірку грошей перед нашими церквами на збереження могил і пам'ятників упавшим побратимам в Австрії, Німеччині, а тепер теж в Україні.

Час би подумати про могили полеглих вояків Дивізії, що згинули в боях в кол. Югославії.

В Дітройті вже увійшло в традицію, що в "Меморіял Дей" біля пам'ятника усім полеглим Українським і Американським воякам, що згинули в різних часах і на різних континентах, збираються ветерани — колишні вояки 1-ої УД УНА, Українські Американські Ветерани, Станиця ч. 101, американські Ветерани (католицькі), станиця ім. Мельник, ч. 645, колишні вояки УПА та громадськість, щоб у стіп нам'ятника зложити спільний вінок. Парохи — о. Вернард Панчук церкви св. Йосафата і о. Максим Кобасюк церкви Непорочного Зачаття — відправляють коротку молитву, а по черзі кожного року слідує коротке слово, яке в цьому році виголосив голова Станиці Дивізійників Осип Рудницький, кол. старшина Дивізії.

Зараз після короткої церемонії біля пам'ятника усі вільним порядком через дорогу переходять до городу церкви св. Йосафата під хрест, де ряд священиків, разом зі вищезгаданими парохами, відправляють Молебень і Панахиду за усіх полеглих вояків Америки і України.

У відповідному моменті, група ветеранів ім. Мельника порушує тишину, вистрілюючи три сальви з крісів, віддаючи салют усім упавшим, і тим самим пригадують усім зібраним, що на полях боїв гинули вояки цих двох країн.

Після релігійних відправ ветерани станиць – кожної окремо – за столами зі своїми родинами і громадянами вгощаються смачним буфетом, з гарячими напоями включно.

В цьому році був виняток, бо через низьку температуру і сильний вітер, Станиця Дивізійників і Українські Американські Ветерани ч. 101, до яких приєдналися Ветерани УПА, мали спільний буфет в залі церкви св. Йосафата, а Американські Католицькі Ветерани ім. Мельника ч. 645, як завжди, – у своїй церкві.

Коли мова про дві Станиці – Дивізійників і ч. 101 — то тут є багато спільного, бо деякі ветерани з 101 є членами Станиці 1-ої УД УНА, яка була заснована в 1952 році, а тепер начислює 53 члени.

Михайло Березовський

__Торонто__

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ТОРОНТСЬКОЇ СТАНИЦІ

Загальні збори відбулися 5 травня 1996 р. Присутніх 60 членів і 2 гостей. Нарадами проводила президія в складі: Андрій Коморовський — голова, М. Пазій і М. Комар — секретарі.

Про працю Станиці звітував протоколярний секретар В. Швець. В минулому році відбулось 12 засідань Управи. Одержано 187 листів, в тому бюлетенів, вісників, обіжників і найбільше листів з колядою. Вислано 47 листів і 4 "Обіжники" по 165 кожного числа. "Обіжники" висилаються до всіх членів, вдів по бувших наших членах, до 11 Станиць в Канаді і до прихильників Братства поза межами Канади.

В минулому році Станиця відзначила 50-річчя створення Української Національної Армії. З тої нагоди відбувся вдалий бенкет і випущено одноднівку. У річницю Бродів відслужено поминальну панахиду за полеглих дивізійників. Через своїх представників наші члени брали активну участь у святкових відміченнях історичних дат, як: 1-го листопада, 22 січня, Дня Незалежности, свято УПА, зеленосвяточна панахида і інші.

Не менш активною Станиця була по лінії допомоги:

— коляда для інвалідів дивізійників в Україні принесла $5,900;

— на удержання дивізійної кімнати в музею при школі ім. Маркіяна Шашкевича у Львові $100 амер.;

— для хору "Бурлака" на покриття коштів святкувань 50-ліття $100;

— для Суспільної Служби Українців Канади $110;

— для СТ "Україна" на покриття коштів виставки "50-ліття спорту в дивізії "Галичина" $250

— для історика в Києві на працю книги "За волю України" $300 амер.;

— на ремонт будинку Укр. Культурного Центру, вул. Крісті $500;

— на видання книги про Українську Національну Армію $200.

Зі звіту адміністратора цвинтаря довідуємося, що розпродано вже 606 ділянок, до продажи залишилось 50. Нагробних пам'ятників розпродано 227.

Хор "Бурлака" успішно відзначив своє 50-ліття великим бенкетом, на який позліталися перші рімінські "бурлаки" з усіх кінців світу. Він також дав два концерти колядок і один гаїлок.

Касовий звіт подав скарбник М. Мельник: прибутки: $12,474, витрати $12,694. Коляда для наших ветеранів в Україні цього року перейде суму 6,000 дол.

Голова П. Дем'янюк привітав гостей — п-ню Салій і побр. І. Федорчука, голову Станиці Братства в Тандер Бей. Він підсумував працю подану у поодиноких звітах і подякував членам Управи за співпрацю.

Однією з маркантних імпрез Станиці був бенкет з нагоди 50-ліття створення УНА, на якому, крім наших владик, були присутні ген.-бриґадир Канадських Збройних Сил Ізидор Попович, військовий аташе України в Оттаві полк. Микола Різун, його заступник Іван Селюк та консуль України Олександер Соботович. В цьому році припадає 45-та річниця заснування нашої Станиці. З цієї нагоди голова привітав першого голову нашої Станиці побр. Василя Бибика.

За Контрольну Комісію звіт відчитав Євген Бочан, в якому висловлено признання за пророблену працю.

Від Головної Управи привіт зложив секр. С. Климців, а від Крайової — її голова Л. Бабій. При цій нагоді він розповів про діяльність Галицького Братства в Україні, до якого входять 4 Станиці: Івано-Франківська, 206 членів — голова В. Малкош; Тернопільська, 108 членів — голова Б. Стасів; Львівська, 290 членів — голова М. Бендина і недавно створена Дрогобицька, 80 членів, до якої перейшли деякі члени Львівської Станиці. Допомоги, які ми висилаємо (це коляда в Канаді і спеціяльні збірки в ЗСА) розділює Крайова Управа Галицького Братства і голови Станиць.

В різному д-р О. Сокольський звернув увагу на нововидану книжку "Повстанські могили", в якій пишеться про дивізійників, які боролися в рядах УПА. Він збирає матеріяли про дивізійників в УПА і пропонує відзначити тих дивізійників, щоб не закорінювалась у суспільстві думка, що ми воювали не для України, — як це підсвідомо підсуває сама назва книжки про Дивізію Т. Гунчака "У мундирах ворога", фінансована за наші гроші.

М. Комар

ЗЕЛЕНОСВЯТОЧНА ПАНАХИДА

В неділю Зелених Свят 2-го червня на цвинтарі св. Володима в Оуквіл біля "Пам'ятника Слави" була відслужена традиційна Зеленосвяточна Панахида за полеглих воїнів України. В сослуженні багатьох священиків Панахиду відправили владики обох наших церков Ізидор і Юрій, які сказали коротке слово до громади. У півколі перед пам'ятником стояли прапороносці, а за ними у рядах в одностроях ветерани бувших військових формацій і представники громадських організацій. Співав хор Молодіжних Організацій під диригентурою маестра В. Кардаша. Також коротке, але змістовне слово сказала голова КУК пані Марійка Шкамбара.

Цьогорічними організаторами і господарями свята було Об'єднання кол. Вояків УПА.

М. К.

ВІДБУВСЯ XXII З'ЇЗД ТОВАРИСТВА ВОЯКІВ УПА

11-го травня 1996 року, в Йонкерсі відбувся XXII З'їзд Т-ва Вояків УПА ім. ген.-хор. Романа Шухевича — Тараса Чупринки в США. Головою Президії З'їзду був Роман Глушко.

Зі своєї трирічної праці звітували члени керівних органів. Голова Лев Футала охопив багатогранну діяльність Головної Управи, відтак звітували: секретар Богдан Ковалик, скарбник Ярослав Кіцюк, референт суспільної опіки Стефан Кметь. Про фінансову допомогу для хворих і ранених вояків УПА в Україні та про одержану допомогу на ту ціль від Суспільної Служби Комбатантів США звітував Михайло Ковальчин, за контрольну комісію — її голова Микола Грицьков'ян, за товариський суд — голова Іван Йовик. Після звітів і дискусії уділено абсолюторію уступаючій управі.

Програмову доповідь виголосив Богдан Крук-Мелодія.

Нова Управа: Лев Футала — голова; Михайло Ковальчин, Степан Ґоляш і Мирослав Климко — заступники голови; Богдан Ковалик — секретар, Ярослав Кіцюк — скарбник, Стефан Кметь — референт суспільної опіки; члени управи, які на першому засіданні розподілять між собою функції: Микола Сидор, Петро Шкафаровський, Ірина Камінська, Іван Оліяр, Антін Феденишин, Богдан Крук, Петро Левко, Мирон Мицьо і Роман Глушко.

Контрольну комісію очолив Микола Грицков'ян, а товариський суд Іван Йовик. Ввечорі в Домі СУМА відбувся бенкет для делеґатів і гостей. Головним промовцем на бенкеті була мґр Ірина Камінська-Христя — довголітня підпільниця і каторжниця польських тюрем від 1948 року, в яких просиділа повних вісім років. У мистецькій частині виступив чоловічий ансамбль "Гайдамаки" з Філядельфії під мистецьким керівництвом мґр. Ігоря Кушніра.

Президія XXII З'їзду

Учасники XXII З'їзду Т-ва Вояків УПА ім. ген.-хор. Романа Шухевича — Тараса Чупринки.

Суспільна служба Комбатантів в ЗСА

РАХУНОК ПРИХОДІВ І РОЗХОДІВ СУСПІЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНСЬКИХ КОМБАТАНТІВ В ЗСА за 1995 рік

(від 1-го січня до 31-го грудня 1995 р.)

ПРИХОДИ	
Листопадова збірка:	
Від громадянства	12,020.76
Від організацій	2,310.00
Комбатанські організації:	
Братство 1-ої УД УНА	9,089.54
ОбВУА	257.00
Товариство був. Вояків УПА	1,326.53
Об'єднання був. Вояків УПА	681.00
Разом листопадова збірка	25,684.83
РОЗХОДИ	
Адміністративні видатки:	
Рент за приміщення, купно копіювальної машини, 12,000 коверт, почтова оплата за висилку листопадової збірки, телефон, поштові значки, копіювання листопадового звернення, купно однієї шафи	3,0491.38
Поміч потребуючим комбатантам:	
Товариство був. Вояків УПА в Україні	15,000.00
Об'єднання був. Вояків УПА в Україні	5,000.00
Братство кол. Вояків 1-ої УД УНА в Україні	20,000.00
ЦПУН в Німеччині	4,500.00
Одноразові допомоги в ЗСА	1,900.00
Постійні допомоги в ЗСА	2,100.00
Разом розходи	51,991.38

Тому, що розходи більші від приходу недобір покрито з запасного фонду.

Майно ССК на 31 грудня 1995 року 130,192.90

Приготовив Ярослав Качай, секретар

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В часі від 26 липня до 15 вересня 1996 р. надійшли ось такі вплати на пресовий фонд журналу "Вісті Комбатанта"

Станиця Братства 1 УД УНА — Вінніпеґ із збірки в пам'ять карного члена Станиці св. п. Мирона Миська, (22. 21. 1921 — 10. 07. 1996)	110.00
Юрій Кекіш — Чікаґо, в пам'ять дорогого брата св. п. Мирона Кекіша, що поляг під Бродами (курінь фюзилерів)	100.00
Родина св. п. Ярослава Дибайла — Вінніпеґ, в світлу Його пам'ять	60.00
Ярослав і Леся Ґаби — Вінніпеґ, в пам'ять приятелів і товаришів Олеся Загороди, Ярослава Дибайла і Мирона Миська	50.00
Стефанія Кучкуда — Фльорида, в пам'ять покійного мужа Олександра +14. 02. 1996	50.00
Ігор Пак — Філядельфія, в пам'ять приятеля св. п. Евгена Кордибана	25.00
В пам'ять св. п. Лева Кусяки, помер в Пармі 6 січня 1996, на руки дружини покійного Лізи Кусяки, передали пожертви: **по дол. 25.00:** д-р Володимир Шкільник — Акрон, **по дол. 10.00:** Михайло Трач — Парма, Василь Ільчишин — Парма і д-р з дружиною Мешковські — Бродвю. Разом	55.00
Стефа Королюс-Бабяк і Богдан Бабяк — Монтреаль, замість квітів на свіжу могилу нашого шкільного товариша св. п. Петра Кекіша, котрий 1 липня 1996 р. відійшов у вічність в Тернополі, Україна. Хай українська земля, за яку боровся і страждав, буде Йому легкою. Пересилаємо на пресфонд	25.00
Осип Торищак -- Судбури з приводу 35-ліття існування журналу "Вісті Комбатанта"	100.00
Андрій Малецький — Англія	100.00
Українська Стрілецька Громада — Торонто	70.00
Онуфрій Білоголовський — Боффало	40.00
Віктор Швець — Торонто, з 35-літтям "Вістей Комбатанта"	25.00
По дол. 20.00: Іван Шлапак — Міссіссаґа, Ярослав Бучинський — Міссіссаґа, Ярослав Закаляк — Лінден, Іван Бекерський — Ютіка Разом	80.00
по дол. 10.00: Микола Хобалюк — Дуґалд і Степан Моліцький — Англія Разом	20.00
Володимир Папірчук — Калґари	8.00
Юліян Чорній — Чікаґо	5.00

Пересилаємо наше щире співчуття родинам і знайомим свв. п. Мирона Миська, Мирона Кекіша, Ярослава Дибайла, Олександра Кучкуди, Олекси Загороди, Евгена Кордибана, Левка Кусяки і Петра Кекіша.

Дякуємо всім жертводавцям та збірщикам. Просимо завжди пам'ятати про наші потреби.

Адміністрація журналу "Вісті Комбатанта"

Ті, що відійшли

Ген. Савелій ЯСЬКЕВИЧ
*1.VIII.1895 - + 20.VI.1996

В Австралії відійшов у вічність найстарший рангою і віком дивізійникі, 101-літний вояк двох світових воєн, великий патріот і громадсько-політичний діяч Савелій (Сава) Яськевич.

Покійний народився в Житомирі. Закінчивши середню освіту в Житомирі, він вступив на студії в Київському університеті. В 1916 році його покликують в російську армію, де він служив аж до розпаду царської імперії.

В часи революції покійний вступив до української армії під проводом Симона Петлюри, а згодом до Української Галицької Армії і в ранзі сотника воював аж до кінця українських визвольних змагань.

В 1943 році покійний, разом зі своїм сином Левком, зголосився до дивізії "Галичина" і, перейшовши старшинський курс, разом зі своїм сином з Дивізією воював під Бродами.

Їм пощастило вийти з кількаразового оточення. Покійний Сава брав активну участь у формуванні нової Дивізії, яка після вишколу в Нойгамері переїхала на Словаччину, а потім до Югославії і Австрії.

Перед кінцем війни Дивізія приймає назву 1-ої УД УНА і покійний Сава разом зі всіма дивізійниками складають присягу на вірність Україні і українському народові, перед генералом Павлом Шандруком — командуючим УНА. Після війни покійний Сава попадає в полон. В Ріміні він був комендантом табору і по-батьківському опікувався "хлопцями", аж до переїзду Дивізії з Ріміні до Англії.

До Австралії прибув в 1949 році і, осслившись в Сіднеї, зразу включився в громадсько-суспільну працю. Уряд УНР підвищив йому ступінь до генерала.

Покійний був головою Громади в Сіднеї і почесним членом Станиці Братства дивізійників в Сіднеї. Як за молодих літ він боровся зі зброєю в руках, так і на еміграції в різний спосіб, в різних організаціях і установах, він захищав інтереси свого народу, за що мав велику пошану і авторитет всієї української спільноти не тільки в Австралії, але

і у всій діяспорі. Покійний Сава був великим борцем за волю України і своєї Батьківщини і цю любов він передав своїй родині. Він відійшов від нас свідомий того, що всі свої обов'язки супроти своєї родини, свого народу і своєї Батьківщини він вповні виконав.

Від імені Крайової Управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА і Управ Станиць Сіднею, Мельбурну, Аделаїди, Перту та від імені всіх дивізійників Австралії, я складаю вислови глибокого співчуття синові Андрієві і його дружині Зірці, невістці Галині, дружині покійного сина Левка, чотирьом онукам і трьом правнукам.

Спи спокійно, дорогий Побратиме, а пам'ять про Тебе буде серед нас назавжди.

Замість квітів на могилу покійного, пожертви на наших воєнних інвалідів складають: по 50 дол. Станиці Сіднею, Мельбурну, Аделаїди.

Степан Трушкевич, Голова Крайової Управи 1 УД УНА в Австралії

Тарас ЗАГАЄВИЧ
*25.IV.1914 - + 18.II.1996

21-го лютого 1996 року родина, друзі, комбатанти, приятелі та знайомі відпровадили на вічний спочинок члена Станиці Братства Дивізійників Тараса Загаєвича.

В час панахиди, що її відправив парох церкви св. Петра і Павла о. Стефан Зарічний, попрощав побратима-дивізійника, друга і приятеля, голова Станиці Ігор Руденський. Він із зворушенням розказав про життєвий шлях Тараса.

Народився Тарас у Калуші, Івано-Франківській області. Там провів щасливе дитинство. Гімназію закінчив у Яворові, а вищі студії в Берліні. В Калуші працював в кооперації.

У 1943-му році, за прикладом стрийка Ореста, що у 18-их роках боровся в лавах Української Галиць-

кої Армії, вступив із молодшим братом Теодозієм і тимже самим стрийком до Дивізії "Галичина", щоби боротися за самостійність України. Рекрутський вишкіл пройшов у Гайделяґрі, в 10-ій сотні. Після закінчення підстаршинського вишколу в Ляуенбургу, був приділений до 31-го полку. Брав участь в боях під Бродами і на фронті Марбурґ-Ляйбніц-Ґрац. Під Бродами брат Теодозій попав в більшовицький полон і до 1956-го року, відбував кару у совєтських таборах за Уралом.

Не пощадила доля його родину. Родичі загинули на Сибірі. Попав там наймолодший брат. Там і остався. Найстаршого брата взяли в Червону Армію. Попав він в німецький полон і дістався до Англії, де й досі живе.

У 1949-тому році приїхав до

Америки і тут одружився з краянкою з Калуша Марійкою Вірт, з якою прожив у згоді і любові 40 років, яку тепер осиротив. Дружньо жив з її братом Валентином, а його дітей і внуків любив як своїх.

Покійний був дуже товариський. Любив спорт, грав в теніс і шахи. В компанії при "червонім" любив пожартувати, також в бріджа пограти. Всі його любили. Його "кумпани": Только, Іванко, Ярема і Антін чекають на нього на небесних хоромах. Був солідний, обов'язковий. В Станиці продовж довгих років займав пости голови, писаря і скарбника. Був одним із основників клівлендської Кредитової Кооперативи "Основа" і довголітнім її головою. Був щирим патріотом і здисциплінованим членом нашої церкви і громади.

Останнім вояцьким салютом попрощали побратима по зброї члени Станиці Дивізійників і ветерани Української Повстанської Армії. Хай тих кілька рядків буде нев'янучим вінком квітів на свіжу могилу побратима Тараса Загаєвича.

Горем прибитій дружині пані Марійці складаємо щирі співчуття.

Ігор Руденський

Під час панахиди по побратимові Тарасові Загаєвичові 21 червня замість квітів, на Історичний Музей у Львові через Крайову Управу Братства зложили:

Орест і Марія Небеш	$50
Михайло і Люба Мичковські	25
Ігор і Орися Руденські	20
Михайло і Орися Савчаки	20
Петро і Марія Лешишини	20
Ірена Дубас	15
М. Лаврів	15
Богдан і Марта Ковч	10
Володимир Швед	10
Петро Байко	10
Присяжний	5
Разом	$200

За Управу Станиці:

Ігор Руденський, голова — *В. Смигуровський, скарбник*

Євген КОРДИБАН
*20.V.1928 - + 1.VI.1996

У Дітройті через кілька тижнів після операції, помер на розрив серця д-р проф. Євген Кордибан. Народився Євген у Тернополі. За першої окупації більшовиками Галичини в 1939 році батько Євгена загинув з рук НКВД, а мати невдовзі померла. Піклуванням Євгена зайнялася тета Любов Долинюк з мужом Іваном, післали Євгена до Тернопільської гімназії. Весною 1944 р. подалась на захід і тимчасово зупинилася в Команчі на Лемківщині. Там покликано Євгена до Юнацтва Дивізії. Євген у призначений час продовжував гімназійне навчання. Після закінчення війни з околиць Лінцу Євген прибув до родини у Зальцбург, Австрія, де й закінчив гімназію.

В 1947 р. вони виемігрували до США і поселилися у Порт Гюрон, Мічіган, де Євген поступив на студії до компанії "Юніон Карбайд" і вступив до Католицького Університету в Дітройті, на факультет технічної інжеренії, в якому завершив студії докторатом.

Згодом поступив на працю будови танків у Буффало, і був

покликаний до служби в американській армії. За клопотанням фабрики після одного року його звільнено. Після закінчення контракту в тій фабриці Євген повернувся до Дітройту, де став професором катедри інженерії в Дітройському Католицькому університеті.

Після смерти дружини Джойс, Євген поїхав в Україну і 14 місяців тому одружився з полтавкою Ніною.

У вівторок 4-го червня з великою участю громадян, професорів і студентів університету відправлено панахиду. 5-го червня закрито труну, на віку якої лежав Золотий Хрест за особливі заслуги, якого покійний отримав в часі відзна-чення 50-ліття битви Дивізії під Бродами. Покійний залишив в смутку дружину Ніну, двох синів, 4 дочки і внуків, ближчу й дальшу родину в Україні і діяспорі.

Михайло Березовський.

Мирон Михайло МИСЬКО
***22.X.1921 - + 10.VII.1996**

Несподівано відійшов до вічности Мирон Мисько, довголітній член Станиці Братства кол. вояків УД УНА, у Вінніпегу.

Покійний Мирон прийшов на світ в селі Воля Якубовська Дрогобицького повіту у свідомій родині Михайла і Софії з роду Ткачук. По закінченні народної школи вступає до української гімназії у Дрогобичі. В 1941 р. складає іспит зрілости і згодом працює в кооперативній промисловості. В 1943 р. голоситься до української дивізії "Галичина". В боях під Бродами попадає в більшовицький полон, але чудом вириваєтьcя, переходить на захід і долучається до переорганізованої

Дивізії. По закінченні війни працює в Українськім Допомоговім Комітеті в Німеччині.

В 1951 р. еміґрує до Канади, поселюється у Вінніпегу, стає членом Станиці і останньо виконує обов'язки рекордового секретаря. Він також був членом інших культурно-освітніх українських установ. Покійний Мирон працював в Міністерстві оборони Канади, за що одержав відзначення і подяку від уряду.

Похоронні відправи служили о. І. Мостицький і о. диякон М. Воробій в катедральному храмі св. Володимира і Ольги, де покійний був членом. Трунонoсцями були члени Станиці, як теж прапороносці з прапорами. На цвинтарі "Всіх Святих", де поховано покійного, від Станиці прощав М. Романюк, а Д. Іванчик відіграв останній салют. Покійний залишив в Україні сестру Евгенію Заяць з мужем і родиною, яких приготовлявся ще відвідати.

Не маючи родини тут, з волі покійного похоронами зайнялась Станиця кол. вояків 1-ої УД УНА. На тризні замість квітів зібрано 160.00 дол. на пресу.

Вічна Тобі пам'ять дорогий побратиме!

М. Романюк

Ярослав ДИБАЙЛО
***1.XI.1921 - + 29.V.1996**

Ярослав Дибайло народився в селі Станин. В 1944 році німці його арештували за співпрацю з ОУН і тоді зголосився до Української Дивізії.

Вишкіл пройшов в Чехії та Словенії, згодом брав участь в бойових діях у Югославії й Австрії. Полон пробув в Ріміні в Італії, а згодом в Англії.

Звільнений в 1948 році, включився до громадської праці в організаціях СУМ і СУБ. У 1950 році приїхав до Канади до Вінніпеґу, де включився в громадську працю в Іституті Просвіта. Від початку заснування Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА був її членом і представником до КУК. Належав до парафії церкви Покрови Пресвя-тої Богородиці. Помер у шпиталю "Севен Овкс".

Під час похорону члени Братства стояли на почесній стійці та несли домовину. На цвинтарі прощав його від Станиці Братства П. Музика. Тризною проводив голова Відділу Ліґи Українців Канади Т. Гуменюк, котрий згадав, що Ярослав Дибайло був людиною нашого часу, допомагав Україні — чи в лавах ОУН в краю, чи на еміґрації.

Залишив в смутку дружину Софію, дочок Віру, Надю і Любу, зятя і два внуки.

ПЕРЕПРОШЕННЯ

В ювілейному числі "Вістей Комбатанта" я помістив посмертну згадку про покійного Олеся Загороду, і через неувагу на тризні я оминув пана Стефана Рогатинського, який від імені бувших вояків УПА зложив родині щирі співчуття і поділився спогадом про тісну співпрацю з покійним Олесем за цілий час його головства. Пана Рогатинського перепрошую за неувагу.

Михайло Романюк

З листів до редакції

Шановний пане Редакторе "Вістей Комбатанта"!
Шановні видавці Головної Управи Об'єднання б. вояків Українців в Америці, Головної Управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА!

Керівництво Карпатського крайового музею визвольних змагань складає Вам щиру подяку за виявлену Вами увагу і підтримку наших патріотичних зусиль по утвердженню в Галичині та, в цілому, в Україні історичної правди і слави про 1-шу УД УНА.

Нещодавно в гуцульське містечко Яремче, де є наш музей, завітав ваш посланець п. Мирослав Бігус і передав музеєві корисні і незнані нам книги, а саме:

1. Богдан Якимович. *Генерал Мирон Тарнавський* (2 прим.)
2. Микола Міхновський. *Самостійна Україна* (2 прим.)
3. *Карта України.* Виконали В. Кубійович і А. Жуковський. Міріло 1:2000000, Мюнхен-Париж, 1978 р.
4. Володимир Т. Нестерович. *Українські купці і промисловці в Західній Україні 1920-1945 рр.*
5. *Життя і мислі,* д-р М. Шлемкевич "Українська синтеза чи українська громадянська війна".
6. Володимир Кубійович. *Етнічні групи південнозахідної України* (Галичини) на 1.1.1939.
7. *Національна статистика і етнографічна карта України, 1983.*
8. *Двадцять кіп писанок* (альбом).
9. Відзнаки-значки.

Крім вище названих книг, п. Бігус передав на потреби музею 100 амер. долярів від журналу "Вісті Комбатанта", за що сердечно дякуємо і зі свого боку ми готові прислужитися Вам, якщо тільки виявите якусь потребу, перебуваючи на своїй батьківській землі.

Заодно вважаємо за потрібне повідомити Ваш журнал, що завдячуючи Вашим добрим і чесним людям, ми запізналися з п. Ігорем Федиком і п. Василем Гудзієм зі Львова, які в свою чергу поділилися з нашим музеєм журналами "Вісті Комбатанта", листівками і т.ін. Наступного тижня ми будемо у Львові і від п. Василя Гудзія одержимо додаткову літературу. Так що при допомозі добрих людей-патріотів ми зможемо обладнати відповідну експозицію в музеї.

Пане Редакторе! Вам, напевно, цікаво знати, що представляє собою містечко Яремче тепер, так би мовити, за рідної влади. На жаль, місцева влада далека від справжнього українського патріотизму і, щонайгірше, безініціятивна у всіх відношеннях — ні господарська, ні бізнесова, ні культурно-просвітницька, ні тим більше патріотично-виховна справа молоді владу майже не цікавлять, хіба що на канцелярський кшалт: напи-

сали на папері, щоб на всяк випадок було зафіксовано "для історії", а в житті реальному панує бездіяльність і пасивність. Бо як назвати те явище, що на п'ятому році незалежности України від Москви, коли і сама Москва позбулася в основному державно-політичної атрибутики колишнього Радянського Союзу, Яремче прикрашають комуно-більшовицькі серпи-молоти, п'ятикутні звізди, стоять пам'ятники Ковпакові, Рудневу і Вершигорі — командирам партизанським, так званого, "ударного сталінського рейду" в 1943 році на Галичину, який пізніше був перелицьований в "карпатський рейд", що "ніс нещасним галичинам велику надію на майбутнє звільнення від німецького окупанта". Ще й вулиці названо їхніми іменами. То що то за вдала українська? Гірко про це говорити, бо навіть окремі росіяни сміються з такої "державности". А коли на свій ризик я, як директор новоствореного на базі ковпаківського крайового музею визвольних змагань, зігнув гарматну люфу на знак краху кровожерної радянської системи, то місцева влада зробила офіційний припис: "Виправити ствол гармати, помалювати і тримати в зразковому стані як реліквію славної радянської армії". Чи не кумедно виглядає їхня позиція? Звичайно, я настояв на своєму, але за то влада в особі голови п. М. Колімбровського ні копійкою не хоче допомогти музеєві. За то ота "крива люфа" тепер розійшлася по світі — біля гармати фотографуються канадці, американці, німці і особливо дітвора з усієї України. (Яремче є звісним курортом і краса природи приваблює людей).

Я надсилаю Вам світлину цієї гармати, якщо зможете, то так само вдарте по Москві і зі свого журналу — стріляти треба по москалеві тисячу і один рік, стільки горя і мук він завдав українському народові.

Зрозуміло, що наявність у музею експозиції про історію УПА та 1-ої УД УНА так само робить велику справу відродження, зміцнення та утвердження Української Державности в найвищому національному розумінні. В цій святій справі є частка і Вашої роботи, за що ми Вам щиро дякуємо.

З повагою до Вас, пане Редакторе, і до Вашого журналу "Вісті Комбатанта" ваші нові знайомі

Світлана Флис, старший науковий працівник
Карпатського крайового музею визвольних змагань та
Роман Флис, директор музею.

18 червня 1996 року.

Наша адреса:
Україна, 285740,
м. Яремче,
Івано-Франківська область,
вул. Свободи, 269,
Карпатський крайовий музей визвольних змагань.

Розпад СРСР - увічнено!

Гармата на світлині стоїть у гуцульському містечку Яремче, що на Івано-Франківщині. Новітні громадсько-політичні організації, беручи до уваги злочинну репресивну політику колишнього Радянського Союзу щодо мільйонів безвинних громадян України, вирішили перетворити небоєздатну гармату, яка встановлена в 60-х роках в Яремчі, зрозуміло, як символ збройної могутньости СССР, у новий символ — символ краху тієї ж радянської імперії зла.

Але гуцули завжди багаті на творчу фантазію: і вже поміж горянами ходить легенда, що то Олекса Довбуш своїм громовим топірцем так уперіщив по ворожій сталевій люфі, що аж Сталін у труні перевернувся, а потім залюбки мізинцем зігнув її.

Люди ще в 1944 році сприйняли цей дивовижний пам'ятник схвально, лише чогось зайшлі енкаведисти-паралітики та місцеві покручі-перевертні раптом погорбилися й очі в них посоловіли. Напевно, Довбуш вцілив і в їхні вовчі серця.

Роман Флис, незалежний журналіст.

РОЗШУК

ТИМЧУК Степан, син декана, пароха с. Тур'є, Радехівського району, народився 25 серпня 1912 року. В 1938 році одружився з Грищак Анною. В 1940 народилася їм дочка Олександра Леся. В 1944 році вступив до Української дивізії в Премишлі. Пошукує свого батька Тимчук (Горбач) Олександра.

В 1950-их роках ми мали вістку, що батько перебував в Англії, а потім — в Канаді. Матір переслідував КҐБ, і ми припинили розшук. Після 60-их років ми писали до Червоного Хреста в Женеві, до Англії, але батька не знайшли.

Інформації слати: 292610, Україна, Львівська область, м. Самбір, вул. Купилева, 40, кім. 25, Горбач Олександра Марія Степанівна.

Слава Ісусу Христу!
Слава Україні!
Вельмишановний пане Редакторе!

В перших рядках мого листа передаю Вам самі найкращі вітання із дорогої Вам й рідної землі — України. Самий земний уклін засилаю я разом із моєю сім'єю й родиною нашим братам-українцям, що живуть далеко, за океаном, — борцям за волю й щастя України, що, будучи відірвані від отчого дому — матері-України, в часи тоталітаризму й сталінсько-брежнівського мракобісся надихали нас рватись до світла із тенет комуністичної зради, із пут московських сатрапів, й понині завзято спільно із українцями в Краю будують Українську Незалежну Соборну Державу, зробивши вже все можливе, щоб Україна стала самостійною державою, щоб вирвалась із павутиння СРСР, допомагають Батьківщині піднятися економічно, надаючи величезну масову фінансову й матеріяльну допомогу. Великого Вам земного щастя, здоров'я міцного, щасливих й сонячних днів, радощів й великого достатку у Ваших домівках.

Цього листа пише Вам лікар-педіятр із Тернополя, що народився в селі Малі Чорнокінці Чортківського (колишнього Копичинецького) району Тернопільської області. Я є сином священика, що ревно виховував мене із матір'ю в національному дусі й самовідданої любови до свого народу.

Журнал "Вісті Комбатанта" є дуже цікавим й написаний на високому політико-патріотичному рівні щодо вирішення "українського питання", де висвітлені шляхи боротьби за українську державність, цікавими є публікації про життя українців за океаном, їхню діяльність, спомини вояків 1-ої УД УНА, пам'ятні згадки про тих, що відійшли (померли).

Я хотів би нав'язати дружні стосунки із українською родиною, котра була б національно свідомою і в котрій були б маленькі діти, котрі б здружились із моїми, хоча ще маленькими синами (Назару - 10 років, Максиму - 9 років). Я радий із дружиною, котра є юристом, запросити цю сім'ю до нас в гості на Україну, показати цій сім'ї, яка наша земля є прекрасною, чарівною, зустрітись із її співучим народом.

З повагою,
В. Івахів.
Тернопіль, 11 липня 1996 р.

Ukraine, 282011 Україна
м. Тернопіль, вул. Татарська, д.5, кв.1
Івахів Володимир
тел. 2-65-04

* * *

Хвальна Редакціє!

У 35-ту річницю "Вістей Комбатанта" посилаю 25 дол. на пресовий фонд.

Цей журнал став "квінт есенцією" для дивізійників, джерелом правдивої інформації, без фальшу і неправди. Він підносить щирість і духовну вартість наших змагань до здійснення ідеалів незалежної Української Держави.

З пошаною,
Віктор Швець.

(Закінчення із стор. 1)

ГУМОР ТА САТИРА

СПОМИНИ

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

З ДІЯЛЬНОСТИ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ТІ, ЩО ВІДІЙШЛИ

Ціна: $7.00

19 жовтня 1996 р.

КНИЖКА ГОТОВА,ЧЕКАЄМО НА
ВАШІ ЗАМОВЛЕННЯ !

VISTI KOMBATANTA — VETERANS' NEWS

P. O. BOX 279, POSTAL STN. "D" TORONTO, ONTARIO, CANADA M6P 3J9

ВШАНОВНІ ЧИТАЧІ ЖУРНАЛУ "ВІСТІ КОМБАТАНТА"
ТА ЧЛЕНИ БРАТСТВА К. ВОЯКІВ 1 УД УНА

Спішимо Вас поінформувати, що в нашому видавництві підготовано, віддано до друку і вже в переплеті нова книжка авторства нашого дивізійного письменника Олега Лисяка п. н.

<u>ВІДЛАМКИ "ШИБКИ У ВІКНІ"</u>

Це зібрані статті писані протягом минулих 40 років в різних журналах, Календарях і часописах. Книжка має 228 сторінок, багато ілюстрована та у півтвердій оправі. Ціна дол. 14.-, кошта пересилки включені. Пропонуємо Управам Станиць робити збірні замовлення, щоб зменшити вигоровані поштові оплати.

Про автора і його творчість пишуть: Григор Лужницький, Юрій-Тис Крохмалюк, Зенон Тарнавський і Лев Шанковський.

Адміністрація "В.К."